

Raftul
Denisei

Mitch Albom

Încă o zi

roman

HUMANITAS
*ficti*o

Pornind de la întrebarea „Ce ai face dacă ai putea să mai petreci o zi alături de cei dragi?”, *Încă o zi*, cel de-al treilea roman al lui Mitch Albom, este o poveste tulburătoare despre cât de fragilă și de puternică, în același timp, este iubirea care îi leagă pe membrii unei familii.

Fost jucător de baseball distrus de băutură și înstrăinat de familie, șomer și falit, Charley „Chick” Benetto este un om sfârșit. Viața lui este atât de tristă, încât pentru el singura soluție este să își pună capăt zilelor. Copleșit de regrete, Chick se întoarce în orașelul natal, pentru a-și lua rămas-bun de la locurile unde a copilărit și a-și curma apoi viața. Însă revederea casei natale îi va răsturna toate planurile, pentru că aici pe Chick îl așteaptă mama sa, a cărei dragoste o refuzase de mult, pe când era un adolescent furios. Din această clipă, speranța bărbatului înfrânt pare să renască. Va mai putea el reînnoa legătura cu ființa care l-a iubit cel mai mult pe lume? Va avea el șansa să îi pună întrebările pe care nu a avut niciodată curajul să i le adreseze? Va primi răspunsurile care să îl ajute să-și refacă viața și familia?

- MITCH ALBOM -

MITCH ALBOM

ÎNCĂ O ZI

- ÎNCĂ O ZI -

Traducere din engleză de DANA IONESCU

Titlul original: *FOR ONE MORE DAY*, 2006

Cuprins

Prolog

I. MIEZUL NOPTII

Povestea lui Chick

Chick încearcă să termine cu toate

II. DIMINEAȚA

Mama lui Chick

Cum l-a cunoscut mama pe tata

Împrejurări în care mama a fost alături de mine

Chick se întoarce la vechea lui casă

Împrejurări în care *nu* am fost alături de mama

Împrejurări în care mama a fost alături de mine

Muzica se schimbă

Întâlnirea din casă

Împrejurări în care mama a fost alături de mine

Împrejurări în care *nu* am fost alături de mama

Un nou început

Împreună la masă

Familia lui Chick după divorț

La plimbare

Împrejurări în care *nu* am fost alături de mama

Rose

Împrejurări în care *nu* am fost alături de mama

Copii stânjeniți

Împrejurări în care mama a fost alături de mine

Împrejurări în care mama a fost alături de mine

Împrejurări în care *nu* am fost alături de mama

Rose își ia la revedere

III. AMIAZA

Chick la facultate

Amiaza

Când fantomele se întorc

Domnișoara Thelma

Împrejurări în care *nu* am fost alături de mama

Chick alege

Faci tot ce poți

Să ajungi în vârf

A doua vizită ia sfârșit

IV. NOAPTEA

Lumina soarelui pălește

Ziua în care el s-a întors

Împrejurări în care mama a fost alături de mine

Partida

Chick află că mama lui a murit

A treia și ultima vizită

Împrejurări în care *nu* am fost alături de mama

Totul se explică

Chick își încheie povestea

Ultimele gânduri ale lui Chick

Epilog

Prolog

*Lăsați-mă să ghicesc. Vreți să știți de ce
am încercat să mă sinucid.*

Primele cuvinte pe care mi le-a spus
Chick Benetto

Aceasta este o poveste despre o familie și, pentru că e vorba și despre o stafie, s-ar putea numi o poveste cu stafii. Dar orice familie are o astfel de poveste. Cei morți stau la masă cu noi multă vreme după ce s-au prăpădit.

Aceasta este povestea lui Charles „Chick” Benetto. Nu el era stafia de care am pomenit. El era cât se poate de real. L-am găsit într-o dimineață de duminică în tribunele unui stadion din Liga Mică, purtând o jachetă bleumarin și mestecând gumă mentolată. Poate că îl țineți minte din vremurile când juca baseball. Mare parte din viață am fost jurnalist sportiv, așa că numele îmi era cunoscut din mai multe puncte de vedere.

Privind în urmă, înțeleg acum că soarta mi l-a scos în cale. Sosisem la Pepperville Beach să văd ce se întâmplă cu căsuța care fusese proprietatea familiei de ani de zile. Când mă întorceam la aeroport, m-am oprit să beau o cafea. Peste drum se afla un teren unde niște copii îmbrăcați în tricouri

violet se jucau cu mingea. Aveam timpul necesar, așa că m-am îndreptat într-acolo.

Cum stăteam în spatele gardului de protecție, cu degetele încovoiate pe firele metalice, am văzut un bătrân care plimba pe gazon o mașină de tuns iarba. Fața îi era bronzată, plină de riduri, iar din gură îi atârna o jumătate de trabuc. Când m-a văzut, a oprit mașina și m-a întrebat dacă eram părintele vreunuia dintre copii. I-am răspuns că nu. M-a întrebat apoi cu ce treburi eram prin zonă. I-am zis de casă. Pe urmă s-a interesat cu ce mă ocup și am făcut greșeala de a-i răspunde și la întrebarea asta.

— Scriitor, care va să zică, a spus, mestecându-și trabucul. A arătat spre un om care stătea singur în tribune, cu spatele la noi. Ar trebui să vezi ce-i cu tipul ăsta. Are o poveste *pe cînste*.

Aud asta tot timpul.

— Da? De ce?

— Pe vremuri juca baseball.

— Îhî...

— Cred că a ajuns în World Series.

— Îhî...

— Și a încercat să se sinucidă.

— Poftim?

— Da. (Își trase nasul.) Din câte am auzit, e al naibii de norocos că e încă în viață. Numele lui e Chick Benetto. Mama lui, Posey Benetto, locuia pe-aici. (Chicoti.) Era o bucătică pe cînste.

Și-a aruncat trabucul și l-a strivit sub talpă.

— Duceți-vă și întrebați-l, dacă nu mă credeți.

S-a întors la mașina lui de tuns iarba. Mi-am desprins mâinile de pe gard. Era acoperit de rugină care acum mi se luase și mie pe degete.

Orice familie are o poveste cu staffii.
M-am apropiat de tribune.

Mai departe voi povesti ce mi-a mărturisit Charles „Chick” Benetto în dimineața aceea – care s-a întins cu mult după momentul respectiv, dar voi include și impresii personale și pagini din jurnalul lui, pe care l-am găsit mai târziu. Le-am pus cap la cap în istoria care urmează și am lăsat vocea lui să vorbească, căci nu sunt sigur că ați crede povestea dacă nu ați auzi-o spusă de vocea lui.

S-ar putea să n-o credeți nici așa.

Dar puneți-vă următoarea întrebare: ați pierdut vreodată pe cineva drag și v-ați dorit măcar încă o discuție, încă o șansă de a vă revanșa pentru timpul când credeți că acel cineva va fi întotdeauna aici? Dacă da, atunci știți că vă puteți petrece întreaga viață adunând zile, dar niciuna nu va compensa lipsa celei pe care ați vrea să o primiți înapoi.

Dar dacă ați primi-o?

Mai 2006

- ÎNCĂ O ZI -

I. MIEZUL NOPTII

Povestea lui Chick

Lăsați-mă să ghicesc. Vreți să știți de ce am încercat să mă sinucid.

Vreți să aflați cum am supraviețuit. De ce am dispărut. Unde am fost în tot acest timp. Dar, mai întâi, de ce am încercat să mă sinucid, nu?

În regulă. Oamenii fac mereu asta. Se compară cu mine. E ca și cum ar exista o linie și, dacă nu o vei trece, nu te vei gândi niciodată să te arunci de pe o clădire sau să înghiți un flacon de pastile. Dar, dacă te gândești, s-ar putea s-o faci. Oamenii cred că eu am trecut de această linie. Se întrebă: „Voi ajunge vreodată la fel de aproape ca *el*?”

Adevărul e că nu există nicio linie. Există numai viața ta, pe care ți-o încurci singur, și cineva care e acolo să te salveze.

Sau care nu e.

Privind în urmă, am început să descâlcesc ițele zilei în care a murit mama, acum vreo zece ani. Eu nu eram acolo când s-a întâmplat, deși ar fi trebuit să fiu. Așadar am mințit. N-a fost o idee bună. O înmormântare nu este un loc unde să ții secrete. Stăteam lângă mormântul ei, încercând să mă conving că nu era vina mea. Apoi, fiica mea de paisprezece ani m-a luat de mână și mi-a șoptit:

— Îmi pare rău că n-ai avut șansa să-ți iei la revedere, tati.

Și asta a fost tot. Am cedat. Am căzut în genunchi, plângând, în iarba udă, care îmi lăsa pete pe pantaloni.

După înmormântare m-am îmbătat atât de tare, încât am leșinat pe canapea. Și ceva s-a schimbat. Uneori, o zi îți poate schimba viața, iar pe mine ziua aceea părea să mă

tragă în jos. Când eram copil, mama era mereu cu ochii pe mine – sfaturi, morală și toată mămoșenia sufocantă. Uneori îmi doream să mă lase-n pace.

Și apoi m-a lăsat. A murit. Se terminase cu vizitele și telefoanele. Și, înainte să-mi dau seama, am început să plutesc în derivă, ca și cum rădăcinile mi-ar fi fost smulse, ca și cum aș fi fost dus de apa unui râu. Mamele alimentează anumite iluzii cu privire la copiii lor și una dintre iluziile mele era că îmi plăcea de mine pentru că și ei îi plăcea. Când a murit ea, a murit și iluzia asta.

Adevărul e că nu-mi plăcea deloc cine sunt. Eu tot mă credeam un tânăr sportiv de viitor. Dar nu mai eram atât de tânăr și nici sportiv nu mai eram. Eram un agent de vânzări de vârstă mijlocie. Ca atlet, posibilitățile mele se epuizaseră de mult.

La un an de la moartea mamei am făcut cea mai mare prostie din viața mea, financiar vorbind. O femeie din vânzări m-a convins să intru într-o afacere. Era tânără și arăta bine în hainele ei de femeie sigură pe sine, răcoroase, mereu descheiate la primii nasturi, genul de haine care-l amărăsc pe bărbatul mai în vârstă când ea trece pe lângă el și nu-i vorbește. Dar, dacă îi vorbește, el își pierde mințile. Ne-am întâlnit de trei ori ca să discutăm propunerea: de două ori în biroul ei și o dată într-un restaurant grecesc. Nimic nelalocul lui. Dar, înainte ca efectul parfumului ei asupra minții mele să dispară, îmi dădusem deja majoritatea economiilor pentru un fond care acum nu mai valorează nimic. Ea s-a „transferat” rapid pe Coasta de Vest. Iar eu a trebuit să-i explic soției mele, Catherine, unde s-au dus banii.

După asta am început să beau mai mult, lucru pe care îl făceau la vremea aia toți jucătorii de baseball. Băutura a devenit o problemă, pentru că, din cauza ei, am pierdut două

slujbe în vânzări, una după alta. Dar am continuat să beau. Dormeam prost. Mâncam prost. Îmbătrâneam văzând cu ochii, deși nu făceam nimic. Când mi-am găsit de lucru, îmi ascundeam apa de gură și picăturile de ochi în buzunare, și mă furișam mereu la baie înainte de întâlnirile cu clienții. Din cauza banilor mă certam mereu cu Catherine. Și, cu timpul, căsătoria noastră s-a destrămat. Ea s-a săturat de nefericirea mea, dar nu pot spune c-o învinovățesc pentru asta. Când ești putred în tine însuși, devii la fel pentru toți ceilalți, chiar și pentru cei pe care-i iubești. Într-o noapte m-a găsit zăcând inconștient pe podeaua de la subsol, cu buza spartă, legănând o mănușă de baseball.

Puțin după aceea mi-am părăsit familia – sau ea m-a părăsit pe mine. Nu mi-ar ajunge cuvintele să spun cât de rușine îmi e.

M-am mutat singur într-un apartament. Am devenit morocănos și distant. Evitam pe oricine nu voia să bea cu mine. Dacă ar fi fost în viață, mama ar fi putut găsi drumul spre mine, căci ea știa cum s-o facă. M-ar fi luat de braț, spunând: „Hai, Charley! Zi-mi care-i treaba!” Dar ea nu era în preajmă și, când părinții nu mai sunt în viață, simți că nu mai ai niciun sprijin în luptă, că ești mereu singur.

Și într-o noapte, la începutul lui octombrie, m-am hotărât să mă sinucid.

Poate vă surprinde. Poate vă gândiți că oamenii ca mine, cei care joacă în World Series, nu pot decădea chiar până la sinucidere, pentru că au întotdeauna cel puțin sentimentul acela al „visului împlinit”. Dar vă înșelați dacă gândiți așa. Tot ce se întâmplă, când visul ți se împlinește, nu este decât o concretizare lentă, abia perceptibilă, a lucrului pe care ți l-ai dorit. Nu e deloc ce credeai tu că va fi.

Și asta nu te va salva.

Deși sună ciudat, ceea ce m-a distrus, împingându-mă dincolo de margine a fost nunta fiicei mele. Avea douăzeci și doi de ani și părul castaniu, lung și drept, al mamei sale. Și aceleași buze pline. S-a căsătorit cu „un tip minunat”, într-o ceremonie de după-amiază.

Nu știi mai multe pentru că asta e tot ce mi-a spus ea într-o scrisoare scurtă, care a ajuns la mine la câteva săptămâni după ce faptul se împlinise.

Se pare că, din cauza băuturii, a depresiei și a întregului meu comportament, devenisem mult prea penibil pentru ca ea să riște prezența mea la vreun eveniment de familie. Am primit, în schimb, o scrisoare care includea două fotografii: într-una erau fiică-mea și noul ei soț, ținându-se de mână sub un copac, iar cealaltă arăta fericitul cuplu ciocnind cupele cu șampanie.

A doua fotografie m-a distrus. Era unul dintre acele instantanee candido care surprind un moment ce nu se va mai repeta niciodată, cu cei doi râzând în timp ce vorbesc și ciocnesc paharele. Era atâta tinerețe, atâta inocență acolo... dar era la timpul trecut. Parcă totul îmi sfida absența. *Și tu nu erai aici.* Nici măcar nu-l cunoșteam pe tipul ăsta. Fosta mea soție și vechii noștri prieteni îl cunoșteau. *Și tu nu erai aici.* Lipsisem încă o dată de la un eveniment de familie crucial. Dar de data aceasta fetița mea nu mă va mai lua de mână, ca să mă liniștească; aparținea altcuiva. Iar mie nu mi se ceruse părerea, ci fusesem anunțat.

M-am uitat la plicul pe care era scris noul ei nume de familie (*Maria Lang* în loc de *Maria Benetto*), dar nu exista nicio adresă a expeditorului. (De ce oare? Se temeau ca nu cumva să-i vizitez?) Ceva s-a prăbușit atât de adânc înăuntrul meu încât nu mă mai puteam regăsi. Te trezești

izgonit din viața singurului tău copil și simți că ți s-a trântit în față o ușă de oțel, tu bați la ușă, dar ei pur și simplu nu te pot auzi. Și să nu fii auzit este începutul renunțării, iar renunțarea este începutul ratării.

Așa că am încercat.

Nu e mare lucru, care e ideea? Sau, mai bine spus, care e diferența?

*Cine știe ce tălpile lui zgâriate au atins?
La ce culmi de pace și durere au ajuns?
Când la Domnul el, rătăcind, se-ntorcea
Cu lucrarea ne-mplinită, cu cântul pe juma'?*

*Sper că El l-a luat de mână și a zâmbit,
Spunând: „Sărmane chiulangiu, pătimaș țicnit,
Cartea vieții e greu de înțeles:
De ce tu școala nu ai ales?”*

(Un poem de Charles Hanson Towne,
găsit într-un caiet, printre obiectele
lui Chick Benctto)

Chick încearcă să termine cu toate

Scrisoarea aceea de la fiică-mea a ajuns într-o vineri, după care a urmat o bine-venită petrecere de weekend, despre care nu-mi amintesc mare lucru. Deși am făcut un duș lung și rece, luni dimineață am întârziat la serviciu două ore. La birou n-am rezistat nici trei sferturi de oră. Îmi vâjâia capul, mă simțeam ca într-un cavou. M-am strecurat în biroul cu xeroxul, apoi la baie, apoi în lift, fără haină sau servietă. Dacă cineva îmi urmărea mișcările, ele i s-ar fi părut normale și n-ar fi avut impresia unei ieșiri regizate.

Era o prostie. Nimănui nu-i păsa. Era o companie mare, cu mulți agenți de vânzări, și putea supraviețui foarte bine fără mine. Dar acum știu că plimbarea de la lift la parcare a fost ultima mea acțiune ca angajat al companiei.

Apoi am sunat-o pe fosta mea soție de la un telefon public. Era la serviciu.

— De ce? am întrebat-o când a răspuns.

— Chick?

— De ce? am repetat. Avusesem trei zile ca să-mi alung mânia și totuși asta e tot ce-am putut spune. Doar atât: „De ce?”

— Chick! Vocea i s-a înmuiat.

— Nici măcar n-am fost *invitat*?

— A fost ideea lor. S-au gândit că e...

— Cum? Mai sigur? Se temeau să nu fac ceva?

— Nu știu...

— Acum sunt un monstru? Asta e?

— Unde ești?

— Sunt eu un monstru?

— Termină!

— Plec.

— Uite, Chick. Ea nu mai e un copil și dacă...

— Nu puteai să mă susții?

Am auzit-o oftând.

— Unde pleci?

— Chiar nu puteai să mă susții?

— Îmi pare rău. E complicat. E vorba și despre familia lui. Și ei...

— Ai mers acolo împreună cu altcineva?

— Of, Chick... Sunt la serviciu, da?

Niciodată nu m-am simțit mai singur ca în momentul ăla, iar singurătatea părea să-mi macine plămânii și să distrugă totul, în afară de suflul care mă ținea în viață. Nu mai era nimic de spus. Nici despre asta, nici despre altceva.

— Nu-i nimic, am șoptit. Scuze! A urmat o pauză.

— Unde pleci? m-a întrebat.

Am închis.

După aceea m-am îmbătat pentru ultima oară. Mai întâi într-un loc numit Mr. Ted's Pub, unde barmanul era un băietan slăbănog, cu fața rotundă, probabil nu mai mare decât tipul cu care s-a măritat fiică-mea. Mai târziu m-am întors în apartament și am continuat să beau. M-am izbit de mobilă. Am scris pe pereți. Cred că am înghesuit fotografiile de la nuntă pe toboganul de gunoi. La un moment dat, în toiul nopții, m-am hotărât să merg acasă, adică la Pepperville Beach, orașul în care crescusem. Era un drum de două ore cu mașina, dar nu mai fusesem acolo de ani de zile. Am tot umblat prin casă, învârtindu-mă în cerc, de parcă m-aș fi pregătit de călătorie. N-ai nevoie de multe când pleci într-o ultimă călătorie. M-am dus la baie și am scos pistolul din sertar.

M-am împleticit către garaj, am găsit mașina, am pus pistolul în torpedou, mi-am aruncat haina pe bancheta din spate sau poate pe cea din față, sau poate că era deja acolo, nu știu. Și am demarat cu un scrâșnet de roți. Era liniște, luminile intermitente erau galbene, iar eu eram pe cale să-mi sfârșesc viața acolo unde o începusem.

Rătăcind înapoi către Dumnezeu, pur și simplu.

- ÎNCĂ O ZI -

*Vă anunțăm cu bucurie nașterea lui
Charles Alexander,
Trei kilograme și șase sute de grame
21 noiembrie 1949
Leonard și Pauline Benetto*

(din documentele lui Chick Bentto)

Era frig și picura, iar șoseaua era goală și eu foloseam toate cele patru benzi, alunecând de pe una pe cealaltă. Poate credeți sau sperați că poliția a oprit un individ atât de pilit cum eram eu. Dar n-am fost oprit. La un moment dat am ajuns chiar la unul din magazinele acelea non-stop și am cumpărat șase beri de la un asiatic mustăcios.

— Un bilet la loto? m-a întrebat.

De-a lungul anilor lucrasem la o expresie potrivită pentru momentele când eram zdrobit – alcoolicul pe picioare – și m-am prefăcut că mă gândesc la întrebare.

— De data asta nu, am răspuns.

A pus berile într-o pungă. I-am surprins privirea: doi ochi întunecați și posomorâți. Mi-am spus: *E ultimul chip pe care-l voi vedea pe lumea asta.*

Mi-a împins restul pe tețghea.

Când am văzut pancarta de la intrarea în orașul meu natal – *Pepperville Beach, ieșire 1 milă* – băusem deja două dintre beri, iar una se vărsase pe scaunul de alături. Ștergătoarele se mișcau zgomotos. Mă chinuiam să nu adorm. Trebuie că am intrat în transă tot gândindu-mă la „Ieșire 1 milă”, căci, după ceva vreme, am văzut o pancartă ce indica alt oraș și mi-am dat seama că-am ratat curba. Am izbit bordul cu palma. Apoi am întors mașina chiar acolo, în mijlocul șoselei, și am luat-o pe contrasens. Nu era nicio mașină și, oricum, nu mi-ar fi păsat. Voiam să ajung la ieșirea aia. Am accelerat. O rampă a apărut destul de repede, dar nu era cea de ieșire, ci cealaltă. Și m-am dus spre ea în viteză. Era lungă și alambicată, iar eu am ținut volanul strâns, luând curba în viteză și coborând.

Pe neașteptate, am fost orbit de două lumini ca doi sori gigantici. Apoi s-a auzit claxonul unui camion, a urmat o

izbitură puternică, iar mașina mea a zburat peste un parapet și s-a prăbușit, aterizând greu. Erau cioburi peste tot, iar cutiile de bere săriseră de la locul lor. Am apucat sălbatic volanul și mașina s-a smucit înapoi, aruncând-mă pe burtă. Am reușit să gădesc mânerul de la ușă și am tras cu putere. Tot ce-mi mai amintesc sunt niște fășii de cer negru și niște buruieni verzi, un zgomot ca un tunet și o cădere puternică.

Când am deschis ochii, zăceam în iarba udă. Mașina mea era pe jumătate îngropată sub un panou publicitar al unui dealer Chevrolet de prin zonă, pe care se pare că îl lovisem. Într-unul din momentele acelea de nebunie se pare că fusesem aruncat din mașină. Înainte de ciocnirea finală. E inexplicabil. Când vrei să mori, ești cruțat. Cine poate explica asta?

M-am ridicat în picioare încet, pentru că aveam dureri. Spatele îmi era ud leoarcă. Mă săgetau dureri din toate părțile. Încă mai bura, dar era liniște, nu se auzeau decât greierii. În mod normal, ajunși în acest punct, ați spune „Eram pur și simplu fericit să fiu în viață”. Dar eu nu pot spune asta, căci nu eram fericit. Am aruncat o privire spre șosea. Am distins în ceață camionul, ca o epavă masivă, cu cabina din față legănându-se, arătând ca un om cu gâtul rupt. Din capotă ieșeau aburi. Un far era încă aprins, iar raza lui singuratică se pierdea undeva pe dealul noroios, făcând iarba zdrobită să strălucească asemenea diamantelor.

Unde era șoferul? Era în viață? Rănit? Sângera? Respira? Sigur că ar fi fost un act de curaj din partea mea să urc și să verific, dar curajul nu era punctul meu forte în clipa aia.

Așa că n-am urcat.

Mi-am lăsat brațele să-mi atârne de-a lungul corpului și m-am întors spre sud, luând-o la pas înapoi spre vechiul

meu oraș. Nu sunt mândru de asta. Dar în momentele alea nu eram deloc rațional. Eram un zombi, un robot căruia nu-i păsa de nimeni, nici de sine. De fapt, de mine îmi păsa cel mai puțin. Am uitat de mașină, de camion, de pistol; le-am lăsat pe toate în urmă. Pantofii îmi scârțâiau pe pietriș și mi se părea că aud greierii râzând.

N-aș putea spune cât de mult am mers. Suficient pentru ca ploaia să se oprească și cerul să înceapă să se lumineze, grație primelor raze ale răsăritului. Am ajuns într-un final la periferia orașului, zonă semnalată de marele turn de apă ruginit, aflat chiar în spatele terenului de baseball. În orașele mici, ca al meu, să urci într-un turn de apă era un adevărat rit de trecere. În weekenduri obișnuiam să mă cațăr în turn împreună cu amicii mei de la baseball, după ce ne prindeam de încheietura mâinii spray-urile cu vopsea.

Acum stăteam iar lângă turnul de apă, ud, bătrân, distrus, beat și poate criminal, sau cel puțin așa credeam, pentru că nu l-am mai văzut niciodată pe șoferul camionului. Nu conta, pentru că ce-am făcut apoi n-a fost deloc mai inteligent, hotărât cum eram ca aceea să fie ultima noapte din viața mea.

Am găsit prima treaptă a scării.

Am început să urc.

Mi-a luat ceva vreme să ajung la rezervorul nituit. Când, în sfârșit, am ajuns, m-am prăbușit pe podium, respirând greu, parcă sugând aerul. Undeva, în dosul creierului meu defect, o voce mă certa pentru că nu eram deloc în formă.

M-am uitat la copacii de dedesubt. În spatele lor am văzut terenul unde tata mă învățase să joc baseball. Vederea lui încă îmi trezea amintiri triste. Oare de ce copilăria nu te lasă

niciodată să te detașezi, astfel încât, chiar și atunci când ești atât de dărâmat, ți-e greu să crezi că ai fost *vreodată* copil?

A fulgerat. Greierii au început să cânte și mai tare. Mi-am amintit brusc cum micuța Maria adormea la pieptul meu pe când putea să mi se cuibărească pe un singur braț, iar pielea îi mirosea a pudră de talc. Apoi m-am văzut pe mine, ud și jegos cum eram acum, făcându-mi apariția la nunta ei în timp ce muzica se oprea și toți mă priveau îngroziți, Maria fiind cea mai îngrozită dintre ei.

Capul mi-a căzut în piept.

Nimeni n-avea să-mi ducă lipsa.

Mi-am luat avânt doi pași, m-am apucat de balustradă și m-am aruncat.

Restul e inexplicabil. De ce anume m-am lovit și cum de-am supraviețuit nu vă pot spune. Îmi amintesc doar cum m-am răsucit, am alunecat, m-am zgâriat, am plonjat. Și izbitura din urmă. Cicatricele de pe față? Cred că de la ea le am. Mă simțeam de parcă aș fi rămas mult timp suspendat în aer.

Când am deschis ochii, eram înconjurat de ce mai rămăsese din copac. Pietre mă apăsau pe piept și pe burtă. Mi-am ridicat bărbia și iată ce am văzut: terenul de baseball din tinerețea mea apărând în lumina dimineții, cele două tușe, baza.

Și pe mama, care murise cu ani în urmă.

- MITCH ALBOM -

II. DIMINEAȚA

Mama lui Chick

Tata mi-a spus odată:

— Poți fi băiatul tatei sau băiatul mamei. Dar nu și una, și alta.

Așadar eu eram băiatul tatei. Îi imitam mersul. Îi imitam răsul adânc, în cascade. Căram o mănușă de baseball pentru că el iubea baseballul, iar eu prindeam fiecare minge grea pe care o arunca, chiar și pe acelea care-mi loveau mâinile atât de tare, încât mă făceau să țip de durere.

După școală, alergam la magazinul lui de băuturi de pe Kraft Avenue, unde rămâneam până la cină, jucându-mă cu niște cutii goale din magazie, așteptându-l să-și termine treaba. Apoi mergeam acasă amândoi cu Buickul lui azuriu. Uneori rămâneam pe aleea din fața casei cât el își fuma țigările lui Chesterfield și asculta știrile la radio.

Am o soră mai mică pe care o cheamă Roberta. În copilărie purta pantofi roz de balerină aproape oriunde mergea. Când luam masa la restaurant, mama o ducea la toaleta pentru „femei”, cu picioarele ei roz care alunecau pe podea, în timp ce eu mergeam cu tata la toaleta pentru „bărbați”. Cu mintea mea fragedă îmi închipuiam că acesta era angajamentul vieții: eu cu el, ea cu mama. Toaleta doamnelor. Toaleta domnilor. A mamei. A tatei.

Băiatul tatei.

Eram băiatul tatei și așa am rămas până în dimineața fierbinte a unei duminici însorite de primăvară în anul când eram în clasa a cincea. În ziua aceea urma să jucăm o partidă dublă împotriva celor de la Cardinal, care purtau echipament de lână roșie și erau sponsorizați de Connor's Plumbing Supply.

Soarele încălzea deja bucătăria când am intrat, încălțat cu șosetele mele lungi, cu mănușa la mine, și am văzut-o pe mama stând la masă, fumând o țigară. Mama era o femeie frumoasă, dar în dimineața aceea părea urâtă. Își mușca buza și își ferea privirea. Îmi amintesc și acum mirosul de pâine arsă. Am crezut că era supărată pentru că arsesse micul dejun.

— O să mănânc cereale, i-am spus. Am luat un bol din dulap.

Și-a dres glasul.

— La ce oră e meciul, dragule?

— Ești răcită? am întrebat-o.

A dat din cap și și-a pus mâna pe obraz:

— La ce oră e meciul?

— Nu știu, am dat din umeri.

Era pe vremea când încă n-aveam ceas.

Am scos sticla de lapte și cutia mare cu cereale. Le-am turnat prea repede și unele n-au nimerit în bol, ci s-au împrăștiat pe masă. Mama le-a strâns, una câte una, și le-a păstrat în palmă.

— Vin să te iau, indiferent la ce oră e, mi-a spus.

— De ce nu mă ia tati? am întrebat.

— Tati nu-i aici.

— Dar unde e?

Nu mi-a răspuns.

— Când se întoarce?

A strâns pumnul și cerealele s-au transformat într-un praf făinos.

Din ziua aceea am devenit băiatul mamei.

Ce vreau să spun e că într-adevăr am văzut-o pe mama mea, care era moartă. Am văzut-o. Stătea lângă banca de rezervă, îmbrăcată într-o jachetă de culoarea levănțicii și ținându-și agenda de buzunar în mână. Nu a rostit niciun cuvânt. Pur și simplu se uita la mine.

Am încercat să mă îndrept într-acolo, dar m-am prăbușit la loc, din cauza unei dureri care mi-a străpuns mușchii. Voiam să-i strig numele, dar n-am reușit să scot niciun sunet.

Mi-am lăsat capul în jos și mi-am împreunat mâinile. Am împins cu forță din nou și de data asta am reușit să mă ridic pe jumătate. M-am uitat în sus.

Ea nu mai era acolo.

Nu mă aștept să mă credeți. E o nebunie, știu. Nu vi se ivesc în cale oameni morți. Nu primiți vizite din lumea de dincolo. Nu cădeți de pe un turn de apă și nu rămâneți în viață în mod miraculos, în ciuda unei tentative de sinucidere care avea toate șansele să funcționeze. Nu o vedeți pe draga dumneavoastră mamă răposată ținându-și în mână agenda de buzunar în timp ce stă pe a treia bază a terenului de baseball.

M-am gândit la asta probabil tot atât de intens cum o faceți și dumneavoastră chiar acum; o halucinație, o fantezie, un vis de om beat, o minte confuză și raționamentul ei confuz. Cum spuneam, nu mă aștept să credeți o iotă.

Dar exact așa s-a întâmplat. Ea a fost acolo. O văzusem. După ce am zăcut pe teren un timp nedefinit, m-am ridicat în picioare și am început să merg. Mi-am scuturat nisipul și pietricelele de pe genunchi și antebrațe. O mulțime de zgârieturi, cele mai multe superficiale și numai câteva mai adânci, sângerau. Am simțit gust de sânge în gură.

Am traversat un petic de iarbă care-mi era cunoscut. Un vânt matinal clătina copacii și aduse un nor de frunze galbene, asemenea unei mici furtuni neliniștitoare, îmi ratasem sinuciderea de două ori. Se putea ceva mai jalnic decât?

M-am îndreptat spre vechea mea casă, hotărât să isprăvesc treaba.

- ÎNCĂ O ZI -

Dragă Charley,

*Să ai parte de multă DISTRACȚIE la ȘCOALĂ azi!
Ne vedem la prânz și bem un milkshake.*

Te iubesc în fiecare zi!

Mama

(din documentele lui Chick Benetto,
circa 1954)

Cum l-a cunoscut mama pe tata

Mama îmi scria mereu bilețele. Mi le strecura în buzunare ori de câte ori mă lăsa undeva. Niciodată n-am înțeles asta, de vreme ce îmi putea spune atunci ce avea de spus și s-ar fi scutit pe ea însăși de efortul de a scrie și de gustul groaznic al lipiciului de pe plic.

Cred că primul bilet mi l-a scris în prima mea zi de grădiniță, în 1954. Oare câți ani să fi avut? Cinci? Curtea era plină de copii care țipau și alergau de colo-colo. Ne-am apropiat, eu o țineam pe mama de mână, în vreme ce o femeie cu o beretă neagră așeza elevii pe rânduri în fața profesorilor. Le-am văzut pe celelalte mame sărutându-și copiii și îndepărtându-se. Evident că am început să plâng.

— Ce s-a întâmplat? m-a întrebat mama.

— Nu pleca!

— Voi fi aici când termini.

— Nu.

— E-n regulă. Voi fi aici.

— Dar dacă nu te găsesc?

— O să mă găsești.

— Dacă te pierd?

— Nu poți s-o pierzi pe mama, Charley.

A zâmbit. A căutat în buzunarul hainei și mi-a întins un mic plic albastru.

— Uite, mi-a spus. Dacă o să-ți fie tare dor de mine, poți să-l desfaci.

Mi-a șters ochii cu un șervețel de la ea din poșetă, apoi și-a luat la revedere și m-a îmbrățișat. O văd și acum mergând cu spatele și trimițându-mi sărutări. Avea buzele date cu ruj

roșu, iar părul îi era ridicat deasupra urechilor. I-am făcut la revedere cu mâna în care țineam scrisoarea. Cred că atunci nu i-a trecut prin cap că eu tocmai începeam școala și habar n-aveam să citesc. Asta era mama mea. Intenția conta.

Povestea spune că l-a cunoscut pe tata la lacul Pepperville, în primăvara lui 1944. Ea înota, iar el juca un meci de baseball cu prietenul lui, care a azvârlit prea sus mingea, astfel că a aterizat în apă. Mama s-a dus înot s-o prindă. Tata a sărit în apă. Când el tocmai ieșea la suprafață cu mingea, s-au ciocnit cap în cap.

— Și de-atunci tot asta facem, obișnuia să spună mama.

Tata i-a făcut curte repede și intens, căci așa era el, începea un lucru și trebuia să-l ducă la bun sfârșit. Era un tânăr înalt și robust și tocmai terminase liceul. Frizura lui avea o buclă șmecheră pe frunte. Conducea o mașină Lasalle, alb cu albastru, care aparținea tatălui său. S-a înrolat în al Doilea Război Mondial cât de repede a putut, zicându-i mamei că i-ar plăcea să „ucidă mai mulți dușmani decât ar fi făcut-o oricine din orașul nostru”. A fost trimis peste mare, în Italia, în Apeninii de Nord și în Valea Padului, lângă Bologna. A cerut-o în căsătorie pe mama printr-o scrisoare pe care i-a trimis-o de acolo în 1945. „Fii soția mea!” i-a scris, ceea ce mie îmi suna a ordin. Mama a consimțit, în scrisoarea de răspuns. Cumpărase pentru asta o hârtie specială, pe care plătitise mai mult decât își putea permite, căci era respectuoasă atât față de cuvinte, cât și față de vehiculul care le purta.

La două săptămâni după ce tatăl meu a primit scrisoarea, nemții au semnat documentele de capitulare. Se întorcea acasă.

Părerea mea e că el n-a avut parte de război cât și-ar fi dorit. Așa că și-a făcut propriul lui război împotriva noastră.

Pe tatăl meu îl chema Leonard, dar toată lumea îi spunea Len. Mama se numea Pauline, dar toți îi spuneau Posey, ca în cântecul acela de grădiniță. Avea ochi negri și mari, ca două migdale, un păr alunecos pe care și-l strângea adesea și o piele moale, cremoasă. Le amintea oamenilor de Audrey Hepburn, iar o astfel de descriere nu li se potrivea prea multor femei din orașelul nostru. Îi plăcea să se machieze – rimel, creion de ochi, ruj – folosea de toate – și, deși cei mai mulți o considerau „haioasă” sau „plină de viață”, iar mai târziu „excentrică” sau „încăpățânată”, pentru mine a rămas o cicălitoare aproape toată copilăria mea.

Îmi pusesem șoșonii? Îmi luasem haina? Îmi terminasem temele? De ce aveam pantalonii sfâșiați?

Întotdeauna îmi corecta exprimarea.

— Eu și Roberta o să... începeam eu.

— Roberta și *cu mine*, mă întrerupea ea.

— Eu și Jimmy vrem să...

— Jimmy și *cu mine*, îmi replica.

În mintea lor, copiii își formează anumite imagini despre părinți, iar pentru mine mama era o femeie rujată care se apleca și, cu un deget muștrător, mă implora să fiu mai bun decât eram. Imaginea pe care o aveam despre tata era aceea a unui bărbat în repaus, cu umerii lipiți de un perete, fumând o țigară și privindu-mă impasibil cum mă scufund sau reușesc să ies la suprafață.

Uitându-mă în urmă, știu că ar fi trebuit să pricep mai multe din faptul că unul se apleca spre mine, iar celălalt se îndepărta. Dar eram un copil. Ce știu copiii?

Mama era hughenotă, iar tata era un italian catolic, în căsnicia lor era mereu vorba despre Dumnezeu, vină și sosuri. Se certau tot timpul: copiii, mâncarea, religia. Tata atârna un portret al lui Isus pe peretele exterior al camerei de baie și, când el era la muncă, mama îl muta într-un loc unde să fie vizibil. El se întorcea acasă și zbiera: „Pentru Dumnezeu, nu-L poți muta pe Isus!” Iar ea zicea: „E o poză, Len. Crezi că Dumnezeu vrea să stea atârnat lângă ușa de la baie?”

El îl punea la loc.

Iar ea îl muta a doua zi.

Și tot așa.

Aveau fiecare educația și cultura lui. Dar, dacă se putea spune că în familia mea era democrație, votul tatei se puna totuși de două ori. El hotăra ce mâncăm la cină, în ce culoare zugrăvim casa, ce bancă să folosim, pe ce canal să dăm televizorul nostru alb-negru, marca Zenith. În ziua în care m-am născut, a informat-o pe mama: „Copilul va fi botezat în rit catolic”. Și așa a fost.

Amuzant e că el nu era credincios. După război, tata, proprietarul unui magazin de băuturi, a devenit mai interesat de profit decât de profeții. Și, când era vorba de mine, singurul lucru pe care trebuia să-l divinizez era baseballul. Mi-a arătat câteva mișcări de baseball chiar înainte de a începe să merg în picioare. Mi-a dat o bătă de lemn, chiar înainte ca mama să-mi dea voie să folosesc foarfeca. Zicea că odată, în viitor, aș putea ajunge în prima ligă, dacă îmi făceam „un plan” și dacă „îl și urmam”.

Sigur că, atunci când ești așa de tânăr, planurile părinților devin și ale tale.

Așa că, încă de la șapte ani, căutam în ziare clasamentele sportive în care figurau viitorii mei angajatori. În magazinul

de băuturi al tatei țineam o mănușă, în caz că el s-ar fi putut elibera câteva minute să mă antreneze în parcare. Uneori chiar și la slujba de duminică purtam ghete de baseball, pentru că imediat după ultima cântare plecam la vreun meci al Ligii Americane. Din moment ce biserica era numită „casa Domnului”, mă temeam că Domnul nu aprecia deloc crampoanele mele care se înfingeau în podea. O dată am încercat să stau pe vârfuri, dar tata mi-a șoptit: „Ce naiba faci?” Și am renunțat imediat.

Pe de altă parte, mamei nu-i păsa de baseball. Unicul copil al unei familii sărace, în timpul războiului fusese nevoită să renunțe la școală pentru a lucra. A absolvit liceul la seară, după care a urmat școala de asistente medicale. În privința mea, în mintea ei nu existau decât cărți, facultate și porțile pe care ele le vor deschide. Cel mai bun lucru pe care-l putea spune despre baseball era că îmi asigură „o gură de aer proaspăt”.

Dar la meci a apărut. Stătea în tribună și purta ochelarii de soare cei mari. Avea părul coafat cu grijă, grație salonului de frumusețe din oraș. Din când în când mă uitam la ea de pe banca de rezervă și-i vedeam privirile pierdute dincolo de linia orizontului. Dar când îmi venea rândul să lovesc, bătea din palme și striga „Biiine, Charley!” și cred că nici nu-mi doream mai mult de-atât. Tata, care a antrenat fiecare echipă în care am jucat până în ziua când s-au despărțit, m-a prins odată furișându-mi privirea spre locul ei și a urlat: „Ochii la minge, Chick! Acolo sus nu e nimic care să te-ajute!”

Presupun că mama nu era inclusă în „plan”.

Totuși, pot spune că am adorat-o pe mama, așa cum își adoră băieții mamele, crezând orbește în ele. Și era așa

numai datorită ei. În primul rând, era amuzantă. Nu se sfia să-și întindă înghetata pe toată fața, dacă asta i-ar fi făcut pe cei din jur să zâmbească. Imita voci bine-cunoscute, precum cea a lui Popeye Marinarul sau a răgușitului de Louis Armstrong. „If ya ain't got it in ya, ya can't blow it out.” Mă gădila și mă lăsa și pe mine s-o gădil pe spate, ceea ce o făcea să se scuture de răs. Seară de seară mă ducea la culcare, mă mângâia pe păr și-mi spunea:

— Dă-i mamei un pupic!

Îmi zicea că sunt inteligent și că asta era un privilegiu. Insista să citesc o carte pe săptămână și mă ducea chiar ea la bibliotecă, să fie sigură. Uneori se îmbrăca prea țișător și fredona pe muzica noastră, lucru care mă deranja. Dar lipsa de încredere nu a apărut absolut niciodată între noi doi, nici măcar pentru o clipă.

Orice ar fi spus mama, eu o credeam.

Dar să nu mă înțelegeți greșit: nu era indulgentă cu mine. Mă plesnea. Mă muștra. Mă pedepsea. Dar mă iubea. Chiar mă iubea. Mă iubea și când cădeam din leagăn. Mă iubea chiar dacă pășeam cu pantofii plini de noroi pe podelele curate. Mă iubea și când vomitam, când îmi curgea nasul sau aveam genunchii zdreliți. Mă iubea când veneam și când plecam, când eram învingător sau învins. Fântâna iubirii ei pentru mine nu seca niciodată.

Singurul ei defect a fost că mi-a oferit iubirea ei necondiționat.

Iată care-i teoria mea: copiii vânează dragostea care le este ascunsă, iar în ceea ce mă privește, așa era dragostea pe care o aveam de la tata. O ținea ascunsă ca pe niște acte într-o servietă. Iar eu tot încercam să pătrund acolo.

La mulți ani după moartea ei, am întocmit două liste – una cu „Împrejurări în care mama a fost alături de mine” și una

cu „Împrejurări în care *nu* am fost alături de mama”. M-am întristat când mi-am dat seama de diferență. Oare de ce copiii îl prețuiesc atât de mult doar pe unul dintre părinți, iar față de celălalt sunt mai nepăsători?

Poate că e cum a zis bătrânul meu: poți fi băiatul mamei sau al tatei, dar nu și al unuia, și al altuia. Așa că te agăți de cel pe care crezi că l-ai putea pierde.

Împrejurări în care mama a fost alături de mine

Am cinci ani. Ne îndreptăm spre magazinul lui Fanelli. O vecină în halat de baie și cu bigudiuri roz pe cap deschide ușa și o strigă pe mama. Cât vorbesc ele, eu pornesc spre curtea casei următoare. Dintr-odată, un dog german se ivește ca din pământ și se repede la mine. Auuuuuuu! E legat. Auuuuuu! Se ridică pe labele din spate, cu zgarda întinsă. Auuuuuu!

Mă învârt în loc și o iau la fugă. Mama vine spre mine într-un suflet.

— Ce este? urlă ea, apucându-mă de coate. Ce s-a întâmplat?

— Un câine!

Respiră.

— Un câine? Unde? Aici?

Dau din cap, plângând.

Mă duce de jur împrejurul casei. Și iată câinele. Urlă din nou. Auuuuuuuu! Sar înapoi. Dar mama mă trage în față și latră. Și latră. N-am auzit până acum un om să latre mai bine.

Câinele se lasă pe labele din spate schelălăind. Mama se întoarce spre mine:

— Trebuie să le arăți cine e șefu', Charley.

(dintr-o listă aflată într-un caiet găsit
printre obiectele lui Chick Benetto)

Chick se întoarce la vechea lui casă

Între timp soarele tocmai trecuse de orizont. M-a lovit în față ca o minge de baseball pasată printre casele din cartierul în care locuisem în copilărie. Mi-am pus mâna la ochi ca să mă feresc. Era începutul lui octombrie, iar frunzele căzute erau deja strânse grămadă, mai multe decât îmi aminteam eu din toamnele petrecute aici, iar peticul de cer liber era mai mic. Cred că ceea ce îți sare cel mai tare în ochi atunci când te întorci acasă după ceva vreme este cât de mult au crescut copacii față de cum ți-i aminteai.

Pepperville Beach. Știți de unde-i vine numele? E cam penibil. Cu mulți ani în urmă un întreprinzător a adus acest mic petic de nisip, crezând că orașul va deveni mai impunător dacă va avea o plajă, chiar dacă nu era pe malul nici unui ocean. S-a înscris la Camera de Comerț și a reușit chiar să schimbe numele orașului – Pepperville Lake a devenit Pepperville Beach – chiar dacă „plaja” noastră avea un leagăn și un tobogan și era îndeajuns de mare pentru cel mult douăsprezece familii, în cazul în care nu voiai să te trezești așezat pe prosopul altcuiva. Pe vremea când ne făceam și noi mari, era un fel de glumă. Spuneam „Vrei să te duci la plajă?” sau „E o zi numai bună de plajă”, pentru că știam că nu păcălim pe nimeni.

Oricum, casa noastră era lângă lac, deci și lângă „plajă”. După moartea mamei sora mea și cu mine am îngrijit-o, probabil crezând că, într-o zi, am scoate ceva bani pe ea. Ca să fiu sincer, n-am avut puterea s-o vând.

Acum mergeam spre casă cu fereală, ca un fugar. Părăsisem locul unui accident și cineva sigur descoperise mașina, camionul, panoul publicitar distrus, pistolul. Aveam

dureri, sângeram, pe jumătate năuc. Mă așteptam să aud sirena poliției dintr-o clipă într-alta, ceea ce-mi dădea încă un motiv să mă sinucid.

Împleticindu-mă, am reușit să urc treptele de la intrare. Am găsit cheia pe care-o țineam ascunsă sub o piatră într-un ghiveci de flori (o idee de-a soră-mii). M-am uitat peste umăr și n-am văzut nimic, nici poliție, nici oameni, nici măcar o mașină apropiindu-se. Am deschis ușa și am intrat.

Casa era îmbâcsită și se simțea izul dulceag al soluției de curățat covoare, ca și cum cineva (oare menajera pe care o plăteam?) le-ar fi spălat de curând. Am trecut pe lângă debaraua din hol și pe lângă balustradele pe care ne dădeam pe tobogan când eram mici. Am intrat în bucătăria cu vechile plăci de gresie și cu dulapurile ei din lemn de cireș. Am deschis frigiderul căutând ceva de băut. Devenise un reflex.

Și am făcut un pas înapoi.

În frigider era mâncare.

Caserole de plastic. Rămășițe de lasagna. Lapte degresat. Suc de mere. Iaurt cu zmeură. O clipă m-am întrebat dacă nu se mutase cineva acolo, vreun intrus, iar casa era acum a lui, drept pedeapsă pentru nepăsarea de care dădusem dovadă.

Am deschis un dulap. Am găsit ceai Lipton și o cutie de cafea. Am deschis încă unul, unde am dat de zahăr, sare, boia, oregano. În chiuvetă am văzut un vas plin cu spumă de detergent. L-am ridicat și apoi l-am lăsat în jos ușor, de parcă aș fi vrut să-l pun la loc.

Apoi am auzit ceva.

Zgomotul venea de sus.

— Charley?

Și din nou:

— Charley?

Era vocea mamei.

Am fugit din bucătărie, având încă pe degete apă cu detergent.

Împrejurări în care nu am fost alături de mama

Am șase ani. E Halloween. La școală are loc parada anuală ce se ține cu această ocazie. Toți copiii vor defila prin cartier.

— Cumpără-i un costum, spune tata. Au la magazinul la care orice obiect costă 5 dolari și 10 cenți.

Dar mama hotărăște să nu-mi cumpere, de vreme ce este prima paradă la care particip. Îmi va face ea un costum: mumia, personajul meu preferat din filmele de groază.

Taie niște cârpe albe și prosoape vechi și mă înfășoară în ele, prinzându-le cu ace de siguranță. Apoi adaugă pe dedesubt un strat de hârtie igienică și bandă adezivă. Durează mult, iar când se termină mă uit în oglindă. Sunt o mumie. Ridic din umeri și mă mișc sacadat.

— Vai, ce frică mi-e! zice mama.

Mă duce la școală cu mașina. Începe parada. Pe măsură ce merg, cârpele se desfac. După o vreme, începe să plouă. Hârtia igienică se face terci. Zdrențele alunecă. Apoi îmi cad de pe glezne, de la încheietura mâinii și de pe gât, astfel că mi se văd bluza de corp și pantalonii de pijama, despre care mama crezuse că sunt numai bune de purtat pe dedesubt.

— Ia uitați-vă la Charley! chițăie ceilalți copii. Râd.

Îmi ard obrazii. Vreau să intru-n pământ, dar unde să dispari când parada e în toi?

Când ajungem în curtea școlii, unde așteaptă părinții cu aparate de fotografiat, sunt tot numai cârpe ude și hârtie igienică terciuită. Întâi o văd pe mama. Când mă zărește, își duce mâna la gură. Izbucnesc în lacrimi.

— Mi-ai distrus viața! urlu eu.

— Charley?

Primul lucru pe care mi-l amintesc e că, stând acolo pe veranda din spate, mi s-a tăiat respirația imediat. Cu un minut înainte băjbâisem spre frigider, iar în clipa următoare inima îmi bătea atât de tare, că am crezut că o să mă sufoc. Tremuram. Fereastra de la bucătărie era în spatele meu, dar n-am îndrăznit să mă uit înăuntru. O văzusem pe mama, care era moartă, iar acum tocmai îi auzisem vocea. Mai fusesem bolnav și înainte, dar acum era prima dată când mă temeam că îmi pierd mințile.

Am stat acolo, gâfâind, cu ochii ațintiți spre pământul din fața mea. În copilărie îi spuneam „curtea din spate”, deși era doar un petic de iarbă. M-am gândit să trec de el și s-o iau spre casa unui vecin.

Apoi s-a deschis ușa.

Iar mama a ieșit afară.

Mama mea.

Chiar acolo, pe verandă.

Și s-a întors spre mine. A spus:

— Ce faci aici? E frig.

Nu știu dacă pot explica șocul pe care l-am simțit. Parcă aș fi ajuns pe altă planetă. Când nimic din ce știi nu se mai potrivește cu ceea ce se întâmplă, trebuie să faci o alegere. Am văzut-o pe mama în fața mea, în carne și oase. Am auzit-o rostindu-mi numele din nou:

— Charley?

Numai ea îmi zicea așa.

Aveam halucinații? Să mă apropii de ea? Era oare un balon de săpun care se va sparge? Sincer să fiu, în acel moment nu-mi mai puteam mișca mâinile și picioarele.

— Ce-i cu tine, Charley? Parcă ești de pe altă lume.

Acum purta niște pantaloni albaștri și un pulover alb – era întotdeauna îmbrăcată în haine de oraș, indiferent de cât de dimineață era – și nu arăta mai în vârstă decât ultima dată când o văzusem. Asta se întâmplase când împlinise 79 de ani și purta ochelarii cu ramă roșie pe care-i primise cadou. Și-a răsucit palmele în sus și mi-a făcut semn din ochi și, nu știu, ochelarii, pielea, părul, modul cum deschidea ușa din spate când eu aruncam cu mingi de tenis de pe acoperișul casei noastre... Ceva s-a topit înăuntrul meu, ca și cum chipul ei ar fi emanat căldură. M-a străbătut din creștet până-n tălpi. Apoi ceva s-a rupt, aproape că am auzit cum s-a destrămat linia dintre credință și necredință.

Am cedat.

Eram pe altă planetă.

— Ce s-a întâmplat, Charley? a întrebat.

Am făcut ceea ce ați fi făcut și voi.

Am îmbrățișat-o pe mama cât de tare am putut.

Împrejurări în care mama a fost alături de mine

Am opt ani. Am o temă de făcut. Trebuie să țin prezentarea „Cum se formează ecoul?” în fața clasei.

După ore mă duc la magazinul de băuturi al tatei și-l întreb cum se formează ecoul. El stă aplecat printre rafturi, verificând inventarul cu o hârtie și un creion.

— Nu știi, Chick. E ca un ricoșeu.

— Nu se formează în munți?

— Hă? întreabă în timp ce numără sticle.

— N-ai fost în munți în timpul războiului? îmi aruncă o privire.

— De ce mă-ntrebi asta?

Se întoarce la inventarul lui.

În aceeași seară o întreb și pe mama cum se formează ecoul. Ia dicționarul și ne așezăm în camera de zi.

— Lasă-l să se descurce singur, intervine tata.

— Nu e interzis să-l ajut, Len, îi răspunde mama.

Lucrează cu mine o oră. Învăț rândurile pe de rost. Exersează stând în picioare în fața ei.

— Când se formează un ecou? începe ea.

— Când un sunet persistă după ce sursa lui s-a oprit, răspund eu.

— Există vreo condiție?

— Sunetul trebuie să ricoșeze de undeva.

— Când putem auzi un ecou?

— Când e liniște și celelalte sunete sunt absorbite.

Zâmbește.

— Bine.

Apoi spune „ecou”, își duce mâna la gură și mormăie „ecou, ecou, ecou”.

- ÎNCĂ O ZI -

Sora mea, care a urmărit spectacolul, arată cu degetul și țipă:

— Mami vorbește. O văd.

Tata deschide televizorul. Zice:

— Ce pierdere de vreme!

Muzica se schimbă

Mai ții minte cântecul acela *Simți sufletul vibrând*? Era o melodie săltăreață și, de obicei, o cânta un tip îmbrăcat în smoching, împreună cu o formație. Era așa:

*Te plimbi pe stradă sau petreci,
Ori singur ești visând,
Când ochii dragi îi întâlnești,
Simți sufletul vibrând.*

Mamei îi plăcea cântecul ăsta. Nu mă-ntrebați de ce. În anii '50 se difuza în deschiderea emisiunii lui Steve Allan. Mi-amintesc că era un program alb-negru, deși pe vremea aceea totul părea alb-negru. Oricum, mama credea că era o piesă care te prinde, așa zicea – „O, ce te prinde!” – și, de câte ori o dădeau la radio, ținea ritmul pocnind din degete, ca și cum ar fi dirijat orchestra. Aveam un *hi fi*. Într-un an a primit un album al lui Bobby Darin de ziua ei. Cânta melodia și punea discul după cină, când spăla vasele. Asta când tata încă era în peisaj. El își citea ziarul, iar ea se ducea spre el, bătând ritmul cu degetele pe umerii lui, cântând *Simți sufletul vibrând*. Bineînțeles că el nu-și ridica privirea. Apoi venea spre mine și bătea ritmul pe pieptul meu, cântând:

*La o masă frugală, într-o crâșmă, pe seară,
În loc de șarlotă smochine mâncând,
Se-nfiripă o poveste dulce-amară,
Într-o clipă simți sufletul vibrând.*

Îmi venea să râd, mai ales când zicea „smochine”, dar, pentru că tata se ținea deoparte, râsul ar fi semănat cu o trădare. Apoi mama începea să mă gâdile și nu mă mai puteam abține.

— Simți sufletul vibrând, spunea. Hai, băiete!

Punea melodia asta seară de seară. După ce a plecat tata, n-a mai cântat-o niciodată. Albumul lui Bobby Darin a rămas pe raft. Iar pe casetofon s-a așezat praful. La început am crezut că gustul ei în materie de muzică se schimbase, așa cum ni se-ntâmpla nouă, copiilor: acum credem că Johnnie Ray e un cântăreț bun, dar imediat zicem că Gene Vincent e mult mai bun. Mai târziu am priceput că nu dorea să-și amintească despre cum se dusesse pe apa sâmbetei *Simți sufletul vibrând.*

Întâlnirea din casă

Masa de stejar din bucătăria noastră era rotundă. Într-o după-amiază, pe vremea când sora mea și cu mine eram la școala primară, ne-am scrijelit numele pe ea cu cuțitul. Încă nu terminaserăm, când am auzit ușa deschizându-se – mama se întorsese de la serviciu – așa că am aruncat cuțitele înapoi în sertar. Soră-mea a apucat cel mai mare obiect pe care l-a nimerit, o cutie cu vreo doi litri de suc de mere, și a trântit-o pe masă. Când a intrat mama, care purta halatul de asistentă medicală și era cu brațele pline de ziare, probabil că am spus „Bună, mamă!” prea repede, căci imediat a intrat la bănuieli. Când ești copil, poți citi cu ușurință în ochii mamei întrebarea: „Ce-ai făcut?” Poate se întâmpla pentru că stăteam la o masă goală la 5:30 după-amiaza, cu o cutie de suc de mere între noi.

Oricum, fără să pună jos revistele, a dat sucul la o parte și a văzut CHAR și ROBER, căci atât reușisem să scrijelim, și a scos un geamăt disperat. Apoi a urlat: „Minunat! Pur și simplu minunat!” în mintea mea de copil, am crezut că poate nu e așa de grav. „Minunat” însemna „minunat”, nu?

Pe-atunci tata călătorea, iar mama ne-a amenințat că ne părăște când se întoarce. Dar în seara cu pricina, când stăteam la masă și mâncam o ruladă de carne cu un ou tare în ea – o rețetă pe care mama o văzuse pe undeva, poate într-una din revistele pe care le citea, sora mea și cu mine ne tot holbam la opera noastră.

- Știți că ați distrus masa, a spus mama.
- Scuze, am bălmăjit noi.
- Și puteați să vă tăiați la degete cu cuțitele alea.

Stăteam cu nasul în pământ, știindu-ne vinovați. Dar amândoi ne gândeam la același lucru. Totuși, numai sorămea i-a spus:

— Să terminăm treaba, măcar să ne scriem numele ca lumea?

Curajul ei m-a uluit o clipă și mi-a tăiat respirația. Mama ne-a săgetat cu privirea. Apoi a izbucnit în râs. Și sorămea a izbucnit în râs. Iar eu am împroșcat cu mâncarea pe care o mestecam.

N-am apucat să terminăm de scrijelit numele niciodată. Au rămas CHAR și ROBER. Când a ajuns acasă, tata s-a înfuriat, bineînțeles. Dar cred că, după mulți ani, mult timp după ce plecasem din Pepperville Beach, mamei a ajuns să-i placă ideea că lăsaserăm ceva în urmă, chiar dacă din cuvinte lipseau câteva litere.

Acum stăteam la vechea masă din bucătărie și am văzut semnele acelea, iar mama sau stafia ei, sau ce-o fi fost, a venit la mine din camera cealaltă cu o sticlă de dezinfectant și o compresă. Am urmărit-o când a turnat dezinfectant pe ea, apoi mi-a luat brațul și mi-a ridicat mâneca, de parcă aș fi fost un băiețel care căzuse dintr-un leagăn. Poate că gândiți în felul următor: de ce n-ai strigat cât de absurdă era situația, cât de limpede era că tot ce se întâmplă e, de fapt, cu neputință. De ce n-ai strigat „Ai murit, mamă!”?

Nu pot decât să vă răspund că așa mi se pare și mie firesc acum, când povestesc, cum vi se pare și vouă, spre deosebire de clipa când am trăit asta. Atunci am fost atât de uluit să o văd pe mama din nou, că părea imposibil să-mi revin. Era ca un vis, și poate că o parte din mine simțea că visez. Dacă v-ați pierdut mama, vă puteți imagina cum e să o aveți din nou în față, atât de aproape, că o puteți atinge și mirosi? Știam că

o îngropasem. Îmi aminteam înmormântarea. Țineam minte cum aruncasem pe sicriu, simbolic, un pumn de țărână.

Dar când s-a așezat lângă mine și mi-a curățat fața și brațul cu compresa, strâmbându-se la vederea tăieturilor și mormăind „Uite în ce hal ești!”, nu știu cum să vă explic ce-am simțit. Am lăsat garda jos. Se scursesese multă vreme de când cineva dorise să-mi fie aproape, să-mi arate atâta afecțiune cât să-mi suflece mânia. Ei îi păsa. Ea dădea doi bani. Când îmi lipsea până și acel dram de respect de sine de care aveam nevoie ca să rămân în viață, ea mi-a îngrijit tăieturile, iar eu am redevenit un fiu. M-am înmuiat la fel de ușor cum te înmoi seara, când pui capul pe pernă. Și voiam să mai simt asta.

— Mamă? am șoptit.

Nu mai rostisem cuvântul de atâta vreme! Când moartea îți ia mama, fură și acest cuvânt pentru totdeauna.

— Mamă?

De fapt, e doar un sunet, un mârâit întrerupt de deschiderea buzelor. Dar sunt catralioane de sunete pe această planetă, și totuși gura nu-l rostește pe niciunul dintre ele cum îl rostește pe acesta.

— Mamă?

Mi-a șters ușor brațul cu fașa.

— Charley, a oftat. Tot timpul intri în bucluc...

Împrejurări în care mama a fost alături de mine

Am nouă ani. Sunt la biblioteca orășenească. Doamna din spatele pupitrului se uită peste ochelari. Am ales 20.000 de leghe sub mări de Jules Verne. Îmi plac desenele de pe copertă și ideea că niște oameni trăiesc în ocean. Nu m-am uitat la cât de mărunte sunt cuvintele sau la cât de înghesuit e tipărită. Bibliotecara mă studiază. Cămașa mi-e scoasă din pantaloni, iar șiretul de la un pantof e dezlegat.

— *E prea grea pentru tine, zice ea.*

Mă uit cum pune cartea într-un raft din spatele ei. E ca și cum ar fi încuiată într-o vistierie. Mă întorc la secțiunea pentru copii și aleg o carte cu poze despre o maimuță. Revin la pupitrul ei. Pe asta o înregistrează fără comentarii.

Când ajunge mama, mă reped la locul din față, din mașină. Vede cartea pe care am ales-o.

— *N-ai mai citit-o pe-asta? mă întreabă.*

— *Doamna nu m-a lăsat s-o iau pe cea pe care o voiam.*

— *Care doamnă?*

— *Doamna bibliotecară.*

Pornește motorul.

— *De ce nu te-a lăsat s-o iei?*

— *A zis că e prea grea.*

— *Ce e prea grea?*

— *Cartea.*

Mama mă trage afară din mașină. Mă împinge dincolo de ușă, spre biroul bibliotecarei.

— *Eu sunt doamna Benetto. El e fiul meu, Charley. I-ați spus despre o anumită carte că este prea grea și n-o poate citi?*

Biblioteca se încruntă. E mult mai în vârstă decât mama, iar tonul mamei mă surprinde, dat fiind modul în care vorbește de obicei cu oamenii în vârstă.

— *Voia să ia 20.000 de leghe sub mări de Jules Verne, a spus bibliotecara, potrivindu-și ochelarii pe nas. E prea mic. Uitați-vă la el!*

Las capul în jos. Uitați-vă la mine!

— *Unde-i cartea? întrebă mama.*

— *Poftiți?*

— *Unde-i cartea?*

Femeia caută în spate. O trânteste pe pupitru, ca și cum ar vrea să demonstreze ceva prin dimensiunea volumului.

Mama o înșfacă și mi-o pune în brațe.

— *Să nu-i spuneți niciodată unui copil că ceva e prea greu pentru el, șuieră. Și niciodată, NICIODATĂ, să nu-i spuneți așa ceva acestui copil.*

Apoi mă trezesc că mă trage afară, în timp ce țin strâns cartea lui Jules Verne. Mă simt de parcă eu și cu mama tocmai am fi jefuit o bancă și mă întreb dacă n-o să dăm de bucluc.

Împrejurări în care nu am fost alături de mama

Suntem la masă. Mama ne pune masa de seară, paste cu carne la cuptor.

— Tot nu e bun, spune tata.

— Nu începe iar! răspunde mama.

— Nu începe iar, o imită surioara mea. Își învârte furculița în gură.

— Ai grijă! O să te-nțepi, îi zice mama, trăgând-o de mână.

— Ceva nu e în regulă cu brânza sau cu uleiul, spune tata, uitându-se la mâncare ca și când l-ar fi dezgustat.

— Am încercat în zece feluri, răspunde mama.

— Nu exagera, Posey! E atât de greu să gătești ceva ca lumea?

— Nu e ca lumea? E imposibil de mâncat?

— Isuse! urlă el. Ce dracu' mi-o fi trebuit?

Mama nu se mai uită la el.

— Nu, nu-ți trebuie așa ceva, îi spune, în timp ce, furioasă, îmi mai pune o porție. Dar mie îmi trebuie? Am nevoie de o ceartă. Mănâncă, Charley.

— Nu-mi pune atât de mult, îi zic eu.

— Mănâncă ce-ți dau, mă repede ea.

— E prea mult.

— Mami, spune sora mea.

— Tot ce spun, Posey, este că, dacă-ți cer să faci asta, poți s-o faci. Asta e tot. Ți-am spus de un milion de ori de ce nu are un gust cum trebuie. Dacă n-are, n-are. Vrei să mint ca să te fac fericită?

— Mami, spune sora mea. Își flutură furculița.

— Ah! tresare mama, lăsând în jos furculița surorii mele. Încetează, Roberta. Știi ceva, Len? Data viitoare să ți-o gătești singur. Tu și cu gastronomia ta italiană! Mănâncă, Charley!

Tata rânjește și clatină din cap.

— Vechea poveste, se vaită tata.

Îl observ. El mă vede. Îmi duc repede la gură o furculiță plină. El își mișcă bărbia.

— Ce părere ai de pastele gătite de mama? mă întrebă.

Mestec. Înghit. Mă uit la el. Mă uit la mama. Exasperată, își lasă umerii în jos. Acum așteaptă amândoi.

— Nu sunt bune, mormăi eu, privindu-l pe tata.

Pufnește și-i aruncă mamei o privire ucigătoare.

— Știe până și copilul, zice el.

Un nou început

— Deci poți să stai toată ziua? m-a întrebat mama.

Era în fața aragazului și amesteca în omletă cu o spatulă de plastic. Pâinea prăjită era gata, iar pe masă era un pachet de unt. Cana cu cafea era și ea acolo. Încă amețit, m-am împleticit până la masă. Înghițeam greu. Simțeam că totul se va face praf dacă mă mișc prea repede. Mama își pusese un șorț și, în cele câteva minute scurse de când o văzusem, se purtase de parcă ar fi fost o zi obișnuită, de parcă aș fi luat-o prin surprindere făcându-i o vizită, iar ea m-ar fi răsplătit pregătindu-mi micul dejun.

— Poți, Charley, mi-a spus, să petreci o zi cu mama ta?

Am auzit untul sfârâind în tigaie.

— Poftim? a întrebat.

A luat tigaia și s-a apropiat de mine.

— De ce ești așa de tăcut?

Mi-am recăpătat glasul câteva clipe mai târziu, de parcă mi-aș fi amintit regulile care îți spun cum să vorbești. Cum să vorbești cu cei răposați? Există vreun alt vocabular? Vreun cod secret?

— Mamă, am șoptit în sfârșit. E imposibil.

A scos omleta din tigaie și mi-a pus-o în farfurie. I-am privit mâinile, cu vene pronunțate, mânuind spatula.

— Mănâncă, mi-a zis.

Cu siguranță că la un moment dat în istoria Americii lucrurile s-au schimbat, iar părinții care divorțau se purtau tot ca o echipă atunci când își anunțau copiii despre divorț. Îi puneau să stea jos. Le explicau noile reguli. Familia mea s-a destrămat înainte de acel moment. Când a plecat, tata a plecat pentru totdeauna.

După câteva zile de plâns, mama s-a rușinat, s-a dat cu rimel, a prăjit niște cartofi și, când ne punea farfuriile în față, ne-a spus:

— Tata n-o să mai locuiască aici.

Și gata. Ca schimbarea unui decor într-o piesă.

Nici măcar nu-mi amintesc când și-a luat bagajul. Într-o zi, când ne-am întors de la școală, casa ne-a părut mai spațioasă. Era mai mult loc liber în dulapul din hol. Din garaj lipseau scule și cutii. Țin minte că sora mea plângea și întreba: „Din cauza mea a plecat tati?” și-i promitea mamei că se va purta mai frumos dacă el se va întoarce acasă. Țin minte că și mie-mi venea să plâng, dar mi-am dat seama că acum eram doar trei, nu patru, iar eu eram singurul bărbat. Chiar dacă aveam doar unsprezece ani, mă simțeam obligat să fiu bărbat.

În afară de asta, de câte ori plângeam, tata îmi spunea: „Fii tare, băiete, fii tare!” Și, ca orice copil ai cărui părinți se despart, încercam să mă comport astfel încât să-l aduc înapoi pe cel plecat. Așa că fără lacrimi, Chick. Nu ești genul.

În primele câteva luni, am crezut că era ceva trecător. O perioadă de calmare. Părinții se ceartă, nu? Ai noștri se certau. Stăteam cu sora mea în capul scării și îi ascultam cum se ceartă. Eu stăteam în flanela albă, iar ea era

îmbrăcată cu o pijama galben-pal și încălțată cu papucii de balerină. Uneori se certau din cauza noastră.

— *De ce nu te ocupi și tu măcar o dată, Len?*

— *Nu e mare scofală.*

— *Ba e. Iar eu sunt mereu cotoaroanța care trebuie să le facă observație!*

Alteori se certau pentru chestiuni de serviciu.

— *Ai putea fi mai atentă, Posey! Nu contează doar cei de la spital!*

— *Sunt suferinzi, Len. Vrei să le zic: „Îmi pare rău, dar soțul meu vrea să-i calc cămașa”?*

Sau din cauza baseballului:

— *E prea mult, Len!*

— *Ar putea fi ceva de capul lui.*

— *Uită-te la el! E mort de oboseală!*

Uneori, când stăteam pe scări, sora mea își astupa urechile și plângea. Dar eu încercam să ascult. Parcă mă furișam în lumea celor mari. Știam că tata lucra până târziu. În ultimii ani se ducea la magazinul lui de băuturi după miezul nopții și-i spunea mamei:

— *Dacă nu-i păcălești pe-ăștia, te jupoaie!*

Știam că voia să deschidă încă un magazin în Collingswood, cam la vreo oră de mers cu mașina, și lucra acolo câteva zile pe săptămână. Știam că un magazin nou înseamnă „mai mulți bani și o mașină mai bună”. Știam că mamei îi displăcea toată treaba.

Da, se certau, dar niciodată nu mi-am închipuit că vor exista consecințe. Pe vremea aceea părinții nu se despărteau. Se-nțelegeau cumva. Rămâneau o echipă.

Îmi amintesc că, odată, tata a închiriat un smocking pentru o nuntă, iar mama s-a îmbrăcat cu o rochie roșie, strălucitoare. S-au ridicat să danseze la petrecere. Am văzut-

o pe mama ridicându-și mâna dreaptă, iar pe tata cuprinzând-o cu brațul lui vânjos. Chiar dacă eram mic, mi-am dat seama că erau cel mai arătos cuplu din ringul de dans. Tata era athletic și înalt. Spre deosebire de alți tați, n-avea burtă sub cămașa albă de la smoching. Iar mama? Ei bine, părea fericită când zâmbea, cu buzele ei date cu ruj roșu-cremos. Și, când părea fericită, umbrea pe toată lumea. Dansa așa de grațios, că nu-ți puteai lua ochii de la ea, iar rochia ei strălucitoare părea luminată de reflectoare când se mișca. Am auzit niște femei mai în vârstă de la o masă spunând „e cam mult” și „puțină modestie”, dar știam că erau pur și simplu invidioase, căci ele nu arătau atât de bine ca mama.

Așa îi vedeam eu pe părinții mei. Se certau, dar și dansau. După ce tata și-a luat tălpășița, mă gândeam mereu la nunta aceea. Aproape că mă convingeam singur că va veni înapoi s-o vadă pe mama în rochia roșie. Cum să nu vină? Dar, cu trecerea timpului, n-am mai crezut c-o să se-ntâmpale. Cu timpul, nunta aceea a început să semene cu o fotografie de familie decolorată. Doar un loc oarecare unde te-ai dus acum multă vreme.

— Ce-ai vrea să faci anul ăsta? m-a întrebat mama în prima lună septembrie de după divorț. Trebuia să înceapă școala și ea vorbea despre „noi începuturi” și „noi planuri”. Sora mea alesese teatrul de marionete.

I-am aruncat mamei prima din cele câteva milioane de priviri încruntate.

— Vreau să joc baseball, i-am răspuns.

Împreună la masă

Nu știu cât timp am stat în bucătărie, căci încă eram amețit, ca atunci când te lovești cu capul de încuietorea portbagajului, dar, la un moment dat, poate când mama mi-a spus „Mănâncă!”, am acceptat ideea prezenței mele acolo. Am făcut ce mi-a spus mama.

Am dus la gură o bucată de omletă.

Limba mea a revenit la viață. Nu mâncasem de două zile și-am început să-nfulec asemenea unui pușcăriaș. Mestecând, am uitat că sunt într-o situație imposibilă. Pot să fiu sincer? Mâncarea era delicioasă și-mi era și familiară. Nu știu de ce mâncarea gătită de mama, mai ales când e una pe care o poate face oricine – clătite, friptură, salată de ton – are un gust anume. Mama avea obiceiul să pună ceapă verde în omletă – „chestiile alea mici și verzi”, așa numeam eu ceapa – ceea ce a făcut și de data asta.

Așadar luam un mic dejun defunct, la o masă defunctă și cu o mamă defunctă.

— Mai încet, să nu ți se facă rău, mi-a spus.

Și astea erau niște vorbe din trecut.

Când am terminat, a pus farfuriile în chiuvetă și a dat drumul la robinet.

— Mulțumesc, am îngăimat.

Și-a ridicat privirea.

— Ai spus „mulțumesc”, Charley?

Abia dacă am dat din cap.

— Pentru ce?

Mi-am dres glasul.

— Pentru micul dejun?

Mi-a zâmbit în timp ce spăla vasele. Mă uitam la ea cum stătea în fața chiuvetei și m-a invadat, brusc, o senzație familiară. Eu la masă, ea spălând vasele. Stătusem de vorbă așa de multe ori, despre școală, despre prieteni, despre bârfele vecinilor, pe care nu trebuia să le cred, vorbind tot mai tare din cauza zgomotului făcut de apa care curgea în chiuvetă.

— Nu e adevărat că ești aici... am început eu. Apoi m-am oprit. N-am putut trece de această propoziție.

A închis robinetul și s-a șters pe mâini cu un prosop.

— Ia uite cât e ceasul! a zis. Trebuie să plecăm. S-a aplecat și mi-a cuprins fața cu mâinile. Avea degetele calde și moi de la apa din chiuvetă.

— Cu plăcere, a spus. Pentru micul dejun.

Și-a luat poșeta de pe scaun.

— Acum hai, pune-ți haina!

20 iulie 1959

Dragă Charley

Știu că ți-e teamă, dar n-ai de ce. Noi toți ne-am scos amigdalele și uită-te la noi! Suntem bine mersi!

Să păstrezi scrisoarea aceasta. Pune-o sub pernă înainte să vină doctorii. Îți vor da ceva ca să dormi și char înainte de-a adormi să-ți amintești că scrisoarea e e acolo și, dacă te trezești înainte s-ajung eu, poți să cauți sub pernă și s-o citești iar. A citi e ca și cum ai vorbi, așa că imaginează-ți că sunt acolo și vorbesc cu tine.

Și în curând voi vorbi.

După aceea poți să mănânci câtă înghețată vrei. Ce zici de asta?

Te iubesc în fiecare zi!

Mami

Familia lui Chick după divorț

După ce părinții noștri s-au despărțit, o vreme am încercat să ne purtăm la fel. Dar vecinii nu ne lăsau. Orașele mici sunt ca niște metronoame: ritmul se schimbă la cea mai mică oscilație. Dacă mergeam la doctor, se găsea întotdeauna o acadea în plus pentru noi. Iar la cornetul de înghețată mai primeam o cupă. Când ne întâlneau pe stradă, femeile mai în vârstă ne strângeau de umeri încurajator și ne întrebau „Cum o mai duceți, copiii?”, iar nouă asta ni se părea o întrebare pentru adulți. În versiunea copiilor, întrebarea era: „Ce mai faceți?”

Noi aveam parte de mai multă atenție, dar mama nu. Pe atunci oamenii nu divorțau. Nu cunoșteam niciun copil care să fi trecut prin așa ceva. Despărțirea, cel puțin acolo unde trăiam, era ceva scandalos pentru care numai una dintre părți era învinuită.

Și învinuita era mama, mai ales pentru că ea a rămas în oraș. Nimeni nu știa ce se întâmplase între Len și Posey, dar Len plecase, iar Posey rămăsese, numai bună de judecat. Refuzul de a se lăsa compătimită și de a se văicări nu i-a fost deloc de ajutor. Și, colac peste pupăză, încă era tânără și atrăgătoare. Așa că era o amenințare pentru femei, o ocazie pentru bărbați și o ciudățenie pentru copii. O situație deloc trandafirie, dacă te gândești.

Cu timpul, am observat că oamenii o priveau altfel pe mama când împingeam căruciorul de cumpărături prin băcănia din oraș sau când, în primul an după divorț, îmbrăcată cu halatul ei alb de asistentă medicală, cu ciorapi și pantofi albi, ne lăsa pe mine și pe sora mea la școală. Cobora întotdeauna din mașină ca să ne sărute înainte de a

pleca, iar eu știam foarte bine că celelalte mame se uită la noi. Astfel că nici eu, nici Roberta nu eram în largul nostru în timp ce ne apropiam de ușa școlii, de parcă-am fi fost niște trădători.

— Dă-i mamei un pupic, mi-a spus într-o zi, aplecându-se.

— Nu... i-am răspuns de data asta, ferindu-mă.

— Nu... ce?

— Nu... am strâns eu din umeri și m-am strâmbat. Nu mă pupa.

N-am fost în stare să mă uit la ea, așa că m-am uitat în jos. Înainte de a se îndrepta, a stat aplecată o clipă. Am auzit-o oftând. Am simțit că mă mângâie pe păr.

Când mi-am ridicat privirea, mașina se îndepărta.

Într-o după-amiază, când mă jucam de-a v-ați ascunselea cu un prieten în parcare de la biserică, două călugărițe au deschis ușa din spate. Am înghețat amândoi, crezând că făcuserăm ceva interzis. Dar călugărițele m-au chemat printr-un semn. Fiecare dintre ele avea o tavă de aluminiu. Când m-am apropiat, am simțit mirosul de friptură și fasole verde.

— Poftim, a spus una dintre ele. Pentru familia ta.

Nu pricepeam de ce îmi dau mâncare. Iar unei călugărițe nu-i poți răspunde „nu, mersi”. Așa că am luat tăvile acasă, crezând că mama le comandase.

— Ce-s astea? a întrebat când am intrat în casă.

— Mi le-au dat călugărițele.

A dat ambalajul la o parte. A pufnit.

— Tu le-ai cerut?

— Nu. Eu mă jucam de-a v-ați ascunselea.

— Deci nu le-ai cerut?

— Nu.

— Tu n-ai nevoie de mâncare, Charley. N-avem nevoie de pomană, așa să știi.

Am început să mă apăr. Nu prea am înțeles ce înseamnă „pomană”, dar am priceput că nu toată lumea primea așa ceva.

— N-am cerut eu, am protestat. Nici măcar nu-mi place fasolea verde.

Ne-am uitat unul la celălalt.

— Nu e vina mea, am spus.

Mi-a luat tăvile din mână și le-a trântit în chiuvetă. A îndesat friptura în tocătorul de gunoi cu o lingură mare. A făcut același lucru cu fasolea verde. Se mișca atât de nervos că nu-mi puteam lua ochii de la ea când îndesa toată mâncarea pe gaura aceea rotundă și strâmtă. A deschis robinetul. Dispozitivul de la gunoi a sunat. Când sunetul s-a auzit mai tare, ceea ce însemna că treaba se terminase, a dat la o parte capacul cu magnet. A închis robinetul. S-a șters pe mâini cu poalele unui șorț.

— Deci, a zis întorcându-se spre mine, ți-e foame?

Prima dată am auzit cuvântul „divorțată” după un meci de baseball din Liga Americană. Antrenorii încărcau bătele în portbagajul unui break, iar tatăl unui băiat din cealaltă echipă a luat bâta mea din greșeală. Am alergat la el și i-am spus:

— Asta e a mea.

— Serios? a răspuns el, învârtind-o în mână.

— Da. Am adus-o cu bicicleta.

Putea să nu mă creadă, căci cei mai mulți veniseră însoțiți de tații lor.

— Bine, a zis, dându-mi bâta.

Apoi s-a uitat la mine chiorâș și m-a întrebat:

— Ești băiatul divorțatei, nu?

Am întors capul, dar eram fără grai. *Divorțată?* Suna exotic, iar eu nu o vedeam pe mama așa. Bărbații mă întrebau de obicei: „Ești fiul lui Len Benetto, nu?” Nu sunt sigur care variantă mă deranja mai tare: să fiu băiatul acestui cuvânt nou sau să nu mai fiu băiatul numelui vechi.

— Ce face mama ta? m-a întrebat el.

Am dat din umeri:

— Bine.

— Da? a zis el.

A făcut ochii roată în jurul terenului, apoi m-a privit din nou.

— Are nevoie de vreo mână de ajutor prin gospodărie?

M-am simțit de parcă mama ar fi stat în spatele meu, iar eu aș fi fost singurul obstacol dintre ei.

— E bine, am repetat.

A dat din cap.

Dacă e cu puțință să n-ai încredere în acest gest aprobator, ei bine, eu n-am avut.

Dacă aceea a fost ziua când „divorțată” a devenit un cuvânt familiar pentru mine, mi-o amintesc foarte clar și pe aceea în care cuvântul mi-a devenit nesuferit. Mama se întorsese de la serviciu și m-a trimis la magazin să cumpăr niște ketchup și niște chifle. M-am hotărât s-o iau pe scurtătura din spatele caselor. Când m-am apropiat de o casă din cărămidă, am zărit doi băieți mai mari, pe care îi știam de la școală, aciuiați acolo. Pe unul dintre ei, un grăsan, îl chema Leon. Ținea ceva ascuns la piept.

— Salut, Benetto! mi-a zis repede.

— Salut, Leon! i-am răspuns.

M-am uitat la celălalt băiat.

— Bună, Luke!

— Bună, Chick!

— Unde te duci? a întrebat Leon.

— La magazinul Fanelli, am răspuns.

— Da?

— Da.

A lăsat mâinile în jos și am văzut că avea un binoclu.

— Ce faci cu ăsta? l-am întrebat.

S-a întors cu fața spre copaci.

— E echipament militar, un binoclu, mi-a zis.

— Prin el vezi obiectele de douăzeci de ori mai mari, a adăugat Luke.

— Dă-mi să văd și eu.

Mi-a întins binoclul, pe care l-am dus la ochi. Ramele erau calde. L-am mișcat în sus și-n jos. Am zărit niște nori spălăciți, apoi pinii, apoi propriile mele picioare.

— Binoclul se folosește în război pentru localizarea inamicului, a spus Luke.

— E al lu' tata, a zis Leon.

Nu mi-a plăcut să aud acest cuvânt. I l-am dat înapoi.

— Pa!

— Pa! a răspuns Leon, dând din cap.

Mi-am văzut de drum, dar gândurile nu-mi dădeau pace. Ceva nu era în regulă cu rapiditatea cu care Leon se întorsese spre copaci. Așa că m-am întors de jur împrejurul casei și m-am ascuns în spatele gardului viu. Ce am văzut mă mai tulbură încă și azi.

Cei doi stăteau ghemuiți aproape de locul unde eram eu și nu mai erau cu fața spre copaci, ci în partea cealaltă, spre casa mea. Își treceau binoclul de la unul la celălalt. Mi-am dat seama că era îndreptat spre fereastra de la dormitorul mamei. Am văzut silueta ei mișcându-se: avea brațele

ridicate deasupra capului. M-am gândit imediat: s-a întors de la lucru și se schimbă în dormitor. Am simțit că îngheț. Un fior m-a străbătut din cap până-n picioare.

— Uaaau! a ciripit Leon. Ia uită-te la *divorțată!* Nu cred să mă fi cuprins vreodată în viață o furie mai mare.

Am luat-o la goană, cu ochii injectați, spre băieții aceia și, chiar dacă erau mai mari ca mine, le-am sărit în spate, l-am apucat pe Leon de ceafă și am început să împart pumni orbește, în stânga și în dreapta.

La plimbare

Mama și-a luat haina albă de tweed, mișcându-și umerii ca să și-o așeze bine. Își petrecuse ultimii ani coafând și machiind bătrâne care nu puteau ieși din casă. Mergea din casă în casă, perpetuându-le ritualurile de înfrumusețare. Zicea că azi are trei astfel de „programări”. Am mers după ea încă năuc până a ieșit din garaj.

— Vrei să facem o plimbare spre lac, Charley? m-a întrebat. E așa de plăcut la ora asta!

Am dat din cap, fără să rostesc vreun cuvânt. Cât timp trecuse de când zăceam pe iarba umedă, privind o mașină zobită? Cât timp se scursese până să mă descopere cineva? Încă mai simțeam gustul sângelui în gură și m-a cuprins o durere ascuțită, care ba mă lua, ba mă lăsa. Ba n-aveam nimic, ba într-o clipă totul începea să mă doară. Dar iată-mă mergând prin vechiul meu cartier, ținând în mână geanta de mușama mov în care mama căra produsele de înfrumusețare.

— Mamă... am îngăimat în sfârșit. Cum de...?

— Ce, dragul meu?

Mi-am dres glasul.

— Cum de ești aici?

— Aici locuiesc.

Am clătinat din cap.

— Nu mai locuiești, am spus în șoaptă.

S-a uitat spre cer.

— Știi, în ziua în care te-ai născut, vremea era la fel. Răcoroasă, dar plăcută. Am intrat în travaliu după-amiază târziu, mai ții minte? (Parcă se aștepta să răspund „Da, țin”.) Doctorul... Cum îl chema? Rapposo? Domnul doctor

Rapposo. Mi-a zis că o să nasc pe la șase, pentru că soția îi pregătea mâncarea preferată și nu voia s-o piardă.

Mai auzisem povestea și altă dată.

— Crochete de pește, am zis.

— Crochete de pește. Îți vine să crezi? Se fac atât de ușor! Ai fi zis că, din moment ce se grăbea așa, era vorba despre cel puțin o friptură! Dar nu-mi păsa, oricum. Iar el și-a primit crochetele de pește.

M-a privit jucăuș:

— Iar eu te-am primit pe tine.

Am mai făcut niște pași. Fruntea mă apăsa. M-am frecat cu podul palmei.

— Ce este, Charley? Te doare?

Era o întrebare simplă, dar fără răspuns. Durere? Cu ce să încep? Cu accidentul? Cu saltul? Cu beția? Cu nunta? Cu căsătoria? Cu depresia? Cu ultimii opt ani? Când nu mă durea pe mine ceva?

— Nu prea m-am purtat cum trebuia, mamă.

A continuat să meargă, privind în iarbă.

— După ce m-am măritat cu tatăl tău, la trei ani mi-am dorit un copil. Pe vremea aceea, să nu rămâi însărcinată trei ani la rând era ceva. Oamenii credeau că ceva nu era în regulă cu mine. Și eu credeam la fel.

A oftat ușor.

— Nu-mi puteam imagina viața fără copii. O dată chiar am... Așteaptă. Ia să vedem.

M-a dus spre copacul cel mare de lângă casa noastră.

— S-a întâmplat într-o noapte, târziu, când nu puteam să dorm.

A mângâiat coaja copacului cu mâna, de parcă ar fi dezgropat o comoară veche.

— Am găsit!

Când m-am aplecat am văzut că pe scoarța copacului erau scrijelite cuvintele „te rog”, cu litere mici și îndesate. Dacă te uitai cu atenție, le vedeai: „te rog”.

— În afară de tine și de Roberta, mai sunt și alții care au scrijelit cuvinte, mi-a spus zâmbind.

— Ce este asta?

— O rugăciune.

— Ca să ai un copil?

A dat din cap că da.

— Ca să mă ai pe mine?

A dat din cap iar.

— O rugăciune pe un copac?

— Copacii își petrec întreaga zi privind în sus, spre Dumnezeu.

— Știu, am zis făcând o grimasă. Și-a ridicat mâinile a neputință.

— Ce siropoasă ești, mamă!

Și-a plimbat mâna pe scoarță, iar apoi a scos un fel de „hmm”. Părea că se gândește la tot ce se întâmplase din după-amiaza în care venisem pe lume. M-am întrebat ce sunet ar fi scos dacă ar fi știut tot ce mi se întâmplase.

— Ei, a spus, îndepărtându-se, acum știi că există cineva care te-a dorit atât de mult. Uneori copiii uită asta. Se cred o povară, în loc să se creadă o dorință îndeplinită.

Și-a netezit haina. Îmi venea să plâng. O dorință îndeplinită. Câtă vreme trecuse de când vorbise cineva despre mine așa? Ar fi trebuit să fiu recunoscător. Ar fi trebuit să-mi fie rușine de cum îmi bătusem joc de viața mea. În schimb, eu aș fi vrut ceva de băut. Tânjeam după întunericul dintr-un bar, după neoanele chioare, după gustul de alcool care mă amorțea în timp ce mă uitam la sticla

goală. Cu cât va ajunge mai iute în mine, cu atât aveam să uit mai ușor de prezent.

Am făcut un pas spre ea și am luat-o de după gât. Speram ca gestul acesta să spargă gheața, așa cum vedem în filme cu fantome. Dar nu a spart-o. Mâna mea a rămas pe umerii ei. Îi simțeam oasele micuțe sub bluză.

— Ești moartă, am izbucnit.

O pală de vânt a răvășit brusc frunzele dintr-o grămadă.

— Exagerezi, mi-a replicat.

Toată lumea zicea că Posey Benetto se pricepe să povestească. Dar, spre deosebire de mulți povestitori, ea știa și să asculte. Asculta ce spuneau pacienții de la spital și vecinii care stăteau în șezlonguri la plajă, în zilele fierbinți de vară. Îi plăceau bancurile. Avea obiceiul să-i înghiontească în umăr pe cei care o făceau să râdă. Era drăguță. Așa ziceau oamenii: drăguța de Posey.

Dar asta a fost valabil doar atâta vreme cât a fost apărută în brațele tatălui meu. Odată divorțată și eliberată din îmbrățișarea lui, celelalte femei nu mai voiau ca drăgălășenia ei să fie aproape de soții lor.

Așa a rămas mama fără prietene, de parcă ar fi fost ciumată. Partidele de cărți pe care ea și tata le jucau cu vecinii? S-au încheiat. Invitațiile la petreceri de aniversare? Gata și cu ele. Pe 4 Iulie se simțea miros de grătar pretutindeni, dar pe noi nu ne invita nimeni. De Crăciun, în fața caselor se strângeau mașini, iar prin bovindouri se zăreau adulți distrându-se. Dar mama era în bucătărie și amesteca în aluatul de prăjituri.

— Nu te duci la petrecerea aia? întrebam noi.

— E petrecere și aici, răspundea ea.

Se prefăcea că stăm numai noi trei pentru că așa dorea ea. Mult timp am crezut că Anul Nou era o sărbătoare de familie,

când oamenii pun sirop de ciocolată pe înghețată și agită pârâitori în fața televizorului. Am fost surprins să aflu că, de Anul Nou, ceilalți puși dădeau iama în băuturile din casă, căci la ora opt părinții lor, puși la patru ace, plecaseră deja.

— Adică de Anul Nou maică-ta stă pe capul tău? mă întrebau ei.

— Da, oftam eu.

Dar, de fapt, noi stăteam pe capul drăguței mele mame.

Împrejurări în care nu am fost alături de mama

Știu deja cine e Moș Crăciun în anul când tata ne-a părăsit. Dar Roberta are doar șase ani și se agită: îi lasă prăjituri, îi scrie un bilet, se strecoară la fereastră, arată spre stele și întreabă:

— *Ăla e un ren?*

În primul decembrie pe care îl petrecem singuri, mama vrea să facă ceva deosebit. Găsește un costum complet de Moș Crăciun: haină roșie, pantaloni roșii, cizme și barbă falsă. În Ajunul Crăciunului îi zice Robertei să se ducă la culcare la nouă și jumătate, și nu care cumva să dea târcoale sufrageriei pe la zece. Asta înseamnă că la zece fără cinci Roberta se dă jos din pat și pândește ca un uliu.

Merg în spatele ei cu o lanternă. Ne așezăm pe scări. Camera se întunecă brusc și auzim un foșnet. Sora mea suspină adânc. Aprind lanterna. Roberta șoptește „Nu, Chick!”, iar eu închid lanterna. Dar, dată fiind vârsta pe care o am, o aprind din nou și o prind pe mama în costumul de Moș Crăciun și cu sacul de pernă în spate. Se întoarce și încearcă să strige:

— *Ho, ho ho! Cine-i acolo?*

Sora mea sâsâie. Nu știu de ce îi țin mamei lanterna în ochi, cu lumina căzând pe chipul ei bărbos. Așa că e nevoită să-și ducă mâna liberă streășină la ochi.

— *Ho! Ho! Încearcă iar.*

Roberta stă ghemuită și trage cu ochiul printre degete, deși ține pumnii strânși. Îmi șoptește:

— *Stinge-o, Chick! O să se sperie și o să fugă! Dar eu nu văd decât absurdul situației și că o să ajungem să simulăm*

orice de acum încolo: o cină, o Babă Crăciun, o familie întreagă, ca și cum n-ar fi doar trei sferturi de familie.

— E mama, îi spun eu plat.

— Ho! Ho! Ho! mai încearcă mama.

— Ba nu! zice Roberta.

— Ba e, fraiero! E mama. Moș Crăciun nu e fată, proasto!

Țin fasciculul lanternei pe mama și văd cum i se schimbă alura: lasă capul în pământ, umerii îi cad, parc-ar fi un Moș Crăciun fugar prins de polițiști. Roberta începe să plângă. Îmi dau seama că mama ar vrea să țipe la mine, dar nu poate face așa ceva, căci și-ar distruge alibiul. Așa că se uită la mine pe sub ciorapii purtați pe post de fes și peste barba de vată. Iar eu simt absența tatălui în întreaga încăpere. În sfârșit lasă pe podea sacul plin de mici daruri și iese pe ușa din față, fără să mai zică „ho, ho, ho”. Soră-mea fuge înapoi în pat plângând cu sughituri. Eu rămân pe scări cu lanterna care luminează o cameră goală și un copac.

Rose

Ne-am continuat plimbarea prin vechiul nostru cartier. Mă resemnasem în fața acestei – dumneavoastră cum ați numi-o? – nebunii trecătoare. Aveam să mă duc cu mama oriunde voia ea, până când ceea ce mi se-ntâmplase mă prindea din urmă. Sincer să fiu, nu doream pe de-a-ntregul ca situația asta să ia sfârșit. Când te trezești față în față cu cineva drag care s-a prăpădit, creierul, nu inima, luptă împotriva situației.

Prima clientă care avea „programare” locuia într-o căsuță de cărămidă, aflată în mijlocul străzii Lehigh, la mică distanță de casa noastră. Deasupra porticului erau o streășină de tablă și o jardiniere umplută cu pietricele. Aerul dimineții părea acum proaspăt, iar lumina era ciudată, decupând prea clar contururile peisajului, de parcă ar fi fost desenat cu cerneală. Nu mai zăream pe nimeni, căci era deja târziu și cei mai mulți oameni erau la muncă.

— Bate în ușă, mi-a zis mama.

Am bătut.

— E tare de ureche. Bate mai tare.

Am bubuit în ușă.

— Încă o dată!

Am bătut cu pumnul.

— Nici chiar așa! mi-a spus.

În sfârșit s-a deschis ușa. O bătrână îmbrăcată într-o rochie largă, sprijinindu-se pe un cadru, a zâmbit nedumerită.

— Bună diminneeeța, Rose! aproape i-a cântat mama. Am adus cu mine un tânăr.

— O! a exclamat Rose. Vocea ei era aproape la fel de ascuțită ca a unei păsări. Înțeleg.

— Îl mai ții minte pe fiul meu, Charley?

— Ah! Da, înțeleg.

A făcut un pas înapoi:

— Intrați.

Casa era curată, mică și părea că încremenise în anii '70. Covorul era albastru regal. Canapelele erau acoperite cu folii de plastic. Am mers după ea la spălătorie, făcând pași nefiresc de mici și înceți în spatele lui Rose și al cadrului cu care se ajuta.

— Cum te simți azi, Rose? a întrebat-o mama.

— Bine, acum că ai venit.

— Îți mai amintești de fiul meu, Charley?

— Ah, da. E chipeș!

Când a spus-o era cu spatele la mine.

— Și copiii tăi ce mai fac, Rose?

— Aud?

— Copiii tăi!

— A! a dat din mână a lehamite. Mă mai bagă-n seamă o dată pe săptămână, din datorie.

În clipa aia n-aș fi putut spune cine sau ce era Rose. O nălucă? Un om în carne și oase? Casa ei părea suficient de reală. Dăduse drumul la căldură, iar mirosul de pâine prăjită de la micul dejun se păstrase. Am intrat în spălătorie, unde lângă chiuvetă se afla un scaun. La radio se auzea o piesă instrumentală.

— Îl închizi tu, tinere? a spus Rose, fără să se-ntoarcă spre mine. Radioul, zic. Uneori îl țin dat prea tare.

Am găsit butonul pentru volum și l-am răsucit.

— Îngrozitor! Ați auzit? a întrebat Rose. Un accident pe șosea. Au spus la știri.

Am înghețat.

— O mașină a intrat într-un camion și a căzut peste un panou publicitar. L-a dărâmat. Groaznic!

Am privit-o pe mama, așteptându-mă să se întorcă spre mine și să-mi ceară să mă spovedesc. *Recunoaște-ți faptele, Charley!*

— Sunt deprimante știrile, Rose, a spus mama, fără să-și desfacă geanta.

— A, da, a aprobat Rose. Cam sunt.

O clipă! Știau sau nu? M-a străbătut un fior de groază, de parcă cineva urma să bată-n geam și să-mi ceară să ies afară.

Dar Rose și-a întors spre mine cadrul, apoi genunchii, apoi și umerii scheletici.

— Ce drăguț din partea ta să petreci o zi cu mama! a spus. Copiii ar trebui să facă asta mai des.

S-a sprijinit cu mâna tremurătoare de spătarul scaunului de lângă chiuvetă.

— Și acum, Posey, crezi că mă mai poți face frumoasă?

Poate că vă întrebați cum a ajuns mama coafeză. Cum am mai spus, fusese asistentă medicală și își iubea meseria. Avea o răbdare de înger, astfel că era grijulie atunci când aranja pansamente, lua sânge sau răspundea optimist la întrebări neliniștite. Pacienților le plăcea să aibă o persoană tânără și drăguță prin preajmă. Iar pacientele îi erau recunoscătoare că le pieptăna sau le ajuta să-și dea cu ruj. Mă îndoiesc că intra în atribuțiile ei să facă așa ceva, pe vremea aceea, dar mama se ocupa astfel de toți bolnavii internați în spitalul local. Credea că îi face să se simtă mai bine. Acesta era rostul internării în spital, nu? „Nu te duci la spital ca să putrezești acolo”, spunea ea.

Uneori, la masa de seară, avea o privire absentă și vorbea despre „sărmana doamnă Halverson” și emfizemul ei sau despre „sărmanul Roy Endicott” și diabetul lui. Din când în când, se oprea din vorbăria despre o persoană anume, iar sora mea întreba:

— Ce-a făcut bătrâna doamnă Golinski azi?

Iar mama răspundea:

— A plecat acasă, draga mea.

Tata ridica din sprâncene și-i arunca o privire, după care se apuca din nou să înfulece. Numai după ce am mai crescut am înțeles că „a plecat acasă” însemna „a murit”. Și, de obicei, acesta era momentul în care tata schimba subiectul.

În districtul nostru exista un singur spital și, după ce tata a ieșit din peisaj, mama se străduia să lucreze în cât mai multe schimburi și nu mai putea s-o ia pe soră-mea după ce termina orele la școală. Așa că, de cele mai multe ori, eu o aduceam pe Roberta acasă, mergând pe jos. Apoi plecam cu bicicleta la antrenamentul de baseball.

— Crezi că tati o să vină azi? mă întreba.

— Nu, proasto, îi răspundeam eu. De ce să vină?

— Pentru că iarba a crescut mult și trebuie s-o tundă, zicea ea. Pentru că sunt o mulțime de frunze care trebuie adunate sau pentru că e joi și mama face friptură de miel joia.

— Nu cred că asta o să-l facă să vină, îi spuneam.

Aștepta puțin înainte să continue cu întrebările.

— Dar de ce-a plecat, Chick?

— Nu știu. A plecat și gata, pricepi?

— Da' nici ăsta nu-i un motiv bun, mormăia ea.

Aveam doisprezece ani, iar Roberta șapte. Plecam din curtea școlii, când am auzit un claxon familiar.

— E mama, a spus Roberta, și-a rupt-o la fugă.

Mama n-a coborât din mașină, ceea ce era ciudat. Zicea că e nepoliticos să claxonezi ca să chemi pe cineva. Mulți ani după aceea o avertiza pe soră-mea că niciun băiat care nu venea la ușa din față nu merita ca o fată să iasă cu el în oraș. Dar iat-o acum stând în mașină. Am mers în spatele Robertei, am traversat strada și ne-am urcat în mașină.

Mama n-arăta bine. Era mânjită cu negru pe la ochi și-și tot dregea glasul. Nu era în hainele ei albe de asistentă medicală.

— De ce-ai venit? am întrebat-o, căci așa-i vorbeam atunci.

— Dă-i mamei un pupic, mi-a zis.

Mi-am întins capul peste scaun și ea m-a sărutat pe păr.

— Ți-au dat drumul de la serviciu mai devreme? a întrebat-o Roberta.

— Da, draga mea, cam așa ceva.

A oftat. S-a uitat în oglinda retrovizoare ca să-și șteargă negreala din jurul ochilor.

— Ce ziceți de-o înghețată? ne-a propus.

— Da! Da! a răspuns soră-mea.

— Am antrenament, am spus.

— Ei bine, nu stai la antrenament, ne-am înțeles?

— Ba stau, am protestat. Nu se poate chiuli de la antrenament. Trebuie să te duci.

— Cine zice asta?

— Antrenorii și toată lumea.

— Eu vreau să vin. Vreau o vafă, a spus Roberta.

— Numai o înghețată! O mâncăm repede, a insistat mama.

Mi-am ridicat capul și am privit-o în ochi. Cred că ce-am văzut atunci nu mai văzusem niciodată. Mama părea pierdută.

Aveam să aflu după aceea că fusese concediată. Unii dintre angajați credeau că mama atrăgea prea mult atenția domnilor doctori, mai ales acum, că era singură. Aveam să aflu mai târziu că avusese loc un incident cu un angajat, iar mama se plânsese de comportamentul lui nepotrivit. Răsplata pe care a primit-o pentru că s-a apărat pe sine a fost insinuarea că „n-o să mai meargă”.

Și știți ce e ciudat? Cumva am înțeles tot în clipa când am privit-o în ochi. Nu mă refer la detalii, desigur. Dar pierdută înseamnă pierdută, iar eu cunoșteam acea privire pentru că eu însumi o avusesem. O uram pe mama pentru că vedeam această expresie pe fața ei. O uram pentru că era la fel de slabă ca mine.

Am ieșit din mașină și am spus:

— Nu vreau nicio înghețată! Vreau să mă duc la antrenament!

Când traversam strada, soră-mea mi-a strigat, scoțând capul pe geam:

— Vrei să-ti aducem o vafă?

Iar eu am răspuns în gând:

„Ce proastă ești, Roberta! Vafele se topesc.”

Împrejurări în care nu am fost alături de mama

Mi-a găsit țigările. Sunt în sertarul cu șosete. Am paisprezece ani.

— E camera mea! zbier eu.

— Dar am discutat despre asta, Charley! Ți-am spus să nu fumezi! E cel mai rău lucru pe care e-l poți face! Ce se-ntâmplă cu tine?

— Ești o ipocrită!

Se oprește. Gâtul i se încordează:

— Să nu rostești acest cuvânt!

— De ce nu, mamă? Întotdeauna vrei să folosesc cuvinte mari. Poftim. Tu fumezi. Dar eu n-am voie. Mama mea este o ipocrită!

Mă mișc de colo-colo în timp ce țip, și asta-mi dă forță și încredere, de parcă ea nu m-ar putea lovi. Asta se întâmplă după ce și-a găsit o slujbă la un salon de cosmetică. În locul costumului alb de asistentă, când e la serviciu poartă haine la modă, cum ar fi pantalonii trei sferturi și bluza turcoaz cu care e îmbrăcată acum. Aceste haine îi pun în evidență silueta. Le urăsc.

— Ți le iau, urlă, înșfăcând țigările. Și n-o să ieși nicăieri, băietel!

— Nu-mi pasă, spun, uitându-mă furios la ea. Tu de ce trebuie să te îmbraci așa? Îmi e silă de tine!

— Ce ți-e? Se repede la mine și mă plesnește. Ce ți-e? Ți-e – o palmă – silă? Ți-e – o altă palmă – SILĂ? Asta ai – încă o palmă – spus? Asta CREZI TU DESPRE MINE?

— Nu! Nu! strig eu. Oprește-te!

Îmi acopăr capul cu mâinile și mă îndepărtez. Cobor scările în fugă și ies prin garaj. Stau afară până după căderea nopții.

- MITCH ALBOM -

Când mă întorc acasă, ușa de la dormitorul ei e închisă și mi separe c-o aud plângând. Țigările sunt tot acolo. Îmi aprind una și încep să plâng.

Copii stânjenii

Mama i-a sprijinit ceafa lui Rose de marginea chiuvetei și i-a umezit părul cu un pulverizator atașat de robinet. Pare un ritual bine pus la punct. Au așezat perne și prosoape până când Rose s-a simțit comod, iar mama a putut să-și treacă ușor degetele prin părul ei ud.

— E suficient de caldă, drăguță? a întrebat-o.

— Da, dragă. E bine. Rose a închis ochii. Știi, Charley, mama ta mă coafează de când eram mult mai tânără.

— Dar sufletul tău e tânăr, Rose, intervine mama.

— Singura parte care e tânără.

Au râs.

— Când mă duceam la cosmetică, o căutam numai pe Posey. Dacă nu era acolo, reveneam a doua zi. „Nu doriți pe altcineva?” mă întrebau. Iar eu le răspundeam: „Nu vreau pe nimeni, în afară de Posey!”

— Ești amabilă, Rose, răspundea mama. Dar și celelalte fete erau bune.

— Taci din gură, drăguță! Lasă-mă să mă laud. Mama ta întotdeauna își făcea timp pentru mine, Charley. Când n-am mai putut să merg la salon, a început să vina ea la mine acasă în fiecare săptămână.

A mângâiat cu degetele ei tremurătoare antebrațul mamei.

— Îți mulțumesc pentru asta, drăguță.

— Cu plăcere, Rose.

— Și erai așa o frumusețe!

Am urmărit zâmbetul mamei. Cum putea fi atât de mândră că spală părul cuiva într-o chiuvetă?

— Ar trebui s-o vezi pe fetița lui Charley, Rose, a spus mama, dacă tot vorbim despre frumusețe. E frumoasă de pică.

— Da? Cum o cheamă?

— Maria. Nu-i așa că e frumoasă de pică, Charley?

Cum să răspund la această întrebare? Mama și Maria se văzuseră acum opt ani ultima dată, în ziua când mama murise. Maria era încă o adolescentă. Cum îi puteam spune ce se întâmplase de atunci până acum? Că ieșisem din viața fiicei mele? Că ea avea un nou nume de familie? Că decăzusem atât de tare, încât mi se interzisesse prezența la nunta ei? Ea chiar mă iubise sincer odată. Când mă întorceam de la serviciu, alerga spre mine cu brațele ridicate, strigând: „Ia-mă în brațe, tati!” Ce se întâmplase?

— Mariei îi este rușine cu mine, am mormăit în sfârșit.

— Nu fi copil! a răspuns mama.

S-a uitat la mine, amestecând șamponul în palme. Mi-am lăsat capul în jos. Voiam să beau ceva. Îi simțeam ochii. Auzeam cum degetele ei umblă prin părul lui Rose. Dintre toate motivele pentru care mă simțeam rușinat în fața mamei, a fi un tată rău mi se părea cel mai grav.

— Știi ceva, Rose? a întrebat brusc mama. Charley nu m-a lăsat niciodată să-l tund. Îți vine să crezi? Se încăpățâna să meargă la frizerie.

— De ce, drăguță?

— Știi cum e. Copiii ajung la o vârstă când vor să scape de părinți.

— Copiii se simt stânjeniți de părinții lor, a zis Rose.

— Copiii se simt stânjeniți de părinții lor, a repetat mama.

E adevărat că, pe când eram adolescent, o respinsesem pe mama. Refuzam să stau lângă ea la cinema. Sărutările ei mă stânjeneau. Silueta ei feminină mă făcea să mă simt jenat și

eram supărat că era singura femeie divorțată din zonă. Voiam să se comporte și ea ca celelalte mame, să poarte rochii de casă, să confecționeze și ea un album în care să lipim fotografii și articole de ziar, să facă prăjituri.

— Câteodată propriii tăi copii spun cele mai răutăcioase lucruri din lume, nu-i așa, Rose? De-ți vine să întrebi: „Al cui o fi copilul ăsta?”

Rose chicoti.

— De obicei, suferă. Trebuie să le alungi cumva suferința.

Mi-a aruncat o privire.

— Ține minte, Charley! Uneori copiii vor să suferi cum suferă ei.

Să suferi cum suferă ei? Oare eu asta făcusem? Dorisem eu să văd pe chipul mamei respingerea pe care o simțisem din partea tatei? Oare fiică-mea îmi făcuse la fel?

— N-am vrut să te supăr cu... i-am șoptit mamei.

— Cu ce? a întrebat ea.

— Cu faptul că mă stânjeneai tu, hainele tale sau... situația ta.

Și-a clătit șamponul de pe mâini și a îndreptat jetul de apă spre părul lui Rose.

— Un copil căruia îi e rușine de propria lui mamă, a spus ea, e un copil necopt.

În hol era un ceas cu cuc care întrerupea liniștea cu strigăte mici și cu un zgomot mecanic, de roțițe care alunecă. Acum mama o fila pe Rose folosind un pieptene și o foarfecă.

A sunat telefonul.

— Răspunde tu, Charley, te rog, mi-a zis Rose. M-am dus în camera de alături și, ghidându-mă după sunet, am găsit telefonul atârnat pe un perete lângă bucătărie.

— Alo? am spus în receptor.

Și totul s-a schimbat.

— CHARLES BENETTO?

Era un bărbat care urla.

— CHARLES BENETTO? MĂ AUZI?

Am înghețat.

— CHARLES? ȘTIU CĂ MĂ AUZI. A AVUT LOC UN ACCIDENT. ZI CEVA!

Cu mâinile tremurând, am pus telefonul în furcă.

Împrejurări în care mama a fost alături de mine

Sunt trei ani de când tata a plecat. Mă trezesc în toiul nopții din cauza pașilor surorii mele pe hol. Tot timpul aleargă spre dormitorul mamei. Pun capul la loc pe pernă ca să adorm iar.

— *Charley!*

Mama e la mine în cameră din senin. Îmi șoptește hotărâtă:

— *Unde e bâta de baseball, Charley?*

— *Poftim? mormăi eu, sprijinindu-mă în coate.*

— *Șșșș! zice soră-mea.*

— *Bâta, spune mama.*

— *La ce-ți trebuie?*

— *Șșșș, continuă soră-mea.*

— *Am auzit ceva.*

— *E un hot în casă?*

— *Șșșș!*

Inima îmi bate nebunește. În copilărie, auzeam de pungași și credeam că fură pungii, dar și de jefuitori care pătrund în case și-i leagă pe cei pe care îi găsesc înăuntru. Îmi imaginez imediat ceva și mai rău, un intrus care vrea să ne ucidă pe toți.

— *Charley! Bâta!*

Arăt spre dulap. Pieptul mi-e greu. Găsește bâta mea neagră Louisville Slugger, soră-mea îi dă drumul din mână și sare la mine în pat. Mă sprijin cu palmele în saltea neștiind ce să fac. Mama iese.

— *Stați aici! ne spune.*

Vreau să-i zic că nu ține bine bâta. Dar a ieșit deja.

Soră-mea tremură lângă mine. Mi-e rușine că stau așa cu ea. Cobor din pat și mă duc la fereastră, deși ea mă trage de nasturii de la pijama atât de tare, că aproape îi rupe.

Dinspre hol aud fiecare zgomot din casă și de fiecare dată îmi imaginez un hoț cu un cuțit. Aud un fel de zgomote înăbușite. Aud pași. Îmi imaginez că un bărbat mătăhălos ca o bestie urcă scările, căutându-ne pe mine și pe sora mea. Apoi chiar aud o plesnitură. Apoi... voci. Chiar sunt voci? Da. Nu. Dar e vocea mamei, nu? Vreau să fug jos. Aud ceva mai gros – încă o voce? Un bărbat?

Am un nod în gât.

Câteva clipe mai târziu, aud o ușă închizându-se. Tare.

Apoi pași apropiindu-se.

Vocea mamei se aude înainte ca ea să ajungă la noi:

— Totul e în ordine, spune ea.

Nu mai vorbește în șoptă și se mișcă repede prin cameră. Mă mângâie pe păr când trece spre sora mea. Dă drumul bătei, care se lovește de podea. Soră-mea plânge.

— E în regulă. N-a fost nimic, zice mama.

Mă lovesc de perete. Mama o ia în brațe pe soră-mea. Oftează mai lung decât am auzit pe cineva oftând vreodată.

— Cine era? întreb eu.

— Nimic, nimeni, răspunde ea.

Dar eu știu că minte. Știu cine era.

— Vino-ncoace, Charley!

Îmi întinde o mână. Dar eu mă feresc, strângându-mi brațele. Mă trage spre ea, dar eu opun rezistență. Sunt furios pe ea. Și așa voi rămâne până în ziua când voi pleca din această casă pentru totdeauna. Sunt furios că n-a vrut să-l lase pe tata să rămână.

— Bine, Rose, a spus mama când eu m-am întors în cameră. O să fii o frumoasă. Lasă-mă doar o jumătate de oră.

— Cine era la telefon, dragul meu? mă întrebă mama.

Abia am putut clătina din cap. Degetele îmi tremurau.

— Ești în regulă, Charley? întrebă mama.

— Nu era... Nu era nimeni.

— Poate vreun comis-voiajor, zice Rose. Li se face frică dacă răspunde un bărbat. Lor le plac bătrânele ca mine.

M-am așezat. Dintr-odată mă simt sfârșit, prea obosit ca să-mi mai pot ține capul sus. Ce se întâmplase? A cui fusese vocea aceea? Cum de știa cineva unde să mă găsească, de ce n-a venit după mine? Cu cât mă gândeam mai mult, cu atât eram mai amețit.

— Ești obosit, Charley? mă-ntrebă mama.

— Lasă-mă... numai o clipă.

— Culcă-te, am auzit o voce zicându-mi, dar n-aș putea spune a cui, atât de absent eram.

Împrejurări în care mama a fost alături de mine

Am cincisprezece ani și e prima dată când trebuie să mă rad. Am niște tulle pe puf și niște tulle deasupra buzei. Într-o seară, mama mă cheamă la baie după ce Roberta s-a dus la culcare. Mi-a cumpărat un Gillette, cu două lame de oțel strălucitor, și un tub de cremă de ras Burma.

— Știi cum să te razi?

— Bineînțeles, răspund.

Dar habar n-am cum să mă rad.

— Haide, mă-ndeamnă ea.

Apăs tubul să iasă crema. Mi-o întind pe față.

— Întinde-o cu mâna, zice ea.

O întind cu mâna până ce-mi acopăr obrazii și bărbia. Iau lama.

— Ai grijă, spune. Trage într-o singură direcție, nu în sus și-n jos.

— Știi cum, i-o tai eu enervat.

Sunt stânjenit că fac asta în fața mamei. Ar trebui s-o fac în fața tatei. Ea știe asta. Și eu știu că știe. Dar niciunul n-o spune.

Urmez instrucțiunile pe care mi le dă. Trag într-o singură direcție și urmăresc cum crema se ia pe o porțiune mare. Când ajung cu lama pe bărbie, simt că m-am tăiat.

— Of, Charley! Te descurci?

Vine spre mine, dar imediat își trage mâinile înapoi, de parcă ar ști că nu ar trebui să facă asta.

— Nu-ți mai face griji, îi spun, fiind hotărât să continui.

Se uită la mine. Eu continui. Dau cu lama în jurul bărbiei și pe gât. Când termin, își pune bărbia în palmă și zâmbește. Îmi șoptește cu accent britanic:

- ÎNCĂ O ZI -

— *Ești bun, pe cuvântul meu!*

Asta mă face să mă simt bine.

— *Acum spală-te pe față, spune.*

Împrejurări în care nu am fost alături de mama

E seara de Halloween. Acum am șaisprezece ani, sunt prea mare ca să mă mai prostesc cu jocuri. Dar sora mea vrea s-o duc în oraș după masa de seară – e convinsă că după căderea întunericului primești dulciuri mai bune – așa că îmi exprim rezervat acordul, dar numai dacă noua mea prietenă, Joanie, poate veni și ea cu noi. Joanie e boboacă și e majoretă, iar eu sunt o vedetă a echipei de baseball a liceului.

— Să mergem departe și să luăm dulciuri noi, zice soră-mea.

Afară e frig și ne înfundăm mâinile în buzunare, mergând din casă-n casă. Roberta își strânge dulciurile într-o pungă de cumpărături, din hârtie maro. Eu sunt îmbrăcat în tricoul de baseball, iar Joanie poartă bluza de majoretă.

— Ne dați ori nu ne dați, zice soră-mea când se deschide o ușă.

— Dar tu cine ești, drăguță? o-ntreabă femeia.

E cam de vârsta mamei, cred, dar e roșcată. Poartă o rochie de casă și are sprâncenele prost desenate.

— Sunt pirat, răspunde Roberta. Bau!

Femeia zâmbește și pune o ciocolată în punga surorii mele, ca și cum ar strecura un bănuț într-o bancă. Ciocolata foșnește când cade.

— Sunt fratele ei, spun eu.

— Iar eu sunt... cu ei, zice Joanie.

— Ai cui sunteți?

E pe punctul de a mai pune o ciocolată în punga Robertei.

— Mama mea e doamna Benetto, spune ea.

Femeia tresare și-și ia înapoi ciocolata.

— Vrei să zici domnișoara Benetto? întreabă ea.

Niciunul dintre noi nu știe ce să zică. Expresia femeii s-a schimbat, iar sprâncenele ei desenate s-au pleoștit.

— Ia ascultă, drăguță. Spune-i mamei tale că soțul meu n-are nevoie să vadă defilarea ei de modă la magazin zi de zi. Spune-i să nu aibă gânduri mari, auzi? Fără gânduri mari!

Joanie se uită la mine. Îmi ard obraji.

— Mi-o dați și pe-asta? întrebă Roberta, cu ochii la ciocolată.

Femeia strânge ciocolata la piept.

— Hai, Roberta! bâigui eu, trăgând-o de mână.

— Obicei de familie, spune femeia. Vreți să puneți mâna pe tot. Să-i spui ce ți-am zis! Fără gânduri mari, pricepi?

Dar noi am ajuns deja la jumătatea peluzei.

Rose își ia la revedere

Când am plecat de la Rose, soarele era mai strălucitor decât atunci când veniserăm. Rose ne-a condus până la veranda din față. Aici s-a oprit, sprijinindu-și cadrul de rama de aluminiu a ușii.

— Cu bine, Rose dragă! i-a spus mama.

— Îți mulțumesc, dragă, a răspuns. Pe curând!

— Pe curând!

Mama a sărutat-o pe obraz. Trebuie să recunosc că făcuse o treabă bună. Îi aranjase părul lui Rose, care arăta mult mai tânără decât când ajunsesem la ea.

— Arătați bine, i-am zis.

— Mulțumesc, Charley! E o ocazie deosebită.

Și-a așezat mai bine mâinile pe mânerul cadrului.

— Ce ocazie?

— Mă duc să-mi vizitez soțul.

N-am vrut să întreb unde, în vreun cămin, în vreun spital. Așa că am bălmăjit:

— A, da? Ce drăguț!

— Da, a replicat ea moale.

Mama și-a pigulit un fir de păr care-i atârna pe haină. Apoi s-a uitat la mine și a surâs. Rose a făcut un pas înapoi, ca să se-nchidă ușa.

Am coborât treptele cu grijă, cu mama ținându-mă de braț. Când am ajuns pe trotuar, am luat-o la stânga. Soarele cădea aproape deasupra noastră acum.

— Mergem să luăm masa? Ce zici? m-a întrebat.

Aproape că am râs.

— Ce este? a spus mama.

— Nimic. Mergem să mâncăm, sigur.

Nu era cu nimic mai absurd decât ce se întâmplase până acum.

— Acum, după ce-ai tras un pui de somn, te simți mai bine?

Am ridicat din umeri:

— Cred că da.

M-a mângâiat afectuos pe mână.

— Știi, e pe moarte.

— Cine? Rose?

— Îhî.

— Nu pricep cum vine asta. Părea să fie bine.

A scrutat soarele.

— O să moară diseară.

— Diseară?

— Da.

— Dar a zis că se duce la soțul ei.

— Se duce.

M-am oprit în loc.

— De unde știi tu, mamă? am întrebat-o.

A zâmbit.

— Eu o ajut să se pregătească.

- MITCH ALBOM -

III. AMIAZA

Chick la facultate

Cred că ziua în care m-am dus la facultate a fost una dintre cele mai fericite zile din viața mamei. Sau cel puțin așa a început. Universitatea se oferise să-mi plătească jumătate din taxa de școlarizare printr-o bursă de baseball. Când mama le-a spus prietenelor ei despre „bursă”, plăcerea cu care rostea acest cuvânt umbrea orice posibilitate ca eu să fi fost admis doar ca să bat mingea și nu ca să mă țin de carte.

Țin minte dimineața în care am mers împreună la deschiderea anului pentru boboci. Mama se trezise dinainte să răsară soarele și, după ce am coborât scările tot împiedicându-mă, am văzut un mic dejun copios gata pregătit: clătite, șuncă, ouă. Nici șase oameni n-ar fi putut da gata atâta mâncare. Roberta voise să meargă cu noi, dar eu nu fusesem de acord, pentru că și-așa era nasol că trebuia să merg cu mama. Așa că sora mea s-a consolată cu o farfurie de pâine prăjită însiropată. Am lăsat-o la o vecină înainte de a ne începe lunga călătorie de patru ore.

Deoarece pentru mama asta era o mare ocazie, s-a îmbrăcat cu un costum violet cu pantaloni, o eșarfă, pantofi cu toc și ochelari de soare. Insistase ca eu să-mi pun o cămașă albă și cravată. „Doar începi facultatea, nu te duci la pescuit!” îmi explicase. Așa cum arătam, arătam dubios și pentru Pepperville Beach. Dar vă amintesc ce însemna facultatea la jumătatea anilor '60: cu cât erai îmbrăcat mai „incorect”, cu atât arătai mai „corect”. Când am ajuns în campus și-am coborât din Chevrolet, ne-am trezit înconjurați de tinere încălțate în sandale și îmbrăcate în fuste rustice, precum și de tineri pletoși ce purtau maiouri și pantaloni

scurți. Iar noi eram un băiat cu cravată și o mamă în costum violet! Am simțit încă o dată că mama mă făcea de râs.

Mama a vrut să afle unde e biblioteca și a găsit pe cineva care să ne explice cum să ajungem acolo.

— Ia uită-te câte cărți sunt, Charley! s-a minunat ea când ne plimbam pe la parter. Și patru ani dacă petreci aici, tot nu le poți citi pe toate.

Oriunde mergeam, tot arăta cu degetul:

— Uite ce loc de studiu! Ai putea învăța aici. Ia privește masa aceea din cantină! Ai putea mânca aici.

Am suportat-o pentru că știam că va pleca repede. Dar, când traversam peluza, o fată atrăgătoare – avea breton, mesteca gumă, buzele erau date cu un ruj pal – m-a privit în ochi, eu am privit-o la rândul meu, mi-am încordat mușchii și m-am gândit „Poate va fi prima mea fată în facultate, cine știe?!”, clipă în care mama m-a întrebat:

— Ți-oi fi împachetat trusa de cosmetice?

Cum să răspunzi la așa o întrebare? Cu da? Cu nu? Cu „Pentru Dumnezeu, mamă!” Orice-ai zice, e nasol. Fata a continuat să meargă lângă noi și a chicotit, sau așa mi s-a părut mie. Noi nu făceam parte din lumea ei, oricum. Am urmărit-o apropiindu-se de doi bărboși întinși sub un copac. Pe unul dintre ei l-a sărutat pe gură și apoi s-a tolănit alături de ei, iar eu eram cu mama care mă întreba de trusa de cosmetice.

O oră mai târziu îmi căram valiza pe scările care duceau la dormitor. Mama căra cele două bâte de baseball care-mi purtau noroc, cele cu care jucasem când reușisem să marchez la Pepperville County Conference.

— Iau eu bâtele, am zis, întinzând mâna.

— Urc și eu cu tine.

— Nu e cazul, totul e în ordine.

— Dar vreau să-ti văd camera.

— Mamă!

— Ce este?

— Hai!

— Hai ce?

— Știi tu! Hai, încetează!

N-am găsit altceva care să nu-i rănească sentimentele, așa că m-am întins după bâte. Fața ei a pălit. Acum eram cu vreo 15 centimetri mai înalt decât ea. Mi-a dat bâtele, pe care le-am pus pe valiză.

— Charley, mi-a spus cu o voce înmuiată care suna altfel acum. Dă-i mamei un pupic!

Am dat drumul valizei, trântind-o ușor. M-am întins spre mama. Dar chiar în clipa aia doi studenți mai mari urcau treptele sărind și bocănind, vorbind tare și râzând. M-am ferit de mama instinctiv.

— Scuzați, vă rugăm, a spus unul dintre ei, în timp ce tot făceau manevre lângă noi.

După ce au plecat m-am aplecat, vrând să-i dau mamei doar un pupic pe obraz. Dar ea mi s-a aruncat de gât și m-a tras mai aproape. I-am simțit parfumul, mirosul fixativului din păr, parfumul cremei de față și al tuturor cosmeticelor cu care se pomădase pentru ocazia deosebită.

M-am desprins din îmbrățișarea ei, am ridicat valiza și am început să urc scările, lăsând-o pe mama în fața treptelor de lângă dormitor, atât de aproape de viața de facultate pe cât putea ea ajunge vreodată.

Amiaza

— Ce mai face Catherine?

Eram iar la ea în bucătărie și luam masa de prânz, după cum propusese. De când rămăsesem singur, mâncasem mai mult la „împinge tava” și la fast-food. Dar mama fusese întotdeauna împotriva ideii de a mânca în oraș. „De ce să dai banii pe mâncare proastă?” spunea ea. După ce a plecat tata, a devenit regulă. Mâneam acasă pentru că nu ne mai permiteam să mâncăm în oraș.

— Charley! Dragule? a repetat. Ce mai face Catherine?

— E bine, am mințit eu, fără să am nici cea mai vagă idee despre ce mai face Catherine.

— Dar ce-i cu treaba asta, cum că Mariei îi e rușine cu tine? Catherine ce părere are?

A adus o farfurie cu un sendviș din pâine neagră de cereale, friptură de vită, roșii și muștar. L-a tăiat în diagonală. Nici nu mai țineam minte când am văzut ultima oară un sendviș tăiat în diagonală.

— Mamă, am spus, ca să fiu sincer, eu și Catherine ne-am despărțit.

A terminat de tăiat sendvișul. Părea că se gândește la ceva.

— Ai auzit ce-am spus?

— Poftim? a răspuns încet, fără să-și ridice ochii. Da, Charley, am auzit.

— Nu din cauza ei. Din cauza mea. N-am fost tocmai cum se cuvine o vreme. De aceea...

Ce urma să spun? *De aceea am încercat să mă sinucid?*

A împins farfuria spre mine.

— Mamă... am zis eu, cu vocea sugrumată. Te-am îngropat. Ai murit de mult.

- ÎNCĂ O ZI -

Mă uitam fix la sendviș, la cele două triunghiuri de pâine.

— Acum totul e altfel, am șoptit.

A venit spre mine și mi-a pus mâna pe obraz. A făcut o grimasă, parcă străfulgerată de durere.

— Lucrurile se pot aranja, mi-a spus.

8 septembrie 1967

Charley,

Îți place cum bat la mașină? Am exersat la serviciu pe mașina de scris a Henriettei. E tare!

Știu că o să citești ce-ți scriu când eu n-o să fiu de față. Dar, în caz că am uitat să-ți zic, din cauza emoțiilor pe care le am pentru că tu ești la facultate, vreau să-ți spun ceva: Sunt tare mândră de tine, Charley! Ești primul din familia noastră care a ajuns la universitate!

Charley, să fii politicos. Să te porți frumos cu profesorii. Să li te adresezi întotdeauna cu „Domnule” și „Doamnă”, deși aud că acum studenții le spun profesorilor pe nume. Nu se cuvine. Și să te porți cum trebuie cu fetele cu care ieși în oraș. Știu că n-ai chef de sfaturi de la mine, dar, dacă fetele te plac, asta nu e un motiv să fii rău. Să fii drăguț!

Și să dormi cât trebuie. Josie, care vine la salonul de înfrumusețare, zice că fiul ei, care e student, adoarme la cursuri. Să nu-ți jignești profesorii așa, Charley. Să n-adormi la ore. E mare noroc să ai parte de învățătură și să nu fii nevoit să muncești!

Te iubesc în fiecare zi!

Iar acum o să-mi fie dor de tine în fiecare zi.

Cu drag,
Mama

Când fantomele se întorc

Adesea îmi închipuiam că-l găsesc pe tata. Visam că se va muta în orașul de lângă noi și că, într-o zi, mă voi duce cu bicicleta la el acasă, voi bate la ușă și el îmi va spune că totul a fost o mare greșală. Și ne vom întoarce acasă împreună, eu stând în față pe cadru, tata pedalând de zor. Iar mama va alerga la ușă și va plânge de fericire.

Ce vise uluitoare scornește mintea! Adevărul era că nu știam unde locuiește tata și n-am aflat niciodată. După ce ieșeam de la școală treceam pe la magazinul lui de băuturi, dar el nu era niciodată acolo. Marty, prietenul lui, se ocupa de magazin. El mi-a spus că tata lucra permanent în noul magazin din Collingswood. Până acolo făceai doar o oră cu mașina, dar, pentru un copil de vârsta mea, era la capătul pământului. După o vreme, n-am mai trecut pe la magazinul lui. N-am mai visat cu ochii deschiși cum o să ne întoarcem acasă amândoi cu bicicleta. Am terminat gimnaziul, apoi am absolvit liceul, dar fără să mai am nicio legătură cu tata.

Ajunsese o stafie.

Dar eu tot îl vedeam.

Îl vedeam ori de câte ori pregăteam o lovitură pe terenul de baseball sau aruncam o minge și, din acest motiv, n-am renunțat niciodată la baseball, jucând în fiecare primăvară și vară, în toate echipele și campionatele posibile. Mi-l imaginam pe tata acolo, strângându-mă de umăr și corectându-mi poziția, îl auzeam strigând „Tare! Tare!” când fugeam după o minge joasă.

Băieții își văd întotdeauna tații pe terenul de baseball. Credeam că dintr-o clipă într-alta își va face apariția în carne și oase.

Așa că, an de an, schimbam echipamentul – șosete roșii, pantaloni gri, tricouri albastre, căști galbene – și parcă mă pregăteam să merg în vreo vizită. Mi-am împărțit adolescența între mirosul de hârtie al cărților, care o pasionau pe mama, și mirosul de piele al mănușilor de baseball, hobby-ul tatei. Astfel, corpul meu s-a împlinit, umerii mi s-au lățit și am mai crescut cu 6 centimetri.

Și mereu m-am ținut de baseball, așa cum se tine o plută pe o mare agitată: loial și cu toată ființa.

Până când pluta aceasta m-a dus în sfârșit la tata.

Așa cum știusem întotdeauna că se va întâmpla.

După o absență de opt ani, și-a făcut apariția la primul meci pe care-l jucam ca student, în primăvara lui 1968. Stătea în primul rând, lângă a patra bază, de unde mă putea studia cel mai bine.

Nu voi uita niciodată ziua aceea. Era după-amiază și bătea vântul, iar cerul avea culoarea metalului din care se fac armele, amenințând cu ploaia. M-am dus spre bază. De obicei, nu mă uit spre tribune, dar, de data asta, nu știu de ce, m-am uitat. Și el era acolo. Încărunțise la tâmpile, iar umerii i se îngustaseră, mijlocul i se cam îngroșase, de parcă trupul i s-ar fi înmuiat. În rest, era neschimbat. Nu părea stânjenit. Oricum, nu cred că-l văzusem vreodată pe tata stânjenit.

Mi-a făcut semn din cap. Și totul a părut că îngheață. Opt ani. Opt ani bătuți pe muchie. Am simțit că-mi tremură buzele. Îmi amintesc că auzeam o voce care-mi șoptea: „Să nu-ndrăznești, Chick! Să nu care cumva să plângi, nemernicule! Să nu plângi!”

M-am uitat în jos. Am privit în pământ până când am ajuns la locul de bătaie.

- ÎNCĂ O ZI -

Și din prima lovitură, năprasnică, mingea a ajuns peste peretele despărțitor din terenul din stânga.

Domnișoara Thelma

Următoarea clientă programată pe agenda mamei era, zicea ea, cineva care locuia într-un cartier căruia noi îi spuneam „La Apartamente”. Aici stăteau mai ales oameni sărmani, într-un șir de case. Eram sigur că va trebui să ne ducem cu mașina, dar soneria de la intrare a sunat înainte să apuc să-ntreb.

— Te duci tu, Charley? mi-a spus mama, în timp ce puneau o farfurie în chiuvetă.

Am ezitat. Nu voiam să deschid ușa sau să răspund la telefon. Abia după ce mama a strigat încă o dată „Deschizi tu, Charley?” m-am ridicat și m-am îndreptat încet spre ușă.

Mi-am spus că totul este în ordine. Dar, în clipa în care am pus mâna pe clanță, m-a cuprins brusc o presimțire orbitoare ca o rază de lumină. Și am auzit o voce de bărbat, aceeași pe care o auzisem când răspunsesem la telefon, în casă la Rose. Acum țipa:

— ASCULTĂ, CHARLES BENETTO! SUNT OFIȚER DE POLIȚIE!

Parcă începuse furtuna. Vocea era atât de aproape, că parcă îmi izbea fața.

— MĂ AUZI, CHARLES? SUNT OFIȚER DE POLIȚIE.

M-am dat înapoi împleticit și mi-am acoperit fața cu mâinile. Lumina a dispărut. Vântul s-a potolit. Nu auzeam decât respirația mea chinuită. I-am aruncat o privire mamei, care era tot la chiuvetă. Dar ceea ce se petrecea era numai în mintea mea.

Am așteptat câteva clipe, am tras zdravăn aer în piept de trei ori, apoi am răsucit cheia cu grijă, privind în jos și

așteptându-mă să-l văd pe ofițerul de poliție care urlase. Nu știu de ce, îmi imaginam că e tânăr.

Dar când mi-am ridicat ochii am dat de o negresă în vârstă, ai cărei ochelari atârnav de un șnur de la gât. Avea părul vâlvoi și o țigară aprinsă.

— Tu ești, Chickurigu? m-a întrebat. Ia te uită ce-ai mai crescut!

Noi îi spuneam domnișoara Thelma. Ne făcea curat în casă. Era subțirică, dar lată în umeri, avea un zâmbet larg și era iute la mânie. Își vopsea părul într-o nuanță de portocaliu-închis. Fuma numai Lucky Strike, iar țigările și le ținea ca bărbații, în buzunarul de la cămașă. Se născuse și crescuse în Alabama și ajunsese cine știe cum în Pepperville Beach. Pe la sfârșitul anilor '50, aproape fiecare familie care locuia în această parte a orașului folosea serviciile unei astfel de persoane pe care o numeau „servitoare” sau căreia oamenii, dacă erau de treabă, îi spuneau „menajeră”. Tata obișnuia să o ia din stația de lângă cantina Horn & Hardart, sâmbătă dimineața, și îi dădea banii înainte să plece de acasă, îi strecura bancnotele înfășurate ținând mâna jos, la nivelul șoldului, de parcă niciunul dintre ei nu trebuia să se uite la bani. Ea făcea curățenie toată ziua, iar noi eram la baseball. Când ne întorceam acasă, camera mea arăta impecabil, chit că-mi plăcea sau nu.

Țin minte că mama insista să-i spunem domnișoara Thelma și că nu aveam voie să intrăm într-o cameră în care ea tocmai dăduse cu aspiratorul. Îmi mai amintesc că uneori se juca cu mine baseball în curtea din spate și arunca la fel de bine ca mine.

Tot ea mi-a inventat porecla. Tata încercase numele de „Chuck” (dar mamei nu-i plăcea: „Chuck? Sună a cowboy!”).

Dar pentru că tot timpul strigam din spatele curții „Mamăăă!” sau „Robertaaa!”, domnișoara Thelma s-a enervat într-o zi și mi-a zis:

— Strigi ca un cocoș de munte, băiete! Chickurigu!

Soră-mea, care încă nu mergea la școală, a continuat:

— Chickurigu! Chickurigu!

Așa că m-am căptușit cu „Chick”. Cred că din cauza asta n-o prea înghițea tata pe domnișoara Thelma. Acum îi spunea mamei, zâmbind larg:

— M-am tot gândit la tine, Posey.

— Mulțumesc, i-a răspuns mama.

S-a întors spre mine.

— Acu' nu îți mai pot arunca mingi, Chickurigu! Sunt prea bătrână! a zis râzând.

Eram la ea în mașină, în drum spre cartierul „La Apartamente”, bănuiam eu. Mi se părea aiurea că mama o s-o aranjeze pe domnișoara Thelma. Dar atunci știam atât de puțin despre ultimii ani din viața mamei! Fusesem prea prins cu problemele mele.

Pe drum, am văzut primii oameni pe stradă. Un bătrân încovoiat și bărbos căra o greblă spre garaj. Mama i-a făcut cu mâna și el i-a răspuns. Am mai văzut o femeie cu părul de culoarea înghețatei de vanilie, purtând capot și stând pe veranda casei. Mama i-a făcut și ei cu mâna, iar ea a răspuns cu același gest.

După ce am parcurs o parte din drum, am dat de străzi mai înguste și mai proaste. Am cotit pe o alee acoperită de pietriș și am ajuns la o casă de două familii, în fața căreia se afla o verandă acoperită, flancată de ușile spre pivniță, care aveau mare nevoie de vopsea. Pe stradă erau parcate mai multe mașini. În curtea din față era o bicicletă care zăcea

într-o rână. Domnișoara Thelma a parcat mașina și a scos cheile.

Și ne-am trezit direct în casă. În dormitor erau lambriuri și mochetă oliv. Patul cu baldachin era dărăpănat. Domnișoara Thelma s-a așezat pe el, sprijinindu-se de două perne.

— Ce s-a întâmplat? am întrebat-o pe mama.

A clătinat din cap ca și cum ar fi vrut să spună „Lasă-mă” și a început să-și desfacă geanta. Am auzit niște copii din altă cameră chițâind, dar și sunetul înfundat al televizorului și zgomotul de farfurii mutate pe masă.

— Ei cred că eu dorm, a spus domnișoara Thelma în șoaptă.

A privit-o pe mama în ochi.

— Posey, acum chiar că ți-aș fi recunoscătoare, începem?

— Desigur, a răspuns mama.

Împrejurări în care nu am fost alături de mama

Nu-i spun că l-am văzut pe tata. Vine și la următorul meu meci și dă din cap încurajator când ajung la bază. De data asta fac și eu același gest, discret, dar îl fac. Și fac un trei din trei, un home run și două duble.

Și o ținem tot așa câteva săptămâni. El stă în tribune. Urmărește meciul. Iar eu nimeresc mingea de parcă ar fi lată de două picioare. În sfârșit, după un meci în deplasare în care am reușit multe home run, mă așteaptă la autobuzul echipei. Are o jachetă albastră și o helancă albă. Îi observ firele argintii de la tâmple. Își ridică bărbia când mă vede, ca și cum ar s-ar fi luptat cu adevărul că eram mai înalt decât el acum. Iată primele cuvinte pe care le rostește:

— Întreabă-l pe antrenor dacă pot să te duc eu înapoi la campus.

Aș putea face orice în clipa asta. Aș putea să plec. I-aș putea spune să se ducă naibii. Aș putea să nu-i dau nicio atenție, așa cum a făcut el cu noi atâția ani.

I-aș putea pomeni de mama.

Dar eu fac ce-mi spune el. Cer permisiunea să nu mă întorc în campus cu autobuzul. El respectă autoritatea antrenorului meu, iar eu respect autoritatea tatălui meu. Și astfel lumea are sens, dacă ne comportăm cu toții ca niște bărbați adevărați.

— Nu știu, Posey, a zis domnișoara Thelma. Numai printr-o minune.

Se uita în oglinda pe care o ținea în mână. Iar mama scotea din geantă borcănașe și flacoane împodobite.

— Asta e geanta mea cu minuni, a spus.

— Da! Da' n-ai și vreun leac pentru cancer pe-acolo?

Mama i-a arătat un flacon:

— Am cremă de față.

Domnișoara Thelma a râs.

— Crezi că e o prostie, Posey?

— Ce anume, drăguță?

— Că vreau să arăt bine... în situația în care sunt.

— Nu e nimic în neregulă cu asta, dacă asta vrei să știi.

— Băieții și fetele mele sunt departe. Și micuții lor, la fel. Aș vrea să par sănătoasă, de dragul lor, înțelegi? N-aș vrea să-și facă griji dacă mă văd că arat ca o epavă.

Mama i-a întins crema pe față, făcând mișcări circulare cu palmele.

— N-ai cum să arăți ca o epavă, îi zice.

— Cu mine vorbești, Posey?

Au râs iar.

— Mi-e dor de sâmbetele noastre, câteodată, a spus domnișoara Thelma. Ne distram de minune, nu?

— Ne cam distram, a răspuns mama.

— Ne cam distram, a repetat domnișoara Thelma.

Și-a închis ochii pentru ca mâinile mamei să-și poată face treaba.

— Mama ta e cea mai bună parteneră pe care am avut-o vreodată, Chickurigu.

Nu eram sigur de ce vrea să spună.

— Ați lucrat la salonul de cosmetică? am întrebat-o.

Mama a zâmbit.

— Nu. Oricât aș fi încercat, n-aș fi putut face pe nimeni să arate mai bine, a zis domnișoara Thelma.

Mama a pus capacul la flaconul cu cremă de față și a luat un alt borcânaș. I-a desfăcut capacul și a înmuiat un burețel în lichidul dinăuntru.

— Poftim? am răspuns. Nu pricep.

Ținea buretele ca un pictor care se pregătește să atingă pânza cu pensula.

— Am lucrat amândouă ca menajere, mi-a spus. Văzând expresia de pe chipul meu, mama mi-a arătat un deget muștrător.

— Cum credeai că am reușit să vă țin în facultate?

În primul an de facultate am pus pe mine cinci kilograme, numai fibră, care își spuneau cuvântul când jucam baseball. La lovitură eram în primii cincizeci de jucători din țară. Am urmat îndemnul tatei și am participat la mai multe întreceri care erau, de fapt, probe la care ne urmăreau trimiși ai cluburilor, adică bărbați în vârstă care stăteau în lojă, aveau agende și fumau trabuc. Unul dintre ei s-a apropiat de noi într-o zi, după un meci.

— E băiatul dumneavoastră? l-a întrebat pe tata.

Suspicios, tata a dat din cap că da. Tipul chelea, avea nasul borcănat și sub jacheta ușoară pe care o purta i se vedea bluza de piele.

— Sunt de la St. Louis Cardinals.

— I-auzi! a replicat tata.

Iar eu nu-mi mai încăpeam în piele de bucurie.

— S-ar putea să avem un post disponibil.

— I-auzi! a zis tata iar.

— O să fim cu ochii pe băiatul dumneavoastră, în caz că-l interesează.

Omul oftă adânc, făcând un zgomot ud. A scos o batistă în care și-a suflat nasul.

— Ideea e, a spus tata, că cei de la Pittsburgh s-au băgat primii. Îl urmăresc pe băiatul meu de ceva vreme.

Omul privi îndelung bărbia tatălui meu, ce se mișca din cauza gumei de mestecat.

— I-auzi! a răspuns bărbatul.

Bineînțeles că era o noutate pentru mine. Odată plecat bărbatul acela, m-am repezit la tata cu întrebări. Când a fost asta? Oare tipul vorbea serios? Chiar mă aveau în vizor cei de la Pittsburgh?

— Ce contează? m-a întrebat tata. Asta nu schimbă cu nimic ce ai tu de făcut, Chick. Trebuie să joci, să lucrezi cu antrenorii și să fii gata la momentul potrivit. Lasă-mă pe mine să mă ocup de restul.

Am încuviințat ascultător. Începeau să mi se învârtă roțițele.

— Dar cu școala cum rămâne?

S-a scărpinat în barbă.

— Ce-i cu școala?

Mi-a revenit în minte chipul mamei însoțindu-mă prin bibliotecă. Dar am încercat să nu mă gândesc la asta.

— St. Louis Caaardinals, a subliniat tata, pronunțând acest nume încet și lung.

A scurmat un pic cu pantoful în iarbă. Apoi a zâmbit. Eram atât de mândru! M-a întrebat dacă vreau o bere și am zis că da. Și-am băut o bere împreună, ca doi bărbați.

— Tata a venit la un meci.

Vorbeam la telefon în dormitorul din campus. Trecuse ceva vreme de la prima vizită a tatei, dar până atunci nu mă încumetasem.

— A! a reușit mama să articuleze.

— A venit singur, am adăugat repede.

Nu știi de ce mi s-a părut important s-o spun.

— I-ai spus surorii tale?

— Nu.

Încă o pauză lungă.

— Ai grijă să te ții de școală, Charley.

— O să am.

— Asta contează.

— Știu.

— Învățătura este totul, Charley. Numai așa poți face ceva în viață.

Așteptam să-mi spună mai mult. Așteptam o poveste oribilă despre ceva oribil. Am așteptat, ca toți copiii cu părinți divorțați, să primesc dovezi care să mă dea peste cap, să mă-ndrepte spre o alegere sau alta. Dar mama nu vorbea niciodată despre motivul pentru care tata ne părăsise. Niciodată nu a mușcat momeala pe care Roberta și cu mine i-o întindeam, în căutare de ură sau amărăciune. Nu făcea decât să-și înghită vorbele. Înghițea cuvintele, înghițea discuția. Înghițise și ce se-ntâmplase între ei doi, indiferent ce-o fi fost.

— Nu te deranjează că eu și cu tata ne întâlnim?

— Tata și cu mine, m-a corectat.

— Tata și cu mine, am aprobat-o exasperat. Nu te deranjează, nu?

A oftat.

— Nu mai ești copil, Charley.

Dar oare de ce mă simțeam exact ca un copil?

Acum, când îmi aduc aminte, înțeleg că erau multe lucruri pe care nu le știam pe-atunci. Nu știam cum a reacționat ea la auzul veștii. Nu știu dacă a înfuriat-o sau a speriat-o. Sigur că nu știam, când eram la bere cu tata, că acasă facturile erau plătite, în parte, cu banii pe care mama îi câștiga făcând curățenie în casele altora împreună cu femeia care ne făcea nouă curat în casă pe vremuri.

Acum erau amândouă în dormitor și eu le priveam. Domnișoara Thelma stătea în pat sprijinită de perne, iar mama manevra bureții de machiaj și dermatografele.

— De ce nu mi-ai spus? am întrebat-o.

— Ce să-ți spun? a răspuns.

— Că ai fost nevoită să... știi tu, ca să câștigi bani.

— Să frec podele? Să spăl rufe?

Mama a chicotit și a continuat:

— Nu știu. Poate din cauza felului în care mă privești în clipa asta.

A oftat.

— Întotdeauna ai fost orgolios, Charley.

— Ba nu! m-am repezit eu.

A ridicat din sprâncene, iar apoi s-a aplecat din nou asupra feței domnișoarei Thelma. A mormăit:

— Dacă zici tu!

— Nu mă lua cu asta! am spus.

— Cu ce?

— Cu ce-ai spus. „Dacă zici tu.”

— N-am spus nimic, Charley.

— Ba ai spus.

— Serios?

— Nu eram orgolios. Dar...

Vocea mi-a cedat. Ce făceam? După o jumătate de zi cu mama mea care murise, ne certam din nou?

— Nu-i nicio rușine să ai nevoie de o slujbă, Chickurigu, mi-a zis domnișoara Thelma. Dar io nu mă pricepeam la altceva. Iar maică-ta a zis „Ia să vedem ce-i cu treaba asta!”, iar io am întrebat-o: „Vrei să fii menajeră, Posey?!” Și mi-a zis: „Dacă îi de nasul tău să faci curat într-o casă, atunci de ce n-ar fi și de-al meu?” Mai ții minte, Posey?

Mama a tras aer în piept.

— N-am zis „îi”.

Domnișoara Thelma a izbucnit în râs.

— Așa e! N-ai zis, sunt sigură că n-ai zis. N-ai spus „îi”.

Acum râdeau amândouă. Mama încerca să lucreze sub ochii domnișoarei Thelma.

— Nu te mișca! i-a spus, dar au continuat să râdă.

— Cred că mama ar trebui să se recăsătorească, mi-a spus Roberta o dată, când sunasem acasă de la facultate.

— Ce tot spui?

— E încă drăguță. Dar nimeni nu rămâne așa o veșnicie. Nu mai e așa de slabă cum era.

— Dar ea nu vrea să se căsătorească.

— De unde știi?

— N-are nevoie să se căsătorească. Pricepi, Roberta?

— Dacă nu-și găsește pe cineva repede, n-o s-o mai vrea nimeni.

— Încetează!

— Poartă burtieră, Charley. Am văzut-o.

— Ce-mi pasă mie, Roberta? Dumnezeu!

— Te crezi așa de breaz pentru că ești student...

— Termină!

— Știi cântecul ăla, *Yummy, Yummy, Yummy*? Mi se pare prostesc. De ce-l dau tot timpul la radio?

— Ți-a zis ea că se căsătorește?

— Poate mi-a zis.

— Nu glumesc, Roberta. Ce ți-a spus?

— Nu mi-a spus nimic, pricepi? Da' cine știe unde dracu' e tata! Iar mama n-ar trebui să fie mereu singură.

— Nu mai înjura!

— Pot să spun ce vreau, Charley. Nu ești șeful meu.

Roberta avea cincisprezece ani. Eu aveam douăzeci. Habar n-avea de tata, că mă întâlnisem și vorbisem cu el. Ea voia ca mama să fie fericită. Eu voiam ca mama să rămână aceeași. Trecuseră nouă ani de la acea dimineață însoțită de duminică, când mama strânsese în pumn cerealele vărsate de mine. Nouă ani de când nu mai eram o familie.

Aveam un curs de latină la facultate și, într-o zi, am ajuns la cuvântul „divorț”. Întotdeauna crezusem că rădăcina lui înseamnă „a despărți”. Dar cuvântul vine, de fapt, de la „divertere”, care înseamnă „a abate, a devia”.

Cred că așa stau lucrurile. Un divorț te abate, te face să te îndepărtezi de tot ce credeai că știi și de tot ce credeai că vrei și te duce spre alte lucruri, cum ar fi discuțiile despre burtiera mamei și dacă ar trebui să se recăsătorească sau nu.

Chick alege

Vă voi povesti despre două zile din viața mea de student. Ele reprezintă momentul cel mai bun și momentul cel mai prost ale acestei perioade. Momentul bun a fost în anul doi, în semestrul de toamnă. Campionatul de baseball nu începuse încă, așa că aveam timp să îmi petrec vremea prin campus. Într-o noapte de joi, după ce dădusem examenele parțiale, membrii uneia dintre frății dădeau o mare petrecere. Era întuneric, dar plin de petrecăreți. Muzica vuia. Neoanele speciale aruncau luciri fosforescente pe posterele de pe pereți și pe toată lumea de la petrecere. Râdeam zgomotos și dădeam noroc cu paharele din plastic pline cu bere.

La un moment dat un tip cu părul lung și lins a sărit pe un scaun și a-nceput să dea din buze în ritmul muzicii, de parcă interpreta un cântec de Jefferson Airplane, și imediat ne-am luat la întrecere. Am căutat în coșurile pline cu discuri o piesă potrivită pentru „spectacol”.

Nu știu ale cui erau discurile, dar am reperat unul neobișnuit și am strigat la amicii mei: „Stați! Ia uitați-vă la ăsta!” Era acel album al lui Bobby Darin pe care îl puneam mama când eram copii. Poza de pe copertă îl arăta îmbrăcat într-un smoching alb, cu o freză scurtă și linsă.

— Îl știu pe-ăsta! am zis. Știu toate versurile.

— Ei, pe dracu’! a ripostat un amic.

— Pune discul! a spus altul. Ia uitați-vă la fraierul ăsta!

Am umblat la platane și am fixat acul pe piesa *Simți sufletul vibrând*. Când a început, au încremenit, pentru că nu era rock-and-roll nici pe departe. M-am trezit acolo cu cei doi prieteni ai mei. S-au uitat jenați unul la celălalt și au arătat spre mine, în timp ce dansau dând din șolduri. Dar eu

eram tare relaxat și mă gândeam: „Cui îi pasă?” Când s-au auzit în boxe trompetele și clarinetele, am rostit cuvintele pe care le știam pe de rost:

*Te plimbi pe stradă sau petreci,
Ori singur ești visând,
Când ochii dragi îi întâlnești,
Simți sufletul vibrând.*

Țineam ritmul pocnind din degete precum cântăreții de la emisiunea lui Steve Allen. Toți au început să râdă și să strige: „Așa! Hai, meștere!” Iar eu mă prosteam tot mai tare. Probabil că nimeni nu credea că știam toate versurile pieselor de la un album așa de siropos.

Oricum, când am terminat am fost ovaționat, iar prietenii mei m-au luat de mijloc. Am început să ne înghiontim, râzând și făcând mișto.

În seara aceea am cunoscut-o pe Catherine. De aceea spun că e vorba despre momentul de vârf al experienței mele studentești. Se uitase la „spectacol” împreună cu câteva prietene. Când am zărit-o, m-am înflorat, chiar dacă dădeam din mâini și cântam. Purta o bluză fără mâneci din bumbac roz și o pereche de jeansi mulați. Avea un ruj de culoarea căpșunei și ținea ritmul pocnind din degete, în timp ce eu cântam piesa lui Bobby Darin. Nici astăzi nu știu dacă m-ar fi băgat în seamă dacă nu m-aș fi făcut de râs.

— De unde știi cântecul? m-a întrebat, apropiindu-se în timp ce eu îmi luam bere din butoiaș.

— De la... mama mea, i-am răspuns.

M-am simțit ca un idiot. Cine începe o conversație cu „mama mea”? Dar se pare că îi plăcuse ideea și, mai târziu, povestea noastră a început de la ea.

În ziua următoare am aflat notele. Erau bune: doi de 10, doi de 9. Am sunat-o pe mama la serviciu. I-am spus de examene, de Catherine, de cântecul lui Bobby Darin. Părea fericită că o sunasem în miezul zilei. Din zgomotul acela al uscătoarelor de păr mi-a strigat: „Sunt atât de mândră de tine, Charley!”

Acesta a fost momentul de vârf.

M-am lăsat de facultate un an mai târziu.

Acesta a fost momentul nefast.

M-am lăsat de facultate că să joc baseball în liga a doua, la sfatul tatei, iar mama nu și-a revenit niciodată. Mi se oferise un loc la Pittsburgh Pirates ca să joc în sezonul de iarnă, în speranța că voi ajunge pe lista oficială din liga a doua. Tata a simțit că era momentul potrivit.

— Nu poți progresa dacă joci cu copii de facultate, obișnuia să spună.

Prima dată când am adus vorba de asta, mama a țipat:

— Nici să nu te gândești!

Iar mie nici prin gând nu mi-a trecut s-o iau în seamă.

Am mers la secretariat să anunț că renunț, mi-am pus bagajul în rucsacul de marinar și am plecat. Mulți tineri de vârsta mea erau trimiși în Vietnam. Dar avusesem noroc și trăsesem un număr mic la loteria înrolărilor, iar tata, care era veteran, a răsuflat ușurat.

— N-ai tu nevoie de o încurcătură ca asta, mi-a spus.

Iar eu am jucat cum mi-a cântat el. M-am înscris într-un club de liga a doua din San Juan, Puerto Rico, și s-a zis cu viața mea de student. Ce-aș mai putea spune? Oare mă sedusese baseballul, sau aprobarea tatălui meu? Ambele, presupun. Era ceva firesc, ca și cum m-aș fi întors urmărind frimiturile pe care le presărasem când eram școlar, înainte

ca lucrurile să se prăbușească peste mine, înainte să începă viața mea de băiat al mamei.

Îmi amintesc că am sunat-o de la motelul din San Juan. Zburasem direct de la facultate și fusese prima mea călătorie cu avionul. Nu voisem să trec pe-acasă pentru că știam că va face o scenă.

— Aveți un apel cu taxă inversă de la fiul dumneavoastră, a spus operatorul cu accent spaniol.

Mama a rămas uluită când a înțeles unde eram, când și-a dat seama ce făcusem. Vocea-i era albă. M-a întrebat ce fel de haine am și cum mâncam. Parcă citea dintr-o listă de întrebări.

— Locul în care stai e în siguranță?

— În siguranță? Cred că da.

— Pe cine mai cunoști acolo?

— Pe nimeni. Dar sunt băieții din echipă. Am și un coleg de cameră. E de undeva din Indiana sau Iowa.

— Aha.

Apoi tăcere.

— Mamă, mă pot întoarce la facultate oricând.

De data asta tăcerea a durat și mai mult. A mai spus un singur lucru înainte să închidem:

— Să te întorci e mai greu decât crezi.

Presupun că mai tare de atât nu i-aș fi putut frânge inima, oricât m-aș fi străduit.

Faci tot ce poți

Domnișoara Thelma a închis ochii și și-a lăsat capul pe spate. Mama a continuat s-o machieze. Îi curăța fața fostei ei parteneră cu un burețel, iar pe mine mă încercau diverse emoții. Întotdeauna am crezut că ce scrie după numele omului e important: Chick Benetto, *jucător profesionist de baseball*, nu Chick Benetto, *agent de vânzări*. Iar acum aflu că după Posey Benetto, *asistentă medicală*, și Posey Benetto, *cosmeticiană*, urma Posey Benetto, *menajeră*. Faptul că decăzuse atât mă înfură.

— Mamă, am întrebat-o oprindu-mă, de ce n-ai luat bani de la tata?

A ridicat capul.

— N-am vrut să primesc de la el.

— Îhî, a adăugat domnișoara Thelma.

— Ne-am descurcat, Charley.

— Îhî, v-ați descurcat.

— De ce nu te-ai întors la spital?

— Nu m-au vrut.

— De ce nu te-ai luptat?

— Asta te-ar fi mulțumit pe tine?

A oftat.

— Pe vremea aceea lucrurile nu erau ca acum, când oamenii se dau în judecată pentru te miri ce. Era singurul spital din zonă. Nu puteam să plecăm din oraș pur și simplu. Aici era casa noastră. Iar tu și sora ta trecuserăți deja prin multe. Nu-i mare scofală. Mi-am găsit de lucru.

— Să faci curățenie în casele altora, am mormăit eu.

Și-a lăsat mâinile în jos.

— Mie nu mi-e rușine de asta cum îți este ție, a spus.

— Dar...

Nu-mi găseam cuvintele.

— Dar nu ai putut lucra unde îți doreai.

Mama s-au uitat la mine cu o sclipire sfidătoare.

— Am făcut exact ce mi-am dorit, mi-a zis. Am fost mamă.

Apoi s-a lăsat tăcerea. Într-un sfârșit, domnișoara Thelma a deschis ochii.

— Da' tu ce mai faci, Chickurigu? Doar nu mai intri pe teren să joci baseball?

Am clătinat din cap.

— Mă gândeam eu, mi-a spus. Baseballul e pentru tineri. Da' tu pentru mine o să fii mereu un băiețel serios cu mânușa în mână.

— Acum Charley are nevastă și copii, a zis mama.

— Da?

— Și o slujbă bună.

— Ei, poftim! Domnișoara Thelma și-a lăsat capul pe spate. Atunci îți merge foarte bine, Chickurigu. Foarte bine.

Se înșelau amândouă. Nu-mi mergea bine.

— Am o slujbă oribilă, am spus.

— Ei bine... a ridicat din umeri domnișoara Thelma. Sentâmplă. Nu poate fi mult mai rău decât e să freci cada din baie, nu?

A surâs.

— Faci tot ce poți ca să-ți ții familia. Nu-i așa, Posey?

Le-am privit terminându-și treaba. M-am gândit la numărul de ani pe care domnișoara Thelma i-a petrecut dând cu aspiratorul și frecând căzi pentru a-și hrăni copiii, la părul câtor femei fusese șamponat și vopsit de mama ca să ne poată hrăni. Iar eu? Eu jucasem zece ani, dar voiam douăzeci. Mi s-a făcut rușine.

— Da' ce e rău la slujba ta? m-a întrebat domnișoara Thelma.

Imediat am văzut în fața ochilor biroul de vânzări, cu birouri de oțel și neoane chioare.

— Nu voiam să fiu un om oarecare, am îngăimat eu.
Mama și-a ridicat privirea.

— Dar ce-nseamnă oarecare, Charley?

— Un om pe care-l uiți.

Din camera cealaltă s-au auzit chicotelile copiilor. Domnișoara Thelma a întors capul într-acolo. A zâmbit.

— Asta mă împiedică pe mine să fiu uitată.

A închis ochii pentru ca mama să poată s-o machieze pe pleoape. A tras aer în piept și s-a lăsat în pat.

— Dar nu mi-am ținut familia unită, am izbucnit.

Mama și-a dus degetul la gură, făcându-mi semn să tac.

Pentru dragul meu Charley, în ziua nunții lui

Știu că aceste bilețele ți se par prostesti. De-a lungul anilor, te-am văzut strâmbându-te când ți le dădeam. Dar uneori vreau să-ți spun unele lucruri importante și vreau să le spun limpede, iar scrisul mă ajută. Aș fi vrut să scriu mai bine. Aș fi vrut să merg la facultate. Cred că, dacă aș fi mers, aș fi studiat engleza și poate că vocabularul meu s-ar fi îmbunătățit. De atâtea ori simt că folosesc aceleași cuvinte iar și iar, ca o femeie care poartă aceeași rochie zi de zi. Ce plictisitor!

Ce vreau să-ți spun, Charley, este că te căsătorești cu o fată minunată. În multe privințe, mă gândesc la Catherine ca la Roberta. Ca la o fiică. E blândă și răbdătoare. Așa cum ar trebui să fii și tu cu ea, Charley.

Iată ce vei afla despre căsătorie: trebuie să munciți amândoi la ea. Și trebuie să *iubiți* trei lucruri:

1) Unul pe celălalt

- MITCH ALBOM -

2) Copiii voștri (Când o să aveți! Aluzie! Aluzie!)

3) Căsnicia voastră

Ar putea exista momente în care să vă certați, iar uneori tu și cu Catherine nici n-o să vă mai înghițiți. Dar exact în aceste momente trebuie să vă iubiți căsnicia. Ea e ca o a treia ființă. Să vă uitați la fotografiile de la nunta voastră. Să priviți amintirile comune pe care le aveți. Dacă veți crede în ele, ele vă vor uni din nou.

Sunt foarte mândră de tine astăzi, Charley. Îți las acest bilet în buzunarul de la smoching pentru că știu cum pierzi lucrurile.

Te iubesc în fiecare zi!

Mama

(din însemnările lui Chick Benetto, circa 1974)

Să ajungi în vârf

Încă nu v-am povestit cel mai bun lucru și, de asemenea, despre cel mai rău, care mi s-au întâmplat pe plan profesional. Am ajuns în World Series, ceea ce în baseball înseamnă cât de sus se poate. Aveam doar douăzeci de ani. Prințătorul de rezervă de la The Pirates și-a scrântit glezna la începutul lui septembrie și au avut nevoie de înlocuitor, așa că m-au chemat pe mine. N-am uitat ziua în care am pășit în vestiarul mochetat. Nu-mi venea să cred că e atât de mare. Am sunat-o pe Catherine de la un telefon public – ne căsătoriserăm cu șase luni în urmă – și i-am repetat ca un papagal: „Nu-mi vine să cred!”

După câteva săptămâni, echipa The Pirates a câștigat trofeul. Aș minți dacă aș spune că am avut vreo contribuție, de vreme ce era deja pe primul loc când m-am transferat. Am reușit patru aruncări în turul final, iar în retur am trimis mingea spre extrema dreaptă. A fost prinsă, iar eu am ieșit din joc. Dar mi-amintesc că mi-am spus: „E un început. Pot să fac asta”.

Nu era un început. Nu pentru mine. Am ajuns în World Series, dar am fost învinși de Baltimore Orioles în cinci partide. Nici măcar n-am ajuns să atac. Ultima partidă a fost o înfrângere cu 5-0 și, după autul final, am rămas pe băncile de rezervă și m-am uitat să-i văd pe cei de la Baltimore alergând pe teren și sărbătorindu-și victoria, făcând cu toții o grămadă uriașă în dreptul jucătorului defensiv. Celorlalți li se părea că învingătorii sunt în extaz. Dar mie mi se păreau eliberați, ca și cum tensiunea ar fi fost, în sfârșit, eliminată.

N-am mai revăzut imaginea aceea niciodată, dar uneori tot mai visez la ea. Mă văd și pe mine în grămada aceea.

Dacă The Pirates ar fi câștigat campionatul, în Pittsburgh ar fi avut loc o paradă. Dar, pentru că pierduserăm în deplasare, ne-am dus într-un bar din Baltimore, pe care l-am rezervat pentru noi. În vremurile acelea înfrângerea trebuia spălată cu băutură, iar noi am spălat-o pe a noastră temeinic. Fiind cel mai nou membru al echipei, am stat mai mult să-i ascult pe cei mai vechi bombănind. Am băut ce mi-au dat să beau. Am înjurat laolaltă cu ei. Deja se crăpa de ziuă când ne-am împleticit spre ieșire.

Câteva ore mai târziu am luat avionul ca să mergem acasă – pe atunci toată lumea zbura la categoria „comercial” – și cei mai mulți dintre noi au tras câte un pui de somn ca să le treacă mahmureala. La aeroport ne aștepta un șir de taxiuri. Ne-am dat mâna. Ne-am spus: „Ne vedem anul viitor!” Ușile fiecărui taxi s-au închis pe rând; *poc, poc, poc*.

În antrenamentul pe care l-am avut anul următor, în luna martie mi-am nenorocit genunchiul. Mă aruncam spre baza a treia, piciorul mi s-a blocat și jucătorul care trebuia să fie în atac a căzut peste mine, iar eu am simțit o lovitură cum nu mai simțisem niciodată. Doctorul a zis că mi s-au rupt ligamentul anterior, cel posterior și cel median – cele trei părți care se distrug în accidente la genunchi.

Cu timpul, m-am vindecat. M-am apucat să joc baseball iar. Dar în următorii șase ani nu m-am mai apropiat de ligile principale, chiar dacă m-am străduit din răsputeri, chiar dacă mi se părea că joc bine. Pierdusem ceva. Singurele dovezi ale perioadei pe care o petrecusem în ligile importante erau clasamentul din 1973, tipărit în ziar, și cartea mea de vizită ca jucător, cu o fotografie care mă arăta serios, ținând o bătă. Numele era scris cu litere de mână, iar cartonul mirosea a gumă de mestecat. Clubul îmi trimisese două cutii

cu astfel de cărți de vizită. I-am trimis una tatei. Pe cealaltă am păstrat-o eu.

O carieră scurtă în baseball este numită „o ceașcă de cafea”, și eu de asta am avut parte, dar fusese o ceașcă de cafea băută la cea mai bună masă din cea mai bună cafenea din oraș.

Ceea ce era, desigur, și bine, și rău.

Cele șase săptămâni petrecute la The Pirates au fost cele mai frumoase din viața mea. Reflectoarele mă făcuseră să mă simt nemuritor. Îmi lipsea vestiarul imens, mochetat. Mi-era dor să mai merg cu colegii mei prin aeroporturi, sub privirile supporterilor. Mi-era dor de mulțimea de oameni din stadioanele acelea mari, de blițuri, de ovațiile puternice, de acea măreție. Mi-era amarnic de dor de ea. Și tata simțea același dor. Ne unea aceeași sete de revenire, nerostită, incontestabilă.

Așa că m-am agățat de baseball mult timp după ce ar fi trebuit să mă las. Am mers dintr-un oraș de liga a doua în altul, tot crezând, așa cum cred sportivii adesea, că voi fi primul care va sfida îmbătrânirea. Am târât-o pe Catherine cu mine prin toată țara. Am avut apartamente în Portland, Jacksonville, Albuquerque, Fayetteville și Omaha. Catherine a avut trei doctori cât timp a fost însărcinată.

Maria s-a născut în Pawtucket, Rhode Island, la două ore după o partidă pe care o urmăriseră vreo optzeci de spectatori, înainte ca ploaia să-i împrăștie. A trebuit să iau un taxi ca să ajung la spital. Eram aproape la fel de ud pe cât fusese fiica mea când venise pe lume.

Curând am renunțat la baseball.

Și nimic din ce am încercat după aceea nu m-a mulțumit. Am pornit propria afacere și am pierdut bani. Am căutat un

post de antrenor, dar n-am găsit. În cele din urmă, un tip mi-a oferit o slujbă în vânzări. Avea o firmă care fabrica recipiente de plastic pentru hrană și produse farmaceutice. Am acceptat. Munca era monotonă. Programul era plictisitor. Mai rău, am primit slujba numai pentru că angajatorii se gândiseră că voi putea încheia contracte mai bune stârnind pasiunea bărbaților de a vorbi despre sport.

E ciudat. O dată am cunoscut un tip care făcuse alpinism. L-am întrebat ce era mai greu, urcușul sau coborâșul? Mi-a spus că, fără-ndoială, coborârea, pentru că la urcare ești atât de concentrat să ajungi în vârf, că eviți greșelile.

— Versantul celălalt al muntelui este o luptă împotriva naturii umane, mi-a spus. Când coborî trebuie să ai tot atâta grijă de tine câtă ai avut când ai urcat.

Aș putea petrece mult timp vorbindu-vă despre viața pe care am avut-o după ce-am renunțat la baseball. Dar ceea ce tocmai am povestit spune cam totul.

Lucru deloc surprinzător, tata a cam dispărut odată cu cariera mea sportivă. E drept, a venit să vadă copilul de câteva ori. Dar nu era atât de interesat de nepoată așa cum crezusem eu. Cu timpul, am avut din ce în ce mai puține lucruri despre care să vorbim. El și-a vândut magazinele de băuturi și a investit într-o afacere cu o companie de distribuție, din care câștiga binișor, fără să se agite prea mult. E ciudat. Chiar dacă aveam nevoie de o slujbă, el nu mi-a oferit una niciodată. Bănuiesc că petrecuse prea mult timp modelându-mă să fiu altfel decât el, pentru a putea să mă lase să fiu la fel.

Oricum n-ar fi contat. Baseballul era teritoriul nostru comun și, fără el, ne-am rătăcit ca două bărci în derivă. Și-a cumpărat un apartament într-o suburbie din Pittsburgh, s-a

înscris la un club de golf și a făcut o formă ușoară de diabet, fiind nevoit să țină regim și să-și facă singur injecții.

Și așa, bătrânul s-a retras iarăși din scenă, preferând să dea câte un telefon din când în când și să trimită o felicitare de Crăciun. A făcut-o cu aceeași ușurință cu care apăruse ca din senin în anii studenției mele.

Poate vă întrebați dacă a explicat vreodată ce s-a întâmplat între el și mama. Nu, n-a explicat. Pur și simplu a spus că „n-a mers”. Dacă insistam, adăuga „n-ai cum să înțelegi”. Lucrul cel mai rău pe care l-a spus vreodată despre mama a fost: „E o femeie tare încăpățânat”.

Era ca și cum s-ar fi înțeles amândoi să nu vorbească niciodată despre ceea ce i-a despărțit. Le-am pus această întrebare amândurora, dar numai tata a plecat ochii când a răspuns.

A doua vizită ia sfârșit

— Posey, a șoptit domnișoara Thelma, o să mă duc un pic pe la nepoții mei.

Arăta mult mai bine decât atunci când sunase la ușa mamei mele. Fața îi era întinsă, iar ochii și buzele erau frumos machiate. Mama îi pieptănase frumos șuvițele vopsite portocaliu. Mi-am dat seama că domnișoara Thelma e o femeie atrăgătoare și că în tinerețe fusese, fără-ndoială, o frumusețe.

Mama a sărutat-o pe obraz, și-a închis trusa și mi-a făcut semn să o urmez. Am mers în hol, unde o fetiță cu codițe sendrepta spre noi, zdupăind.

— Bunico! a spus. Te-ai trezit?

M-am tras înapoi, dar ea a trecut pe lângă noi fără să ne arunce nicio privire. După ea venea un băiețel – fratele ei, oare? – care s-a oprit în dreptul ușii și și-a dus degetul la gură. Am întins mâna, fluturând-o în fața lui, dar nimic. E clar că eram invizibili pentru ei.

— Ce se-ntâmplă, mamă? am îngăimat eu.

Ea se uita la domnișoara Thelma, a cărei nepoată era acum pe pat. Cânta și bătea din palme. Mama avea lacrimi în ochi.

— Și domnișoara Thelma e pe moarte?

— Va fi curând, a răspuns mama.

M-am apropiat de ea.

— Te rog, mamă!

— M-a chemat, Charley.

Amândoi ne-am uitat spre pat.

— Domnișoara Thelma? Ea te-a chemat?

— Nu, dragule. Eu i-am venit în minte, asta e tot. A fost un gând. Și-ar fi dorit să mai fiu în preajmă și să o ajut să arate bine, nu ca o femeie roasă de boală. Așa că am venit.

— Un gând? M-am uitat în jos. Nu înțeleg.

Mama a venit mai aproape. Vocea i s-a înmuiat.

— Charley, ai visat vreodată pe cineva care nu mai e printre noi și ai vorbit cu acel cineva în vis? Lumea în care te duci atunci nu e așa de departe de lumea în care sunt eu acum.

Și-a pus o mână pe mâna mea.

— Cei care sunt în inima ta nu se sting niciodată cu-adevărat. Se pot întoarce la tine, chiar când te aștepți mai puțin.

Fetița se juca cu părul domnișoarei Thelma în pat. Iar domnișoara Thelma zâmbea și se uita la noi.

— O mai ții minte pe bătrâna doamnă Golinski? m-a întrebat mama.

O mai țineam minte. Era internată în spital, suferea de o boală incurabilă. Era pe moarte. Dar în fiecare zi îi spunea mamei despre cei care o „vizitau”, oameni din trecutul ei cu care vorbea și râdea. Când mâncam de seară, mama ne povestea cum trăgea cu ochiul în salon și o vedea pe bătrâna doamnă Golinski cu ochii închiși, zâmbind și îngăimând cuvinte într-o conversație invizibilă. Tata zicea că e „nebună”. A murit o săptămână mai târziu.

— Nu era nebună, a spus mama acum.

— Atunci, domnișoara Thelma e...

— Aproape. Mama a mijit ochii, gânditoare. Cu cât te apropii mai mult, cu atât e mai ușor să vorbești cu cei răposați.

Un fior rece mi-a străbătut trupul.

— Asta înseamnă că și eu sunt...

Am vrut să spun „pe moarte”. Am vrut să spun „dus”.

— Tu ești fiul meu, mi-a șoptit. Asta ești.

Aveam un nod în gât.

— Cât timp mai am?

— Ceva timp.

— Nu mult?

— Ce înseamnă „mult”?

— Habar n-am, mamă. O să fiu cu tine de-acum sau o să dispari într-o clipă?

— Într-o clipă poți descoperi ceva cu adevărat important, mi-a zis ea.

Toate obiectele de sticlă din casa domnișoarei Thelma – ferestre, oglinzi, ecranul televizorului – au explodat brusc. Cioburile au zburat în jurul nostru de parcă am fi fost în vârtejul unui uragan. O voce a tunat de afară:

— CHARLES BENETTO! ȘTIU CĂ MĂ AUZI! RĂSPUNDE-MI!

— Ce să fac? am țipat la mama.

A clipit calm, deși cioburile se învârtejeau pe lângă ea.

— Depinde de tine, Charley, mi-a răspuns.

- ÎNCĂ O ZI -

IV. NOAPTEA

Lumina soarelui pălește

„Când raiul își termină treaba cu bunica, s-o trimită înapoi. Mulțam’.” Asta scrisese fiică-mea în cartea de oaspeți, la înmormântarea mamei. O afirmație nonconformistă, cum fac adolescenții. Dar poate că Maria știa ea ceva, îmi ziceam eu acum, după ce o văzusem iar pe mama și o auzisem explicând cum funcționa lumea celor „morți”, cum amintirile despre ea o chemau înapoi.

Furtuna de cioburi de acasă de la domnișoara Thelma trecuse. A trebuit să strâng din ochi ca s-o opresc. Așchii reci îmi șfichiuiuau pielea, iar eu încercam să le scutur, dar chiar și asta cerea mare efort. Mă simțeam tot mai slăbit. Ziua petrecută cu mama se întuneca.

— O să mor? am întrebat.

— Nu știi, Charley. Numai Dumnezeu știe asta.

— Suntem în rai?

— Suntem în Pepperville Beach, ai uitat?

— Dacă am murit... Dacă mor, o să fiu cu tine?

A zâmbit.

— Deci *acum* vrei să fii cu mine!

Poate că aceste vorbe vi se par lipsite de afecțiune. Dar așa era mama, puțin ciudată, puțin răutăcioasă. Așa ar fi fost dacă am fi petrecut o zi împreună înainte să moară.

Și avea dreptate, doar alesesem de atâtea ori să nu fiu cu ea. Eram prea ocupat. Eram prea obosit. Nu aveam chef de așa ceva. La biserică? Nu, mersi. Cina? Îmi pare rău. Să-i fac o vizită? Nu pot, poate săptămâna viitoare.

Numeri orele pe care le-ai fi putut petrece cu mama ta. Ele fac cât o viață, de fapt.

M-a luat de mână. După ce am plecat de la domnișoara Thelma am mers înainte fără țintă, iar peisajul s-a schimbat. Și, ca niște năluci, ne-am strecurat în viețile oamenilor. Am recunoscut prietene vechi de-ale mamei. Erau și bărbații pe care abia dacă-i cunoșteam, bărbați care o admiraseră odată: un măcelar pe nume Armando, un inspector financiar pe care îl chema Howard, un ceasornicar cârn, pe care îl chema Gerhard. Mama a stat o clipă doar cu fiecare, surâzându-le sau zăbovind în fața lor.

— Acum se gândesc la tine? am întrebat-o.

— Da, a aprobat ea.

— Și ajungi la oricine se gândește la tine?

— Nu. Nu la oricine, mi-a răspuns.

Ne-am pomenit lângă un bărbat care se uita pe fereastră, apoi lângă altul, întins într-un pat de spital.

— Ce mulți sunt! am spus.

— Erau niște oameni cumsecade, Charley. Unii dintre ei văduvi.

— Ai ieșit în oraș cu ei?

— Nu.

— Dar te-au invitat?

— De multe ori.

— Dar acum de ce te întâlnești cu ei?

— Cred că asta-i menirea femeilor.

Și-a împreunat mâinile și le-a ridicat, ascunzându-și un mic zâmbet.

— E plăcut să se gândească oamenii la tine.

I-am studiat chipul. Era frumoasă, fără nicio îndoială, deși se apropia de optzeci de ani, purta ochelari, iar părul, odată negru ca noaptea, era acum argintiu, ca un cer înnorat. Acești bărbați văzuseră femeia din ea, ceea ce eu nu văzusem niciodată. N-o cunoscusem niciodată ca Pauline, numele dat

de părinții ei, sau ca Posey, numele pe care i-l dăduseră prietenele ei. O cunoscusem numai ca „mama”, numele pe care i-l dădusem eu. Nu mi-o puteam închipui decât dându-ne de mâncare sau ducându-ne cu mașina la bowling.

— De ce nu te-ai recăsătorit? am întrebat-o.

— Zău, Charley! mi-a răspuns, îngustându-și ochii.

— Nu, serios. După ce ne-am făcut mari, nu te simțeau singură?

A privit departe.

— Ba da, uneori. Dar apoi tu și Roberta ați avut propriii voștri copii, adică nepoții mei. Iar eu le aveam pe doamnele de aici. Știi, Charley, anii trec.

Am urmărit-o ridicând palmele și zâmbind. Uitasem bucuria de a o asculta pe mama vorbind despre sine.

— Viața trece repede, nu-i așa, Charley?

— Da, am bălmăjit.

— E mare păcat să pierzi timpul! Întotdeauna credem că aveam mult timp la dispoziție!

Mă gândeam la zilele în care mă înecasem în băutură, la diminețile în care dormisem târziu. Noaptea nu mi le mai aminteam. Risipisem tot acest timp ca să fug de mine însumi.

— Mai ții minte, și mama a început să râdă, când te-ai costumat în mumie de Halloween? Și a plouat?

Mi-am lăsat ochii în jos. „*Mi-ai distrus viața.*”

Chiar și atunci, mi-am zis, dădusem vina pe altcineva.

— Ar trebui să mănânci de seară, a spus.

Ne-am întors în bucătăria ei, la masa rotundă, pentru ultima oară. Avea acolo pui fript, orez galben, vinete coapte, toate calde. Mi-erau cunoscute, căci mama ni le gătisese de sute de ori. Dar acum nu mă mai simțeam uimit în această

cameră, ci agitat, neliniștit, de parcă aș fi știut că se va întâmpla ceva rău. Ea m-a privit lung, preocupată, iar eu am încercat să-i distrag atenția.

— Povestește-mi despre familia ta, am rugat-o.

— Dar ți-am povestit lucrurile astea, Charley.

Simțeam că-mi plesnește capul.

— Mai povestește-mi o dată.

Și mi-a povestit despre părinții ei, amândoi imigranți, care au murit înainte să mă nasc. Mi-a povestit despre cei doi unchi ai ei și mătușa nebună, care au refuzat să învețe engleza și care tot mai credeau în blestemele de familie. Mi-a povestit despre verișorii ei, Joe și Eddie, care locuiau pe cealaltă coastă. Îmi spunea un detaliu care îi definea pe fiecare. („Ei îi era frică de câini.” „El a vrut să se înroleze în Marină când avea 15 ani.”) Acum aceste detalii mi se păreau importante. Roberta și cu mine ne dădeam ochii peste cap când mama se lansa în astfel de povești. Dar mulți ani după aceea, după înmormântare, Maria îmi pusese întrebări despre familie – cine se înrudea cu cine – iar eu făcusem eforturi, pentru că nu reușeam să-mi amintesc. O bucată mare din istoria noastră fusese îngropată odată cu mama. N-ar trebui să vă lăsați niciodată trecutul să dispară astfel.

Așa că de data asta o ascultam pe mama prezentându-mi fiecare ramură a arborelui, numărând fiecare persoană despre care povestea. Când a terminat, și-a unit mâinile, iar degetele i s-au împletit, precum personajele din poveștile ei.

— *Oooricum*, intona ea cântat, asta a fost...

— Mi-a fost dor de tine, mamă.

Cuvintele mi-au scăpat pur și simplu de pe buze. A surâs, dar nu mi-a răspuns. Părea că se gândește la propoziția mea, sesizându-mi convingerea, de parcă ar fi tras de un năvod de pescar.

- MITCH ALBOM -

Soarele apunea la orizontul lumii noastre, oricare ar fi fost ea. Iar ea mi-a spus, arătându-și vârful limbii:

— Mai avem un singur popas de făcut, Charley.

Ziua în care el s-a întors

Trebuie să vă povestesc cum a fost ultima dată când am văzut-o pe mama în viață și ce am făcut.

Era acum opt ani, când ea împlinea 79 de ani. Ne spusese să venim la petrecere, căci anul următor „nu mai am de gând să spun nimănui că e ziua mea”. Sigur că spusese același lucru și când împlinise 69, 59 sau poate chiar 29 de ani.

Petrecerea urma să aibă loc într-o sâmbătă la prânz, la ea acasă. Oaspeții erau soția și fiica mea, sora mea, Roberta, împreună cu soțul ei, Elliot, și cei trei copii ai lor (dintre care cea mai mică era Roxanne, care avea cinci ani și atunci purta peste tot pantofi de balet), plus vreo douăzeci de vecini pe care îi știa de mult, precum și doamnele în vârstă pe care le coafa mama. Multe dintre ele erau suferinde, iar una a venit în căruciorul cu roțile. Dar toate se aranjaseră, aveau coafurile țepene de fixativ. Mă întrebam dacă mama nu cumva dădea petrecerea doar ca să le ofere o ocazie să se împopoțoneze.

— Vreau să mă machieze bunica, pricepi? mi-a spus Maria, sumețindu-și trupul de 14 ani, încă fragil și stângaci.

— De ce? am întrebat-o eu.

— Așa vreau eu. Bunica a zis că vrea și ea, dacă n-ai nimic împotriva.

M-am uitat la Catherine, care a dat din umeri. Maria mă tot ciupea de umăr.

— Te rog! Te rog!

V-am spus deja cât de sumbră mi s-a părut viața după ce am renunțat la baseball. Ar trebui să mai spun că Maria era excepția în acest peisaj. Ea era bucuria mea cea mai mare. Am încercat să fiu un tată cumsecade. Am încercat să acord

atenție lucrurilor mărunte. Îi ștergeam ketchupul care-i rămânea pe față după ce mânca cartofi prăjiți. Stăteam lângă ea la biroul ei mic, cu creionul în mână, ajutând-o să rezolve probleme de matematică. O trimeam să se schimbe când, la doar 11 ani, cobora îmbrăcată cu o bluză prea decoltată. Și mă jucam mereu cu ea sau o duceam la înot. Eram fericit și voiam să rămână așa, băiețoasă, cât mai mult timp.

Mulți ani mai târziu, după ce am ieșit din viața ei, am aflat că scria cronici sportive în revista facultății. Această îmbinare de cuvinte și atletism m-a făcut să înțeleg cum copiii noștri îi moștenesc, prin noi, pe părinții noștri, fie că ne place sau nu.

Petrecerea era în toi, farfuriile zăngăneau, se auzea muzică. Zumzetul pălăvrăgelilor umplea încăperea. Mama și-a citit tare felicitările, de parcă ar fi fost telegrame de felicitare primite de la vreun demnitar străin. Le-a citit chiar și pe cele ieftine și colorate, cu iepuri tipăriți pe copertă („Ne-am gândit să-ți transmitem...”, „Sper că aniversarea ta este o adevărată *lovitură!*”) Când termina de citit una, le-o arăta și celorlalți și le trimitea bezele expeditorilor.

După ce le-a citit, înainte de a aduce tortul și de a-și primi cadourile, a sunat telefonul. Uneori telefonul suna mult la mama acasă, pentru că ea nu-și lăsa treburile ca să răspundă. Termina de aspirat în ultimul ungher sau de curățat ultimul geam, de parcă telefonul nici n-ar fi contat, așa că tu te duceai să răspunzi.

Pentru că acum nu se ducea nimeni, m-am dus eu.

Dacă scena asta s-ar repeta, l-aș lăsa să sune.

— Alo! am zberat în receptor.

Mama încă avea un telefon ca pe vremuri. Firul era lung de vreo șapte metri pentru că-i plăcea să se plimbe când vorbea.

— Alo? am spus iar. Mi-am lipit receptorul de ureche.

— Aloo!

Tocmai voiam să închid când am auzit un bărbat care-și dregea glasul. Apoi tata a întrebat:

— Tu ești, Chick?

La început nu i-am răspuns. Eram uluit. Deși numărul de telefon al mamei nu se schimbase, nu-mi venea să cred că tata dă telefon. Plecarea lui din această casă fusese atât de neașteptată și de dureroasă, încât la auzul vocii lui mi s-a părut că mă întorc într-o clădire în flăcări.

— Da, eu sunt, am șoptit.

— Am încercat să dau de tine. Te-am sunat și acasă, și la birou. M-am gândit că poate ești...

— Azi e ziua mamei.

— Aha, mi-a răspuns.

— Voi ai să vorbești cu ea?

Mă grăbisem cu această frază. Simțeam că tata dă ochii peste cap.

— Am vorbit cu Pete Garner, Chick.

— Pete Garner...

— De la The Pirates.

— Da?

Am luat telefonul și m-am îndepărtat de oaspeți. Cum țineam receptorul, m-am uitat la două bătrâne care stăteau pe canapea și mâncau salată de ton din farfurii de carton.

— Știi că au partida aia cu seniorii, nu? a spus tata. Iar Pete mi-a spus că Freddie Gonzalez s-a retras. A avut probleme cu actele...

— Nu pricep de ce...

— E prea târziu și nu mai au timp să caute un înlocuitor.
Așa că i-am zis lui Pete că Chick e disponibil.

— Dar nu sunt disponibil, tată.

— Dar poți fi. Nu știe el unde ești tu acum.

— Partida cu seniorii?

— El mi-a spus: „A, da? Chick e disponibil?” Și eu i-am zis: „Da, și e și în formă bună”.

— Tată...

— Și Pete mi-a spus...

— Tată...

Știam unde se va ajunge. Am știut imediat. Singura persoană căreia îi fusese mai greu decât mie când mă lăsasem de baseball era tata.

— Pete zice c-o să te pună pe lista oficială. Tot ce tre' să faci e...

— Tată, dar eu am jucat numai...

— Vino încoace...

— ...șase săptămâni în prima ligă...

— ...pe la 10 dimineața...

— Am jucat doar...

— ...și o să...

— Nu poți juca o partidă cu seniorii cu...

— Care-i problema ta, Chick?

Urăsc această întrebare. *Care-i problema ta?* Nu există niciun răspuns potrivit, cu excepția lui „Niciuna”. Ceea ce, evident, nu era adevărat.

Am oftat.

— Au zis că o să fiu în echipa oficială?

— Asta-ți spun...

— Și să joc?

— Ești surd? Asta-ți zic.

— Când?

— Mâine. Cei de la organizare vor fi acolo și...

— Mâine, tată?

— Da, mâine. Ce e?

— Acum e deja ora trei.

— Ești pe tușă. Te bagi peste ei. Intri în vorbă...

— Peste cine mă bag?

— Nu contează. Anderson, Molina, Mike Junez, antrenorul, tipul cu chelie? Ar fi tare bine să te bagi peste ei. Și să stai de vorbă. Nu știi niciodată.

— Ce?

— Când apare ceva. Un post de antrenor. De instructor. Sau ceva în ligile secunde. Pui piciorul în prag...

— De ce m-ar lua?

— Lucrurile astea așa se...

— N-am mai aruncat o minge de...

— ...întâmplă, Chick. Pui piciorul în prag și...

— Dar eu...

— Slujbele de felul ăsta depind de relațiile pe care le ai...

— Da' am o slujbă, tată.

O pauză. Venită din partea tatei, era cel mai jignitor lucru din lume.

— Uite ce e, mi-a spus cu un oftat. Ți-am deschis o ușă. Vrei sau nu?

Vocea i se schimbase, luptătorul se înfuriase și-și ținea pumnii strânși. Flituisse viața mea din acel moment cu ușurința cu care aș fi vrut s-o flituiesc și eu. M-a făcut să dau înapoi. Și, când dai înapoi, lupta e pierdută, desigur.

— Mișcă-ți fundu' înapoi, ne-am înțeles? mi-a spus.

— E ziua mamei.

— Mâine nu mai e.

Gândindu-mă la această discuție, știu că sunt multe întrebări pe care voiam să i le pun. Îi păsa, măcar cât negru sub unghie, că fosta lui soție își aniversa ziua de naștere? Voia să afle cum se simțea? Cine era la ea acasă? Cum arăta casa? Dacă ea se gândea vreodată la el? Cu drag? Cu ură? Sau deloc?

Aș fi vrut să-l întreb o mulțime de lucruri. Dar i-am zis că o să-l sun eu. Am pus receptorul în furcă. Și în cap a început să-mi vâjâie ocazia pe care tata o „aranjase”.

La ea mă gândeam când mama a tăiat tortul cu cremă de vanilie, împărțind feliile. La ea mă gândeam când mama și-a desfăcut cadourile. La ea mă gândeam când, împreună cu Catherine și Maria, m-am așezat lângă mama să facem o fotografie. Pleoapele Mariei erau date cu fard violet. Edith, prietena mamei, a ținut aparatul și a spus:

— Unu, doi... Of! Numai un pic! Nu mă descurc niciodată cu chestia asta.

Chiar și când stăteam acolo surâzători, îmi imaginam că pornesc un atac pe teren.

Am încercat să mă concentrez. Am încercat să particip la petrecere. Dar tata, care furase atât de multe lucruri de la noi, îmi furase puterea de concentrare, înainte ca farfuriile de carton să fie strânse, coborâsem deja la subsol să dau telefon ca să rezerv un bilet în ultimul avion care mergea acolo.

Mama obișnuia să-și înceapă frazele cu „Fii băiat bun...”. „Fii băiat bun și du gunoiul.” Sau „Fii băiat bun și du-te la magazin”. Dar, din cauza unui singur telefon, băiatul bun care fusesem de dimineață a dat bir cu fugiții, și un alt băiat i-a luat locul.

A trebuit să-i mint pe toți de-acolo. N-a fost greu. Aveam un pager de la birou și am sunat de la telefonul de jos, apoi am urcat repede. Când pagerul suna, era și Catherine de față, așa că m-am prefăcut că mă enervează și am bombănit că mă „deranjau de la serviciu într-o zi de sâmbătă”.

M-am prefăcut că sun la birou. M-am prefăcut că sunt abătut. Am inventat o poveste, spunând că trebuie să ajung la un client care se putea întâlni cu mine numai duminica, groaznic, nu?

— Nu pot aștepta? a întrebat mama.

— E ridicol, știu, am răspuns.

— Dar era vorba să luăm masa împreună mâine.

— Și ce vrei să fac?

— Nu poți să-i suni înapoi?

— Nu, mamă. Nu pot să-i sun înapoi, am repezit-o.

A privit în pământ. Eu am oftat. Cu cât aperi o minciună mai mult, cu atât ești mai supărat.

Peste o oră a apărut un taxi. Mi-am înșfăcat geanta, le-am îmbrățișat pe Catherine și pe Maria, care mi-au zâmbit chinuit, pe jumătate încruntate. Le-am strigat un „la revedere” celor adunați acolo, care mi-au răspuns „Cu bine!”, „Pa!”, „Noroc!”.

La urmă am auzit vocea mamei deasupra celorlalte: „Te iubesc, Char...”

Ușa s-a închis la jumătatea propoziției.

Iar eu n-am mai revăzut-o niciodată.

Împrejurări în care mama a fost alături de mine

— *Dar te pricepi să ții un restaurant? mă-ntreabă soția mea.*

— *E un bar pentru sportivi, răspund.*

Stăm la masa din sufragerie. E și mama, care se joacă cu micuța Maria. Discuția are loc după renunțarea mea la baseball. Un prieten vrea să mă ia partener într-o afacere.

— *Dar nu e greu să ții un bar? întreabă Catherine. Nu trebuie să știi unele lucruri?*

— *Le știe el, spun eu.*

— *Tu ce părere ai, mamă? o întreabă Catherine.*

Mama ia mâinile Mariei și începe șase joace cu ele.

— *Și ar trebui să lucrezi noaptea, Charley? mă-ntreabă.*

— *Poftim?*

— *Noaptea. Va trebui să lucrezi noaptea?*

— *Eu sunt investitorul, mamă. N-o să servesc la mese.*

— *E vorba de mulți bani, zice Catherine.*

— *Dacă nu bagi bani, nu faci bani, spun eu.*

— *Și nu mai e nimic, în afară de asta?*

Oftez zgomotos. Nu știu ce mai e, de fapt. Când practici un sport, te antrenezi să nu te gândești prea mult la alte lucruri. Nu mă văd în spatele unei teighele. Acum e vorba de un bar. Știu eu cum e cu barurile. În viața mea de zi cu zi deja am căpătat încredere în alcool și în secret mă tentează ideea de a-l avea la îndemână. Plus că numele locului va include cuvântul „sport”.

— *Unde e? întreabă mama.*

— *Cam la o jumătate de oră de mers de-aici.*

— *Și cât de des ar trebui să te duci acolo?*

— *Nu știu.*

— *Dar nu și noaptea?*

— *De ce mă tot întrebi despre asta?*

Se joacă acoperind fața Mariei cu degetele ei.

— *Ai o fiică, Charley.*

— *Știu, mamă. Pricepi? o întreb dând din cap.*

Catherine se ridică. Spală vasele.

— *Mă sperie ideea, asta e tot. Sunt sinceră, atâta tot.*

Mă las pe spătar. Privesc în jos. Când îmi ridic ochii, văd că mama mă privește. Își duce un deget sub bărbie și îl ridică ușor, spunându-mi, în felul ei, că ar fi cazul să fac și eu același lucru.

— *Știi ce cred eu? mă anunță. Cred că, în viață, omul trebuie să încerce mai multe lucruri. Nu crezi și tu la fel, Charley?*

Dau din cap.

— *Credință, muncă, dragoste. Dacă ai toate lucrurile astea, poți face orice.*

Mă ridic de pe scaun. Soția mea dă din umeri. Dispoziția s-a schimbat. Șansele se măresc.

Barul pentru sportivi s-a deschis câteva luni mai târziu.

După doi ani, a încetat să mai fie o afacere.

Se pare că ai nevoie de mai mult decât de acele trei lucruri. Dacă nu în lumea mamei, cel puțin în lumea mea.

Partida

Noaptea de dinainte de partida seniorilor mi-am petrecut-o la un hotel Best Western, ceea ce mi-a amintit de vremea când fusesem jucător și de deplasările pe care le făceam. N-am putut să dorm. Mă întrebam câtă lume va veni la meci. Mă întrebam dacă aș mai fi fost în stare măcar să lovesc o minge. La 5:30 dimineața m-am dat jos din pat ca să încerc să mă dezmoțesc. Luminița roșie de la telefonul meu pâlpaia. Am sunat la recepție. Am lăsat să sune de cel puțin douăzeci de ori.

— Văd că am un mesaj, am spus, când mi-a răspuns cineva, în cele din urmă.

— O sec... a mormăit vocea. Da. Aveți un pachet.

M-am dus jos. Omul de la recepție mi-a dat o cutie de pantofi veche, pe care era scris numele meu. A căscat. Am deschis cutia. Ghetele mele de baseball.

Tata le păstrase în toți acești ani. Probabil mi le lăsase la hotel în timpul nopții și nici măcar nu m-a sunat în cameră. M-am uitat să văd dacă e vreun bilet, dar în cutie nu mai era nimic. Numai ghetele, cu vechile lor crampoane.

Am ajuns pe stadion devreme. Din obișnuință, i-am zis șoferului de taxi să mă lase la intrarea jucătorilor, dar paznicul m-a îndrumat spre intrarea angajaților, pe unde intră vânzătorii de bere și hot-dog. Stadionul era gol, iar culoarele miroseau a grăsime de cârnați. Revenirea era ciudată. Atâția ani dorisem să redevin jucător. Acum eram implicat într-un eveniment publicitar, Ziua Seniorilor, câteva pase nostalgice, o ocazie de a vinde bilete, ca în Ziua Baseballului sau Ziua Artificiilor.

Am găsit drumul spre un vestiar auxiliar unde ar fi trebuit să ne schimbăm. Un paznic de la intrare mi-a verificat numele pe o listă și mi-a dat echipamentul cu care trebuia să mă îmbrac.

— Unde pot să...?

— Acolo, oriunde, mi-a arătat, îndreptându-mă spre un șir de vestiare de metal, vopsite în albastru.

Doi tipi cu părul alb stăteau de vorbă în colț. Mi-au dat voie să trec făcându-mi un semn din bărbie, fără să-și întrerupă conversația. Eram stânjenit, de parcă aș fi mers la o reuniune de liceu cu colegi din altă clasă. Mi-am amintit că petrecusem doar șase săptămâni în prima ligă. Nu-mi făcusem prieteni pe viață.

Numele „BENETTO” era lipit pe spatele echipamentului meu, deși, uitându-mă mai atent, am văzut urmele unui nume mai vechi care fusese acolo înainte. Mi-am tras bluza peste cap. Mi-am vârât mâinile prin mâneci.

M-am întors când îmi îmbrăcam echipamentul și l-am văzut pe Willie „Bombă” Jackson la câțiva pași de mine.

Toată lumea îl știa pe Jackson. Era un atacant extraordinar, faimos atât pentru forța sa, cât și pentru siguranța pe care o arăta în fața bazei. O dată, în timpul unui meci de baraj, și-a îndreptat bâta spre gardul din partea dreaptă, a lovit și apoi a făcut un *home run* nimicitor. Ajunge să faci asta o singură dată în întreaga carieră ca să fii imortalizat în reluările de la televizor. Iar el a fost imortalizat.

Acum stătea pe un scaun, lângă mine. Nu jucasem niciodată cu Jackson. Era grăsuț, părea umflat în echipamentul de velur albastru, dar alura lui încă avea ceva regal. M-a salutat înclinând capul și eu i-am răspuns la fel.

— Ce mai faci? m-a întrebat.

— Chick Benetto, m-am prezentat, întinzându-i mâna.

Mi-a prins degetele și mi le-a strâns. Nu mi-a spus numele lui. Se subînțelegea că nu era nevoie.

— Cu ce te ocupi acum, Chuck?

Nu i-am corectat pronunția. I-am răspuns că lucrez în „marketing”.

— Dar tu? l-am întrebat. Tot în televiziune?

— Îhî. Puțin. Acum mai mult în investiții.

Am aprobat dând din cap.

— Mișto. Bună mișcare! Investiții.

— Fonduri mutuale, mi-a spus. Adăposturi, asociații de caritate, chestii de-astea. Mai ales morale.

Am dat din cap iar. Mă simțeam prost pentru că eram deja echipat.

— Tu joci la bursă? m-a întrebat.

Mi-am strâns pumnul.

— Pe ici, pe colo.

Era o minciună. Nu jucam nici pe ici, nici pe colo.

Mă studia mișcându-și bărbia.

— Știi, pot să te-ajut.

O clipă, asta mi s-a părut mare lucru: celebrul Jackson era dispus să mă ajute. Mintea mea a început să ofere bani pe care nu-i aveam. Când el căuta ceva în buzunar, probabil o carte de vizită, cineva a urlat: „JACKSON, GRĂSAN NESUFERIT!” Ne-am întors amândoi și l-am văzut pe Spike Alexander, care s-a strâns în brațe cu Jackson atât de tare, că aproape s-au prăbușit peste mine. A trebuit să fac un pas la o parte.

Un minut mai târziu erau în mijlocul camerei înconjurați de alții și cam asta a fost implicarea mea în fondurile mutuale.

Partida seniorilor s-a jucat o oră înaintea meciului adevărat și stadionul era aproape gol când am început. S-a auzit un semnal. Crainicul le-a urat bun venit puținilor spectatori. Ne-a prezentat în ordine alfabetică, începând cu jucătorul de exterior, Rusty Allembach, care jucase la sfârșitul anilor '40. A urmat Benny „Bobo” Barbosa, un jucător de câmp din anii '60, care avea un zâmbet foarte larg. A intrat pe teren făcându-le cu mâna spectatorilor. Fanii încă îl aplaudau când s-a anunțat numele meu. Crainicul a spus „De la echipa câștigătoare în anul 1973...” Și am anticipat emoționat ce urma: Chuck „Chick” Benetto, prinzător. După care a urmat o scădere bruscă a entuziasmului, care s-a risipit devenind politețe.

Am țâșnit din banca de rezervă și aproape că m-am ciocnit de Barbosa, încercând să-mi iau locul înainte să se termine aplauzele pentru a evita tăcerea aceea jenantă, când poți auzi zgomotul pe care îl fac propriile tale picioare pe pietrișul nisipos din teren. Bătrânul meu era undeva în mulțimea aceea, deși mi l-am închipuit cu brațele încrucișate. Fără aplauze de la cei de acasă.

Apoi meciul în sine. Pe băncile de rezervă parcă era la gară, tipii intrau și ieșeau, înșfăcau bâte, lovindu-se unul de celălalt, cu ghetele răsunând pe ciment. Mi-a reușit o schemă, ceea ce era suficient, căci, după atâția ani, efortul mi-a făcut coapsele să ia foc chiar la a treia minge. Îmi tot schimbam greutatea, lăsând-o când pe un picior, când pe celălalt, până când un jucător ofensiv înalt, un tip cu brațe păroase pe care îl chema Teddy Slaughter, mi-a zis: „Hei, ce-ar fi să nu mai țopăi, amice?”

Presupun că oamenilor care se strângeau deja pe stadion li se părea că jucăm baseball: opt jucători de câmp, un

aruncător, un jucător la bătaie, un arbitru îmbrăcat în negru. Dar eram departe de dansul puternic, fluid, pe care îl dansaserăm în tinerețea noastră. Acum eram înceți. Greoi. Loviturile erau stângace, aruncările erau prea înalte și lipsite de forță.

Pe banca noastră de rezervă erau mulți burtoși, deja învinși de bătrânețe, care făceau bancuri de genul „Doamne, aduceți-mi niște oxigen!” Dar erau și unii care luau toate meciurile în serios. Eu stăteam lângă un jucător portorican în vârstă, care avea cel puțin șaiszeci de ani, și tot scuipa tutun pe podea, îngăimând: „Pornim, copii, pornim...”

Când în sfârșit am ajuns la bătaie, stadionul nu era plin nici pe jumătate. Am făcut câteva mișcări să mă antrenez și apoi mi-am luat poziția. Soarele s-a ascuns după un nor. Am auzit vocea unui vânzător. Mi-am simțit transpirația pe ceafă. M-am balansat de pe un picior pe celălalt. Și, chiar dacă făcusem asta de un milion de ori în viața mea – strânsesem mânerul bătei, îmi înălțasem umerii, îmi așezasem bărbia, îmi mijisem ochii – inima îmi bătea să sară din piept. Cred că mai voiam numai să supraviețuiesc mai mult de câteva secunde. I-am dat drumul. Arbitrul a strigat „Mingea unu!”, iar eu am vrut să-i mulțumesc.

Vă gândiți vreodată, în timp ce se întâmplă ceva, la ceva ce se petrece în altă parte? După divorț, mama stătea pe veranda din spate, la apusul soarelui. Fuma și-mi spunea:

— Charley, chiar acum, când apune, soarele răsare altundeva în lume. În Australia, China sau în altă parte. Poți să cauți în enciclopedie.

Sufla fumul și privea în jos spre curțile pătrate, spre frânghiile de rufe și spre leagăne.

— Ce lume mare! zicea cu înțelepciune. Mereu se petrece ceva pe undeva.

Avea dreptate în privința asta. Mereu se petrece ceva pe undeva. Așa că, stând la bază în timpul partidei seniorilor, holbându-mă la aruncătorul cu păr argintiu, când el a aruncat mingea pe care odată o lansa cu viteză, dar care acum era doar o minge care plutea spre pieptul meu, când m-am răsucit și am atins-o, auzind familiarul „tronc”, am azvârlit bâta și-am rupt-o la fugă, fiind convins că făcusem un lucru nemaivăzut, uitând de ce credeam, uitând că picioarele și brațele mele nu mai aveau puterea de altădată, uitând că, pe măsură ce îmbătrânești, zidurile se îndepărtează. Când m-am uitat în sus și am văzut ceea ce la început crezusem că era o lovitură tare, poate un *home run*, cu mingea coborând acum dincolo de terenul interior, spre mânușa celui de-al doilea om de la bază, care nu era mai mult decât o fantoșă, un artificiu ud, un lucru inutil, și o voce din mintea mea a strigat „Las-o! Las-o!”, pe când acest al doilea om de la bază strângea în mânușă ultima mea ofertă din acest meci înnebunitor – în timp ce se întâmplau toate astea, mamei mele, după cum ea însăși observase o dată, i se întâmpla altceva în Pepperville Beach.

La radioul ei cu ceas se auzea muzică de *big band*. Pernele ei tocmai fuseseră scuturate. Corpul ei zăcea, ca o păpușă stricată, pe podeaua din dormitor, unde intrase ca să-și caute ochelarii cei noi și roșii și unde se prăbușise.

Un infarct.

Își dădea ultima suflare.

Când partida seniorilor s-a încheiat, am mers înapoi prin tunel, trecând pe lângă jucătorii activi. Ne-am măsurat din priviri. Ei erau tineri și aveau pielea netedă. Noi eram grași și cheleam. M-am uitat la un tip musculos ce purta masca de jucător la bătaie. Era ca și cum, intrând, m-aș fi privit pe mine însumi ieșind.

La vestiar mi-am făcut bagajul repede. Unii au făcut duș, ceea ce părea prostesc. Nu munciserăm chiar atât de mult. Mi-am împăturit tricoul de la echipament și l-am luat ca amintire. Mi-am încheiat fermoarul de la geantă. Am stat complet îmbrăcat câteva minute. Apoi mi s-a părut că nu mai are niciun sens.

Am ieșit așa cum intrasem, pe la intrarea angajaților. L-am găsit pe tata fumând și privind spre cer. A părut surprins să mă vadă.

— Mulțam' pentru ghete, i-am spus, ținându-le în brațe.

— Ce faci aici, afară? m-a întrebat enervat. Chiar nu găsești pe cineva cu care să vorbești înăuntru?

I-am răspuns cu o răsufare sarcastică:

— Nu știu, tată. Am ieșit să te salut. Nu te-am văzut de vreo doi ani.

— Isuse! a dat din cap dezgustat. Cum o să revii, dacă tu stai și vorbești cu *mine*?

Chick află că mama lui a murit

— Alo?

Vocea soției mele tremura tulburată.

— Bună! Eu sunt, am spus. Scuze pentru...

— Of, Chick. Of! Doamne, nu știam cum să dăm de tine.

Aveam minciunile pregătite – clientul, întâlnirea, toate cele – dar în clipa aia s-au făcut praf și pulbere.

— Ce s-a întâmplat? am întrebat.

— Mama ta. Doamne, Chick! Unde ești? N-am...

— Ce este?

A început să plângă cu sughițuri.

— Spune-mi! i-am zis. Ce este?

— Un infarct. A găsit-o Maria.

— Pof...?

— Mama ta... A murit.

Sper să nu auziți niciodată aceste cuvinte. *Mama ta. A murit.* Nu seamănă cu alte cuvinte. Sunt prea mari ca să încapă în urechi. Îi aparțin unei limbi bizare, grele, puternice, care îți bubuie în urechi, ca o bilă de plumb care vine spre tine iar și iar, până când, în cele din urmă, cuvintele sapă o gaură suficient de mare ca să-ți pătrundă în creier. Și, săpând această gaură, te fac bucățele.

— Unde?

— Acasă.

— Unde? Vreau să zic când?

Detaliile au devenit brusc importante. Detaliile erau ceva de care să mă agăț, o cale să mă implic.

— Cum a...?

— Chick, mi-a spus Catherine încet. Vino acasă, bine?

Am închiriat o mașină. Am condus pe întuneric. Am condus întovărășit de suferință și de vină. Am ajuns în Pepperville Beach în zori. Am parcat în față. Am oprit motorul. Cerul era de un violet putred. Mașina mea mirosea a bere. Privind cum se crapă de ziuă, mi-am dat seama că nu-l sunasem pe tata să-i spun de moartea mamei. Am simțit, în adâncul meu, că nu-l voi mai vedea niciodată.

Și nu l-am mai văzut.

Mi-am pierdut ambii părinți în aceeași zi. Unul a fost înghițit de rușine, iar celălalt, de umbră.

A treia și ultima vizită

Acum mergeam cu mama printr-un oraș pe care nu-l mai văzusem niciodată. N-avea nimic aparte, o benzinărie ici, o băcănie colea. Stâlpii de telefon și scoarța copacilor, cei mai mulți rămași fără frunze, aveau culoarea cartonului.

Ne-am oprit în fața unei clădiri de locuințe cu un singur etaj, din cărămidă galbenă.

— Unde suntem? am întrebat.

Mama a cercetat orizontul cu privirea. Soarele apusese deja.

— Ar fi trebuit să mai mănânci ceva la cină, mi-a spus.

Mi-am dat ochii peste cap.

— Slăbește-mă!

— Ce este? Vreau să știu că ai mâncat, asta-i tot. Trebuie să ai grijă de tine, Charley.

În expresia ei am văzut aceeași îngrijorare imensă dintotdeauna. Când îți privești mama, îți dai seama că vezi dragostea cea mai pură pe care o vei cunoaște vreodată.

— Mi-ar fi plăcut să fi făcut asta înainte, mamă.

— Adică înainte să mor?

— Da, am răspuns cu o voce timidă.

— Am fost aici.

— Știu.

— Tu erai ocupat.

Am tresărit la auzul acestui cuvânt. Acum părea atât de neînsemnat! I-am văzut chipul traversat de un val de resemnare. Cred că în clipa aceea amândoi ne gândeam că lucrurile ar putea sta altfel, dacă le-am face din nou.

— Charley, m-a întrebat, am fost o mamă bună?

Am deschis gura să-i răspund, dar o lumină orbitoare a răpit-o vederii mele. Fața mi s-a înfierbântat, de parc-ar fi coborât soarele pe ea. Apoi, iarăși, vocea aceea răsunătoare:

„DESCHIDE OCHII, CHARLES BENETTO!”

Am clipit tare. Dintr-odată m-am trezit la câteva cvartale în spatele mamei, de parcă ea ar fi continuat să meargă, iar eu m-aș fi oprit. Am clipit din nou. Ea era și mai în față. Abia dacă o mai puteam vedea. M-am întins în față, cu degetele rășchirate, cu umerii gata să mi se disloce. Totul se învârtea în jurul meu, am simțit că încercam să-i strig numele, iar cuvântul îmi vibra în gât. A fost nevoie de toată forța pe care o aveam.

Apoi a fost din nou cu mine, mi-a luat mâna calm, de parcă nu s-ar fi întâmplat nimic. Am alunecat înapoi spre locul din care venisem.

— Încă o oprire, a repetat.

M-a întors spre clădirea galbenă și într-o clipă ne-am trezit înăuntru, într-un apartament cu un tavan jos și mobilă. Eram într-un dormitor mic, cu tapet verde-închis. O pictură reprezentând o podgorie atârna pe perete, iar pe pat era o cruce. O masă de toaletă de lemn galben-pai se afla în colț, în spatele unei oglinzi mari. Iar la oglindă stătea o doamnă brunetă, îmbrăcată într-un halat de baie roz ca un grepfrut.

Părea să aibă în jur de șaptezeci de ani, avea un nas lung și subțire și pomeți proeminenți sub pielea măslinie lăsată. Cu o perie își pieptăna părul încet, absent, privind în jos, spre masa de toaletă.

Mama a pășit în spatele ei. Nu s-au salutat. Dar mama și-a întins mâinile care s-au amestecat cu mâinile acelei femei. Într-una era peria, iar palma cealaltă netezea părul, mângâindu-l în urma mișcării făcute cu peria.

Femeia și-a ridicat privirea, parcă pentru a-și vedea reflexia în oglindă, dar ochii îi erau împăienjeniți și priveau în depărtare. Cred că o vedea pe mama.

Niciuna n-a rostit niciun cuvânt.

— Mamă, am șoptit într-un târziu. Cine este?

Mama s-a întors spre mine, ținându-și încă mâinile în părul femeii.

— E soția tatălui tău.

Împrejurări în care nu am fost alături de mama

Ia lopata, a spus preotul. A spus-o din priviri. Trebuia să răsfir pământ pe sicriul mamei, coborât la jumătatea mormântului. Mama mea, explica preotul, fusese martora acestui obicei la înmormântările evreiești și ceruse același lucru pentru înmormântarea ei. Simțea că asta îi ajută pe cei care-l jelesc pe răposat să se împace cu ideea că trupul s-a stins și că ar trebui să țină minte spiritul. Îl auzeam pe tata certând-o, spunând: „Posey, jur, tu le inventezi din mers!”

Am luat lopata ca un copil căruia i se dă o pușcă. M-am uitat la sora mea, Roberta, al cărei chip era acoperit de un voal negru. Tremura. Am privit spre soția mea, care plângea cu ochii în pământ, mângâind-o pe cap pe fiica noastră. Numai Maria s-a uitat la mine. Iar ochii ei păreau să spună „Nu face asta, tată! Dă-o înapoi!”

În baseball, un jucător știe când ține propria bătă sau pe a altcuiva. Exact așa mă simțeam eu cu lopata în mână. Era a altcuiva. Nu îmi aparținea. Îi aparținea unui fiu care nu-și mințea mama. Îi aparținea unui fiu ale cărui ultime cuvinte către mama lui nu fuseseră rostite la supărare. Îi aparținea unui fiu care nu fugise pentru a face un ultim capriciu al tatălui său plecat departe, care, păstrându-și obiceiul, nu era prezent la această reuniune de familie, pentru că își zisese „E mai bine să nu fiu acolo, nu vreau să supăr pe nimeni”.

Acel fiu ar fi rămas acolo în acel sfârșit de săptămână și ar fi dormit cu soția lui în camera de oaspeți, după care ar fi luat masa în familie duminică. Acel fiu ar fi fost acolo când mama lui s-a prăbușit. Acel fiu ar fi putut s-o salveze.

Dar acel fiu nu era acolo.

Acest fiu a înghițit nodul din gât și a făcut ce i s-a spus: a răsfiat pământ pe sicriu, pământ care a căzut în urma unei mișcări dezordonate, iar câteva pietricele au răsunat când s-au izbit de lemnul lustruit. Și, chiar dacă fusese ideea ei, am auzit vocea mamei spunând: „O, Charley! Cum ai putut să faci una ca asta?”

Totul se explică

E soția tatălui tău.

Cum aş putea explica această propoziție? Nu pot. Pot numai să vă reproduc ce mi-a spus spiritul mamei, când stăteam în apartamentul acela ciudat, cu tabloul ce reprezenta o podgorie pe un perete.

— E soția tatălui tău. S-au cunoscut în timpul războiului. Tatăl tău era în Italia. Ți-a zis asta, nu?

De multe ori. Italia, sfârșitul lui 1944. Munții Apenini și Valea Padului, nu departe de Bologna.

— Ea locuia într-un sat de-acolo. Era săracă. El era soldat. Știi cum se întâmplă lucrurile astea. Pe vremea aceea tatăl tău era foarte, nu știi, care e cuvântul? Curajos?

Mama își privea mâinile care pieptănau părul femeii.

— Nu crezi că e frumoasă, Charley? Eu am crezut întotdeauna că este. Încă mai este, chiar și acum. Nu crezi?

Capul mi se învârtea.

— Cum adică soția lui? Tu ai fost soția lui. A dat din cap încet.

— Da, am fost.

— Nu poți să ai două soții.

— Nu, a șoptit. Ai dreptate. Nu poți.

Femeia a pufnit. Ochii-i erau roșii și obosiți. Nu m-a observat. Dar părea să asculte ce spune mama.

— Cred că tatălui tău i s-a făcut frică în timpul războiului. Nu știa cât va dura. Mulți oameni au fost uciși acolo, în munți. Poate că ea i-a dat siguranță. Poate că a crezut că nu va mai ajunge acasă niciodată. Cine știe? Tatăl tău avea întotdeauna nevoie de un plan, zicea asta tot timpul: „Să ai un plan. Să ai un plan”.

— Nu-nțeleg, am răspuns. Tata ți-a scris scrisoarea aia.

— Da.

— Te-a cerut în căsătorie. Ai acceptat.

A oftat.

— Când și-a dat seama că războiul e pe sfârșite, cred că a vrut alt plan – vechiul lui plan, cu mine. Lucrurile se schimbă când nu mai ești în pericol, Charley. Și așa...

A ridicat părul femeii de pe umeri.

— A lăsat-o în urmă.

A tăcut.

— Tatăl tău era maestru la așa ceva.

Am clătinat din cap.

— Dar de ce ai...

— Nu mi-a spus niciodată, Charley. N-a spus niciodată nimănui. Dar, la un moment dat, peste ani, a găsit-o iar. Sau ea l-a găsit. Și apoi a adus-o în America. A aranjat o cu totul altă viață. A cumpărat și a doua casă. În Collingswood. Unde și-a construit noul magazin, mai ții minte?

Femeia a pus jos peria. Mâinile mamei s-au retras. Și le-a dus la bărbie.

— În toți acei ani tatăl tău voia să gătesc paste cum gătea ea.

A oftat.

— Nu știu de ce, dar asta mă mai deranjează și acum.

Apoi mi-a spus restul poveștii. Cum a aflat toate astea. Cum a întrebat o dată de ce nu primiseră niciodată vreo factură de la hotelul din Collingswood. Cum el i-a răspuns că plătea cu bani gheață, ceea ce a făcut-o să intre la bănuieli. Cum a aranjat să vină o babysitter într-o seară de vineri, iar apoi a condus nervoasă spre Collingswood, urcând și

coborând străzi cu mașina, până când i-a văzut Buickul în fața unei case ciudate, iar ea a izbucnit în lacrimi.

— Tremuram, Charley. Mi-a trebuit putere pentru fiecare pas. M-am strecurat spre o fereastră și m-am uitat înăuntru. Mâncau de seară. Tatăl tău avea cămașa descheiată, i se vedea bluza de piele, așa cum era când stătea cu noi. Stătea acolo cu farfuria în față, fără nicio grabă, relaxat, de parcă ar fi locuit acolo, îi dădea vasele acelei femei și...

S-a oprit.

— Ești sigur că vrei să afli tot?

Am dat din cap absent.

— Fiul lor.

— Poftim?

— Era cu câțiva ani mai mare ca tine.

— Un... băiat?

Vocea mi s-a pierdut rostind aceste cuvinte.

— Îmi pare rău, Charley.

Eram amețit, de parcă aș fi căzut pe spate. Chiar și acum mi-e greu să-mi găsesc cuvintele. Tatăl meu, care-mi ceruse să fiu devotat și loial echipei lui, echipei *noastre*, bărbaților din familia noastră. Avea *alt fiu*?

— Și el juca baseball? am întrebat în șoaptă.

Mama m-a privit neajutorată.

— Charley, mi-a răspuns aproape plângând, chiar nu știu.

Femeia în halat a deschis un sertăraș. A scos niște hârtii și s-a uitat prin ele. Chiar era cine zicea mama? Părea italiancă. Părea să aibă vârsta potrivită. Am încercat să-mi închipui cum o cunoscuse tata. Nu știam nimic despre această femeie sau despre apartament, dar l-am simțit pe tata în încăpere.

— Am condus spre casă în seara aia, Charley, mi-a spus mama, și-am rămas afară. Am așteptat. Nici măcar nu mai voiam să parcheze în fața casei. S-a întors după miezul nopții și n-o să uit niciodată expresia lui când m-au luminat farurile, pentru că, în clipa aia, cred că a înțeles că fusese descoperit. Am urcat în mașină și i-am cerut să închidă toate geamurile. Nu voiam să mă audă careva. Apoi am făcut o criză. O asemenea criză încât nu și-a putut folosi niciuna dintre minciuni. Până la urmă a recunoscut cine era ea, unde se cunoscuseră, ce încercase să facă. Capul mi se învârtea. Stomacul mă durea atât de tare, că nu puteam sta dreaptă. Într-o căsătorie te aștepți la o grămadă de lucruri, Charley, dar cine se poate aștepta să fie înlocuit așa?

S-a întors spre perete, iar privirea i-a căzut pe tabloul cu podgoria.

— Sunt sigură că am înțeles numai câteva luni mai târziu. Atunci, în mașină, fusesem doar furioasă și cu inima zdrobită. A jurat că-i pare rău. A jurat că nu știuse despre fiul lui mai mare, dar că, atunci când aflase, se simțise obligat să facă ceva. Nu știu ce era adevărat și ce nu. Chiar și când urlam, tatăl tău avea un răspuns la orice. Dar nimic n-a contat. Se terminase. Nu-nțelegi? Aș fi putut ierta aproape orice făcuse împotriva mea. Dar ce-a făcut însemna că v-a trădat pe tine și pe sora ta. S-a întors spre mine.

— Omul are o singură familie, Charley. La bine și la rău. O singură familie. N-ai voie s-o păcălești. Nu poți s-o minți. Nu poți avea două familii în același timp, tot înlocuind pe una cu cealaltă. Numai dacă stai cu familia ta îți faci o familie a ta.

A oftat.

— Așa că a trebuit să iau o hotărâre.

Am încercat să-mi închipui clipa aceea îngrozitoare. După miezul nopții, într-o mașină cu geamurile închise – de afară,

două siluete urlând în tăcere. Am încercat să-mi închipui familia noastră dormind în casă, în timp ce altă familie dormea în altă casă, iar hainele tatălui meu atârnavau în dulapurile ambelor familii.

Am încercat să mi-o închipui pe încântătoarea Posey din Pepperville Beach pierzându-și vechea viață în noaptea aceea, plângând și țipând în timp ce totul se năruia în fața ei. Și am înțeles că asta trebuie să fie primul punct pe lista cu „împrejurări în care mama a fost alături de mine”.

— Mamă, am șoptit într-un sfârșit, ce i-ai spus?

— I-am spus să plece. Și să nu se mai întoarcă niciodată.

Așa că acum știam ce se întâmplase în noaptea aceea de dinainte de dimineața cu firimiturile de cereale.

În viața mea sunt multe lucruri pe care aș vrea să le pot schimba. Momente în care aș proceda altfel. Dar, dacă aș putea schimba doar unul, nu aș face-o pentru mine, ci pentru fiica mea, Maria, care s-a dus să-și caute bunica în acea după-amiază de duminică și a găsit-o zăcând pe podeaua din dormitor. A încercat s-o trezească. A început să țipe. A ieșit și a intrat în cameră, sfâșiată între nevoia de a cere ajutor și frica de a o lăsa singură. Așa ceva n-ar fi trebuit să se petreacă. Era doar un copil.

Cred că din acel moment a început să-mi fie greu să-mi privesc în față fiica sau soția. Cred că de-asta beam atât de mult. Cred că de-asta am dat bir cu fugiții spre altă viață, pentru că, în adâncul meu, simțeam că n-o mai merit pe cea veche. Am fugit. Presupun că, în această privință, i-am semănat, din păcate, tatei. Când, două săptămâni mai târziu, în liniștea dormitorului nostru, îi mărturiseam lui Catherine unde fusesem, nu într-o călătorie de afaceri, ci că jucasem baseball pe un stadion din Pittsburgh când mama zăcea fără suflare, a rămas uluită. Mă tot privea, de parcă ar fi vrut să spună ceva ce a rămas, până la urmă, nerostit.

La sfârșit, singurul comentariu pe care l-a făcut a fost:

— Acum, ce mai contează?

Mama a traversat dormitorul micuț și s-a dus la fereastră. A dat la o parte perdelele.

— E întuneric, a zis.

În spatele nostru, femeia din fața oglinzii se uita în jos, răsfirând hârtiile cu degetele.

— O urăști, mamă? am întrebat-o.

A clătinat din cap.

— De ce s-o urăsc? Dorea aceleași lucruri pe care le doream și eu. Nici ea nu le-a obținut. Căsătoria lor s-a sfârșit. Tatăl tău a mers mai departe. După cum am spus, era maestru la așa ceva.

Și-a strâns umerii ca și cum i-ar fi fost frig. Femeia de la oglindă și-a cuprins fața cu mâinile. A scos un mic suspin.

— Secretele, Charley, te sfâșie.

O clipă am rămas tăcuți toți trei, fiecare în lumea lui. Apoi mama s-a întors spre mine.

— Acum trebuie să pleci, mi-a spus.

— Să plec? Vocea mi se frângea. Unde? De ce?

— Dar, Charley... Mi-a luat mâinile. Vreau să te întreb ceva înainte să pleci.

Ochii îi erau umezi de lacrimi.

— De ce vrei să mori?

M-am cutremurat. O clipă nici n-am mai putut respira.

— Știi că...

Mi-a zâmbit trist.

— Sunt mama ta.

Trupul mi s-a cutremurat. Am oftat.

— Mamă... Nu sunt cum crezi tu... Am încurcat lucrurile. Am băut. Am distrus totul, mi-am pierdut familia...

— Nu, Charley...

— Ba da, mi-am pierdut-o. (Îmi tremura vocea.) Totul s-a dus de râpă. Catherine a plecat, mamă. Eu am făcut-o să se îndepărteze... Cât despre Maria, nici măcar nu fac parte din viața ei... e căsătorită... Nici măcar n-am fost acolo... Acum sunt un străin... Sunt un străin pentru toți cei pe care i-am iubit...

Pieptul îmi tresaltă.

— Iar tu... în ultima zi... n-ar fi trebuit să te las niciodată... n-am putut niciodată să-ți spun...

Mi-am lăsat capul în jos rușinat.

— ...cât de rău... cât de rău mi-a...

Asta e tot ce am scos. M-am prăvălit pe podea, suspinând, descărcându-mă, plângându-mi de milă. Încăperea era numai dogoare. Nu știu cât am stat așa. Când mi-a revenit vocea, parcă eram răgușit.

— Voiam să se termine, mamă... supărarea asta... vina asta. De-asta... am vrut să mor...

Mi-am ridicat privirea și, pentru prima dată, am recunoscut adevărul.

— M-am dat bătut, am șoptit.

— Să nu te dai bătut, mi-a răspuns, tot în șoaptă.

Apoi mi-am îngropat capul. Nu mi-e rușine s-o spun. Mi-am îngropat capul în brațele mamei mele, iar mâinile ei mi-au dezmiertat gâtul. Ne-am ținut așa unul pe celălalt puțină vreme. Dar nu pot exprima în cuvinte alinarea pe care am primit-o în clipa aia. Pot doar să spun că, acum, când vă vorbesc, tânjesc după ea.

— N-am fost cu tine când ai murit, mamă.

— Aveai ceva de făcut.

— Am mințit. A fost cea mai îngrozitoare minciună pe care am spus-o vreodată... N-aveam treabă. M-am dus să joc într-un meci... un meci prostesc... Eram atât de disperat să-i fac pe plac...

— Tatălui tău.

A dat din cap cu blândețe.

Și mi-am dat seama că știuse de la bun început.

Italianca din cameră și-a strâns mai tare halatul pe ea. Și-a împreunat mâinile ca pentru rugăciune. Eram un trio atât de bizar, fiecare dintre noi, la un moment dat, tânjise după iubirea aceluiași om. Încă îi auzeam cuvintele care mă

împingeau să iau o hotărâre: *Băiatul mamei sau băiatul tatei, Chick? Ce alegi?*

— Am făcut alegerea greșită, am șoptit.

Mama m-a dezaprobat.

— Un copil n-ar trebui să fie pus să aleagă niciodată.

Italianca s-a ridicat. Și-a șters ochii și s-a scuturat. Și-a lăsat degetele pe marginea măsuței de toaletă și a pus alături două obiecte. Mama m-a împins în față până am putut vedea la ce se uitase.

Unul dintre obiecte era o fotografie a unui tânăr purtând costumația de la ceremonia de absolvire. Fiul ei, presupun.

Celălalt era legitimația mea de baseball.

Și-a ridicat privirea spre oglindă, unde ne-a văzut pe toți trei reflectându-ne, parcă înrămați într-un straniu portret de familie. A fost prima și singura dată când am fost sigur că m-a văzut.

— *Perdonare*, a murmurat femeia.

Și totul a dispărut în jurul nostru.

Chick își încheie povestea

V-ați identificat vreodată prima amintire? A mea e de când aveam trei ani. Era vară. Era carnaval în parcul de lângă casa noastră. Erau baloane și tonete cu vată pe băț. Un pâlcc de oameni care tocmai terminaseră de jucat frânghia erau aliniați la țășnitoare.

Pentru că mi-era sete, mama m-a ridicat de subsuori și m-a dus în fața rândului. Țin minte cum a trecut înaintea tipilor asudați, fără cămăși, cum și-a strâns tare brațul în jurul pieptului meu și și-a folosit mâna cealaltă ca să apese pe mâner. Mi-a șoptit la ureche „Bea apă, Charley!”, iar eu m-am aplecat, cu picioarele atârându-mi, și am sorbit apa, în timp ce toți bărbații așteptau să terminăm. Și acum îi mai simt brațele în jurul meu. Și încă mai văd apa aceea susurând. E cea mai veche amintire pe care o am, mama și fiul, o lume numai a noastră.

Acum, la sfârșitul acestei ultime zile petrecute împreună, se întâmpla același lucru. Corpul meu era răvășit. Abia dacă mai puteam să mă mișc. Dar brațul ei mi-a cuprins pieptul și am simțit cum mă căra încă o dată, iar aerul îmi mângâia fața. Nu vedeam decât întuneric, de parcă făceam o călătorie în spatele unei draperii. Apoi întunericul s-a risipit și-au apărut stele. Mii de stele. Mama mă așeza pe iarba udă, dându-i lumii înapoi sufletul meu răvășit.

— Mamă...

Gâtul mi-era uscat și a trebuit să înghit salivă.

— Femeia aceea...? Ce zicea?

M-a lăsat în jos, de umeri, cu blândețe.

— Iertare.

— S-o ierte? Tata?

Am atins pământul cu capul. Am simțit sângele umed picurându-mi pe tâmpile.

— Tu, mi-a spus.

Corpul meu încremenea. Nu-mi puteam mișca nici mâinile, nici picioarele. Alunecam spre altă lume. Cât timp mai aveam la dispoziție?

— Da, am răspuns răgușit.

Mama părea să nu-nțeleagă.

— Da, ai fost o mamă bună.

Și-a dus mâna la gură pentru a ascunde un zâmbet și părea pe punctul de a izbucni în lacrimi.

— Trăiește, mi-a zis.

— Nu, stai...

— Te iubesc, Charley.

Mi-a făcut un semn de rămas-bun. Eu plângeam.

— Te voi pierde...

Chipul ei părea că plutește peste al meu.

— Nu-ți poți pierde mama, Charley. Sunt aici. Apoi o lumină puternică mi-a ascuns-o vederii.

— MĂ AUZI, CHARLES BENETTO?

Și am simțit un frison în mâini și în picioare.

— ACUM O SĂ TE MUTĂM.

Am vrut s-o trag înapoi.

— NE AUZI, CHARLES?

— Eu și cu mama, am bâiguit.

Am simțit un sărut ușor pe frunte.

— Mama și cu mine, m-a corectat.

Și s-a mistuit.

Clipeam des. Am văzut cerul. Am văzut stelele. Apoi stelele au început să cadă. Pe măsură ce se apropiau, se făceau mai mari, mai rotunde și mai albe, ca mingile de baseball, iar eu

mi-am deschis palmele instinctiv, ca și cum aș fi vrut să le prind pe toate cu mânușa.

— STAI! IA UITĂ-TE LA MÂINILE LUI!

Vocea s-a îmblânzit.

— CHARLES?

S-a îmblânzit și mai mult.

— Charles...? Așa, amice. Întoarce-te la noi... HEI! BĂIEȚI!

A ridicat lanterna spre alți doi polițiști. Era tânăr, exact așa cum crezusem.

Ultimele gânduri ale lui Chick

După cum am spus când v-ați așezat prima dată să mă ascultați, nu mă aștept să mă credeți. N-am mai spus povestea asta, dar am sperat s-o spun. Am așteptat această șansă. Și mă bucur că o am acum, când totul s-a terminat.

Am uitat multe lucruri din viața mea, dar țin minte fiecare clipă petrecută împreună cu mama, oamenii pe care i-am văzut, lucrurile despre care am vorbit. A fost ceva foarte obișnuit, de fapt, dar, cum spunea ea, în clipele obișnuite poți descoperi ceva cu-adevărat important. Poate mă credeți nebun, poate credeți că totul e în închipuirea mea. Dar, în adâncul sufletului meu, eu cred că mama mea, undeva între lumea acesta și lumea cealaltă, mi-a dat încă o zi, ziua după care tânjiseam atât, și mi-a spus tot ce v-am povestit la rândul meu.

Și cred că e adevărat, din moment ce mi-a spus mama.

— Cum se formează un ecou? m-a întrebat odată.

Când un sunet persistă după ce sursa lui s-a oprit.

— Când auzim ecoul?

Când e liniște și celelalte sunete se absorb.

Când e liniște, încă mai aud ecoul mamei.

Acum mi-e rușine că am încercat să-mi iau viața. E ceva atât de prețios! N-aveam pe nimeni cu care să vorbesc și care să-mi alunge disperarea, iar tentativa de sinucidere a fost o greșeală. Trebuie să-i lași pe oameni aproape de tine. Trebuie să le lași cale liberă spre inima ta.

Cât despre cele întâmplare în cei doi ani care s-au scurs de-atunci, sunt multe de povestit: șederea în spital, tratamentul pe care l-am urmat, locurile în care am fost. Dar pentru moment să spunem doar că am avut destul noroc.

Sunt în viață. N-am ucis pe nimeni. De atunci nu m-am mai îmbătat niciodată, deși uneori îmi vine greu să mă abțin.

M-am gândit mult la noaptea aceea. Cred că mama mi-a salvat viața. Cred, de asemenea, că, dacă te iubesc, părinții te vor ține în siguranță, deasupra apelor învolburate. Uneori, asta înseamnă că nu vei afla niciodată ce-au îndurat ei și s-ar putea să te porți urât, într-un fel în care, dacă lucrurile ar sta altfel, nu te-ai purta.

Dar orice obiect are o poveste. Cum a ajuns un tablou să stea atârnat pe un perete. Cum a apărut cicatricea pe care o ai pe față. Uneori, poveștile sunt simple, iar alteori sunt grele și îți sfâșie inima. Dar în spatele tuturor poveștilor tale se află întotdeauna povestea mamei tale, pentru că povestea ei este începutul poveștii tale.

Așadar, aceasta a fost povestea mamei mele.

Și a mea.

Aș vrea să pun din nou în ordine lucrurile cu cei pe care-i iubesc.

Epilog

Charles „Chick” Benetto a murit luna trecută, la cinci ani după tentativa de sinucidere și la trei ani după întâlnirea noastră din acea dimineață de sâmbătă.

Înmormântarea a fost modestă, cu doar câțiva membri ai familiei, inclusiv fosta sa soție, și mai mulți prieteni din copilăria petrecută în Pepperville Beach, care-și aminteau cum urcau în turnul de apă împreună cu Chick și își scriau numele cu spray pe rezervor. N-a venit nicio cunoștință din vremea în care jucase baseball, deși cei din echipa Pittsburgh Pirates au transmis condoleanțe.

Tatăl lui era acolo. Un bărbat slab cu umeri aduși, cu părul alb, rar. Purta un costum maro și ochelari de soare. A venit la biserică și s-a așezat în spate. A plecat imediat după slujbă.

Chick a murit din cauza unui atac cerebral, o embolie care a ajuns la creier și l-a ucis aproape pe loc. Doctorii spun că se poate ca vasele de sânge să fi fost slăbite din cauza traumatismului cranian din accidentul de mașină. Avea cincizeci și opt de ani când a murit. Prea tânăr, spuneau toți.

Cât despre detaliile acestei „povești”, când am alcătuit-o, le-am verificat aproape pe toate. Chiar a existat un accident petrecut în acea noapte la intrarea pe autostradă, cu o mașină care, după ce s-a izbit de un camion, a intrat într-o rampă și a distrus un panou, după care și-a azvârlit șoferul în iarbă.

A existat cu-adevărat o văduvă numită Rose Templeton, care locuia pe Lehigh Street din Pepperville Beach și care a murit la scurtă vreme după accident. De asemenea, domnișoara Thelma Bradley a existat cu-adevărat și a murit curând după aceea. Potrivit necrologului publicat în ziarul local, era „o menajeră pensionată”.

În 1962, la un an după ce cuplul Benetto divorțase, s-a completat un certificat de căsătorie între Leonard Benetto și Gianna Tusicci, confirmând o căsătorie mai veche, oficiată în Italia. Un anume Leo Tusicci, fiul lor, probabil, era înregistrat ca elev la liceul din Collingswood la începutul anilor '60. În alte părți nu e menționat.

Cât despre Pauline „Posey” Benetto, a murit în urma unui infarct la vârsta de 79 de ani, iar detaliile vieții ei se potrivesc cu povestea din aceste pagini. Simțul umorului, căldura și înțelepciunea ei maternă au fost de asemenea confirmate de familia care i-a supraviețuit. Fotografia ei încă este agățată în salonul de înfrumusețare în care a lucrat. O înfățișează purtând un halat albastru și cercei rotunzi.

Din câte se pare, ultimii ani i-au adus ceva mulțumire lui Chick Benetto. A vândut casa mamei din Pepperville Beach și banii i-a dat fiicei lui. Mai târziu, s-a mutat într-un apartament ca să fie aproape de ea. Relațiile au reînceput, odată cu „adunarea la gogoși” de sâmbătă dimineața, când stăteau la cafea și prăjiturele și treceau în revistă evenimentele săptămânii. Deși cu Catherine Benetto nu s-a împăcat pe deplin niciodată, căzuseră la pace și vorbeau tot timpul.

Cariera lui de agent de vânzări s-a încheiat, dar Chick a lucrat cu jumătate de normă la o companie locală de parcuri de distracție până când a murit. Avea o singură regulă

pentru jocurile organizate: fiecăruia trebuie să-i vină rândul să joace.

Cu o săptămână înainte de a suferi atacul, părea să simtă că nu mai are mult. Le-a spus celor din jur: „Să mă țineți minte așa cum sunt acum, nu cum eram odată”.

A fost înmormântat lângă mama lui.

De vreme ce a fost vorba și de o stafie, puteți spune că este o poveste cu stafii. Dar ce poveste de familie nu este o poveste cu stafii? Împărtășind povești despre cei pe care i-am pierdut, reușim să nu-i pierdem, de fapt, niciodată.

Și, chiar dacă Chick s-a dus acum, povestea lui curge prin alte povești. Curge prin mine. Nu cred că era nebun. Cred că într-adevăr a primit încă o zi pe care s-o petreacă cu mama lui. Și o zi petrecută cu un om pe care îl iubești poate schimba totul.

O știi prea bine. Și eu am avut parte de o astfel de zi, în tribunele unui stadion dintr-o ligă secundă – o zi în care să ascult, să iubesc, să-mi cer iertare, să iert. Și să hotărâsc, după câțiva ani, că bebelușul din pântecul meu va purta, cu mândrie, numele de Charley.

Acum, după căsătorie, mă numesc Maria Lang.

Înainte numele era Maria Benetto.

Chick Benetto a fost tatăl meu.

Și cred că e adevărat, din moment ce mi-a spus tata.

Mulțumiri

Autorul le mulțumește lui Leslie Wells și Will Schwalbe pentru editarea cărții, lui Bob Miller pentru răbdarea și credința sa, lui Ellen Archer, Christine Ragasa, Jane Comins, Katie Wainright, Sallyanne Mecartin, Sarah Schaffer și lui Maha Khalil pentru sprijinul lor neobosit, lui Phil Rose pentru minunatele sale desene, lui Miriam Wenger și David Lott pentru ochiul lor pătrunzător. Mulțumiri speciale îi adresez lui Kerri Alexander, care încă se ocupă de toate, precum și lui David Black, care m-a însoțit la nenumărate cine la care am mâncat pui, și mai ales lui Janine, care m-a ascultat citind cu voce tare această poveste în dimineți liniștite și a fost prima care a zâmbit. Și, desigur, din moment ce este o poveste de familie, mulțumesc familiei mele, celor care au trăit înaintea mea, celor care vor urma după mine și tuturor celor din jurul meu.

*Această carte se dedică, cu dragoste,
Rhodei Albom, mama mumiei*

*Această carte se dedică, cu dragoste,
Rhodei Albom, mama mumiei*

Mitch Albom, cunoscut romancier, comentator sportiv, jurnalist de radio (ABC) și de televiziune („Sports Reporters” de la ESPN), s-a născut în 1958, în Passaic, New Jersey. A absolvit sociologia la Brandeis University și a obținut un MBA în jurnalism și management la Columbia University. Succesul de care se bucură în presa sportivă îl determină să-și adune în volum cele mai importante articole apărute de-a lungul timpului în numeroase ziare și reviste americane. Publică astfel *Live Albom I* (1987), *Live Albom II* (1990), *Live Albom III* (1992), *Live Albom IV* (1995). Cu *Bo* (1989), biografia cunoscutului antrenor Bo Schembechler scrisă împreună cu acesta din urmă, Mitch Albom ajunge pe lista de bestselleruri a *New York Times*. În 1993 îi apare cartea *Fab Five: Basketball, Trash Talk, The American Dream* care urmează să fie adaptată pentru micul ecran. Debutul literar și-l face cu romanul *Marti cu Morrie (Tuesdays With Morrie)*, 1997; Humanitas, 2006), devenit imediat bestseller internațional, ecranizat pentru televiziune și adaptat pentru teatru. În urma apariției romanului, Mitch Albom a primit un număr impresionant de scrisori de la cititorii pe care cartea i-a ajutat să depășească încercările dureroase ale vieții. De același succes se bucură și *Cei cinci oameni pe care îi întâlnești în rai (Five People You Meet in Heaven)*, 2003; Humanitas, 2006). Cel mai recent roman al său, *Încă o zi (For One More Day)*, 2006 devine imediat bestseller la rândul lui. Cărțile lui Mitch Albom au fost publicate în peste patruzeci de țări.

Numărul 1 timp de câteva luni pe lista de bestselleruri a *New York Times* în anul 2006, romanul *Încă o zi* a fost ecranizat în 2007, cu Michael Imperioli în rolul principal, pelicula fiind produsă de celebra Oprah Winfrey.

„Dacă ați avea șansa unică de a vă întoarce în timp și a șterge cu buretele greșelile și faptele urâte pe care le-ați comis de-a lungul vieții, v-ați folosi de acest prilej? Și, dacă v-ați încumeta, ați fi în stare să îndreptați răul făcut? În noua lui carte, Mitch Albom își demonstrează încă o dată calitățile care îl fac să se numere printre scriitorii mei preferați: curajul de a explora supranaturalul și credința înflăcărată în puterea dragostei. *Încă o zi* vă va face să zâmbiți. Vă va pune pe gânduri. Vă va umple ochii de lacrimi. Și, mai presus de toate, vă va convinge că nu există nimic mai intens și mai durabil decât iubirea unei mame.“

James McBride

„O carte care are forța de a-și tulbura și consola cititorii.“

The New York Times

„O poveste cathartică emoționantă care trece dincolo de moarte pentru a ne învăța ce sunt binele și răul.“

Publishers Weekly

Foto copertă ©
photoland
the authorized online marketplace

